

Revista ECONOMICA

CONSILIUL SUPREM AL DEZVOLTĂRII ECONOMICE ȘI SOCIALE — INSTITUTUL CENTRAL DE CERCETARI ECONOMICE

COMPONENTE
ALE EFICIENȚEI

SALA DE ALECTURA

*Expresie a relațiilor de colaborare și solidaritate dintre
România socialistă și noile state independente ale Africii*

**LA INVITAȚIA PREȘEDINTELUI NICOLAE CEAUȘESCU
VIZITA OFICIALĂ DE PRIETENIE A PREȘEDINTELUI
REPUBLICII GHANA, DR. HILLA LIMANN**

DEZBATERE „R. E.”

INDUSTRIA MODERNĂ PRESUPUNE O OPTICĂ NOUĂ ASUPRA SPECIALIZĂRII ȘI COOPERĂRII (I)

INDEPLINIREA SISTEMATICĂ a indicatorilor de plan, obținerea unei producții sporite în condițiile evitării unor eforturi financiare suplimentare, în primul rând, pe baza sporirii accentuate a productivității muncii și valorificarea superioară a resurselor materiale, într-un cuvânt crearea unei industrii moderne, de înalt randament, implică și promovarea unor noi concepte de organizare și conducere a producției. Unul dintre aceste concepte, care în decursul anilor a evoluat continuu, îl constituie rezolvarea adecvată a interdependențelor — profilare, specializare și cooperare în industrie. Specializarea producției și lărgirea cooperării, ca o formă de adâncire a diviziunii sociale a muncii și sporire a eficienței producției constituie pentru partidul și statul nostru un instrument de politică economică, prin care se urmărește crearea unei structuri eficiente proprii unei economii moderne. „O direcție principală a dezvoltării întregii noastre industrii — se menționează în Programul

partidului — va fi concentrarea și specializarea producției, profilarea cât mai judicioasă a fiecărei întreprinderi în funcție de criteriile generale ale economiei, extinderea cooperării dintre unități pentru realizarea producției în serii mari, eficiente, aplicarea pe scară largă a mecanizării și automatizării, a tehnologiilor moderne de fabricație”.

Ținând seama de condițiile deosebite în care se pun astăzi problemele dezvoltării industriale, ca și de noile opțiuni pe care le deschid procesele de specializare și cooperare, „Revista economică” a organizat, recent, în colaborare cu Comitetul sectorului 2 al P.C.R. din municipiul București, o dezbatere pe tema: „Specializarea și cooperarea — factori de sporire a eficienței economice”, la care au participat specialiști și cadre de conducere din principalele întreprinderi din această zonă, în scopul cunoașterii experienței dobândite și a problemelor ce se cer rezolvate pentru ca acest mecanism să funcționeze cât mai bine.

Specializarea — un concept complex

IN DESCHIDEREA dezbatelor tovarășul IOAN POPA a arătat că: „Linia ascendentă a realizărilor din ultimii 15 ani, sarcinile trasate de Congresul al XII-lea al P.C.R. pentru industria românească reprezintă un factor mobilizator și dinamizator pentru colectivele de oameni ai muncii din sectorul II al Capitalei. Producția netă obținută în anul 1980 în cadrul sectorului a reprezentat 20,8 la sută din realizările municipiului București. În această zonă teritorială, întreprinderile din ramura construcțiilor de mașini — unități la care gradul de prelucrare industrială, tehnicitate, varietate și complexitate tehnologică este foarte ridicat — dețin în cifrele realizărilor pe anul trecut 51 la sută din producția-marșă, respectiv 65 la sută din producția netă a întregului sector, înregistrând cea mai ridicată valoare a productivității muncii. Această puternică reprezentare creează premise favorabile (și obligația în același timp) organizării judicioase a acțiunilor de specializare și cooperare în producție.

În ultimii ani, în unitățile noastre în majoritate aparținând sectorului de electronică și mecanică fină, au fost inițiate ample cercetări asupra structurii producției prezente și de perspectivă, au fost luate măsuri pentru diversificarea și gruparea ei — în funcție de specific — în unități profilate; alte studii au evidențiat posibilități de sporire a producției fără cheltuieli mari de investiții, în principal prin organizarea superioară a producției și a muncii, prin valorificarea mai bună a potențialului tehnic și uman existent. În urma concluziilor reieșite din cercetările și studiile respective au fost efectuate transferuri de produse de la o unitate la alta, s-a stabilit mai bine profilul unor noi capacități de producție din programul investițional. În acest sens există în sectorul nostru multe experiențe pozitive despre care aș dori să vorbesc succint reprezentanții întreprinderilor prezenți la dezbateri”.

„Industria electronică de pe teritoriul

DEZBATEREA a fost condusă de tovarășul IOAN POPA, prim-secretar al Comitetului sectorului 2 al P.C.R. din municipiul București. În jurul „meselor rotunde” au luat parte tovarășii: Roland Ionescu, secretar, sectorul 2 al P.C.R.; Octavian Juncu, director tehnic, Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul; Valeriu Matache, director, Întreprinderea de mecanică fină; Ștefan Dinca, director, Întreprinderea de echipamente electronice de măsură și industriale; Traian Mișu, director, Întreprinderea de echipamente periferice; Eugen Zarcu, director tehnic, Întreprinderea de pompe „Aversa”; Traian Cănescu, director tehnic, Întreprinderea „Electroaparataj”; Dumitru Sperlea, director tehnic, Întreprinderea „Cinescoape”; Dolina Didă, director tehnic, I.P.R.S. Băneasa; Nicolae Domoș, inginer șef, Întreprinderea de calculatoare electronice; Iancu Mușat, inginer-șef, Întreprinderea de prelucrare a maselor plastice; Mihai Bunescu, șeful serviciului plan, Combinatul de industrializare a lemnului Pipera; Mihai Silișteanu, director tehnic, Întreprinderea „Electronica”; Aristide Caranda, director, Întreprinderea „Acumulatorul”. Din partea „Revistei Economice” a participat tov. Vasile Boescu, șef de secție.

sectorului 2 al Capitalei — a arătat tov. OCTAVIAN JUNCU — este compusă dintr-o serie de întreprinderi și institute care fac parte din Centrala industrială de electronică și tehnică de calcul. Pe măsura dezvoltării acestei industrii s-a impus, datorită necesității de a crește competitivitatea produselor, de a spori viteza de înnoire a acestora, să se realizeze o specializare a producției. În acest sens, s-au parcurs etape importante și s-a ajuns, pornind de la o întreprindere care încerca să-și facă aproape totul, să se organizeze unități specializate, în următoarele domenii: componente electronice active — I.P.R.S.-Băneasa; conectoare și comutatoare pentru echipamente electronice — „Conect”; echipamente periferice pentru tehnica de calcul — IEPER și Rom Control Data; calculatoare electronice — Întreprinderea de calculatoare electronice; electronică profesională (radiocomunicații și aparate de măsură) — Întreprinderea de echipamente electronice de măsură și industriale; televizoare — Electronica.

Specializarea s-a realizat nu numai în domeniul producției, ci și în cel al cercetării prin crearea a 3 institute de profil.

Rezultatele specializării sint elocvente. Dacă am lua numai anul 1980, gradul de înnoire al produselor a fost de 80,45%, cel de încărcare a utilajelor a atins 85%, iar exportul a crescut cu 98% față de 1979.

Cu toate aceste realizări, considerăm că specializarea unităților din cadrul centralei noastre nu a atins încă un nivel comparabil cu cel existent în țările cu industrie dezvoltată. Specializarea, fiind unul din elementele fundamentale, alături de cel al perfecționării tehnologiilor (de fapt acești doi factori se condiționează reciproc) în creșterea eficienței producției, considerăm că trebuie luate unele măsuri pe linie legislativă care să stimuleze adâncirea acțiunii respective. Primul lucru care se cere rezolvat este cel al modului în care se calculează costurile de producție. Nu vrem să intrăm în amănunte, considerând că aceasta ar putea să constituie obiectul unei alte dezbateri, dar am dori să relevăm unele aspecte. Deși în fond specializarea în condițiile unităților noastre conduce la reducerea costurilor de producție, acestea devin, în final, mult mai mari, întrucât cotele de beneficii, amortismentele etc. adăugate sint, adesea artificial umflate. De asemenea, prin adâncirea specializării, în unele cazuri, se reduce producția netă (valoarea nou creată) și de aceea unii conducători de întreprinderi manifestă rezerve față de aceasta. Asemenea probleme, rezolvate favorabil, ar da un puternic impuls atât în direcția adâncirii specializării cât și în cea privind valorificarea maximă a avantajelor ce le oferă ea”.

„Ca urmare a acțiunilor generale de profilare și specializare a producției — spunea tov. EUGEN ZARCU — întreprinderii „Aversa” i-a fost stabilit în 1963 ca profil — fabricația de pompe, ceea ce a determinat, așa cum era și normal, o concepție nouă în organizarea producției, în promovarea tehnologiilor avansate etc. — toate conducând la obținerea de rezultate remarcabile în sporirea producției și eficienței economice. În urma indicațiilor conducerii superioare de partid și de stat în anii 1979—1980 o parte din sortimentul de pompe, cu complexitate tehnică mică și medie — în principal produsele

de serie, au fost transferate la alte întreprinderi din cadrul M.I.C.M. în scopul eliberării în unitatea noastră a unor capacități de producție necesare diversificării și sporirii producției de pompe speciale. În prezent, producția pe care o realizăm este de serie mică și unicat — ca efect al specializării — solicitând eforturi deosebite de concepție constructivă și tehnologică. De asemenea, pentru actualizarea — prin Centrul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru pompe și ventilatoare, a fost elaborat un program special de dezvoltare pentru producția de „pompe de vehiculare centrifuge și volumice”, pe baza criteriilor cuprinse în Directivele cu privire la dezvoltarea economico-socială a țării în cincinalul 1981—1985 și orientările de perspectivă până în 1990. Potrivit acestui program, întreprinderea noastră are sarcina să fabrice un număr de 47 serii unitare de pompe însumând 601 tipuri de bază din care 378 au și fost asimilate, restul urmând a fi asimilate până în 1985“.

În cadrul dezbaterii au fost evidențiate și alte laturi importante ale profilării și specializării producției, ca urmare a punerii în practică a unei strategii de perspectivă. „Întreprinderea „Acumulatorul” — a spus tov. ARISTIDE CARANDA — are un înalt grad de specializare a producției, caracterizată de faptul că, până de curând a fost singura unitate din țară profilată pe fabricația de acumuloare cu plumb. Specializarea în unitatea noastră s-a făcut pe două căi: restrângerea gamei de produse din producția de bază, unificarea unor tehnologii și stabilirea unor fluxuri tehnologice comune, în vederea reducerii costurilor și creșterii productivității muncii. Referindu-mă, îndeosebi, la progresele realizate din punct de vedere tehnologic, vreau să arăt că aceleași instalații sau linii tehnologice de producere a oxizilor, de malaxare a pastei de turnare ș.a. se utilizează pentru producerea tuturor sortimentelor de acumuloare. Acest grad înalt de specializare a avut drept efect obținerea unei eficiențe sporite: creșterea productivității muncii cu aproape 23 la sută în acest an față de 1980 și reducerea costurilor în ultimii 5 ani la 1000 lei producție-marfă de la circa 800 lei la 670 lei.

În prezent ponderea producției specializate în totalul producției este de 98,2 la sută, iar ponderea utilajelor specializate din totalul celor aflate în dotare este de 82 la sută. Pentru viitor, ca urmare a strategiei de care dispunem, se preconizează adâncirea procesului de specializare sortimentală și tehnologică a întregii producții de acumuloare, în care sens s-a trecut la construirea unei noi întreprinderi la Bistrița“.

Au fost arătate, în cadrul dezbaterii și alte aspecte. Ceea ce merită reținut este faptul că acțiunea de specializare a producției a fost adâncită în multe locuri în specializarea pe secții, pe linii tehnologice, pe brigăzi de lucrători, pe repere, subansamble sau ansamble, cum este de exemplu cazul Combinatului de industrializare a lemnului Pipera. Peste tot — acolo unde procesul specializării producției a fost pus la punct — s-a ajuns la folosirea cu maximum de eficiență a tehnicii din dotare și a forței de muncă, la obținerea unei înalte productivități și gospodărirea mai bună a materiilor prime, materialelor, combustibililor și energiei.

Relația tipizare—specializare

O ACȚIUNE IMPORTANTĂ întreprinsă în cincinalul încheiat și care a creat condiții pentru o adâncire a specializării, a constituit-o trecerea la tipizare în masă a produselor. Dovedindu-se un conceput avansat de organizare și realizare a unor produse, familii de produse, de sortotipodimensiuni — tipizarea a permis ca prin utilizarea unui număr restrâns de piese și subansamble, să se obțină o gamă largă de produse, diversificate, în condiții de înaltă eficiență economică.

„În întreprinderea „Aversa” acțiunea de tipizare a fost orientată spre două direcții fundamentale — spunea tovarășul EUGEN ZARCULA — și anume: tipizarea hidraulică și tipizarea constructiv-tehnologică, acțiune care a dus la reducerea numărului de sortotipodimensiuni ale pompelor și agregatelor de pompare de la 132 795 la numai 16 173. Estimăm că până în 1985, ținând seama că sînt în curs de asimilare noi tipuri de pompe, circa 90 la sută din sortimentele pe care le producem vor fi tipizate. În ultima perioadă, prin utilizarea unei game tipizate de subansamble de lagăr — organizată pe 6 mărimi constructive — s-au proiectat și asimilat un număr de 9 familii de pompe cuprinzînd 176 de tipuri de bază.

În domeniul tehnologiilor de prelucrare, la baza tipizării a stat gruparea pieselor pe clase, grupe și tipuri cu un grad mare de asemănare. În felul acesta au fost elaborate tehnologii tip și fluxuri tehnologice continue de prelucrare. Eliminarea proceselor tehnologice individuale elaborate înainte după priceperea fiecărui tehnolog, în funcție de vechime și experiență, care cereau o mare varietate de dispozitive speciale, a condus la scăderea numărului proceselor tehnologice individuale de la circa 30 000 la aproximativ 13 500“.

„În întreprinderea de cinescoape — a arătat tovarășul DUMITRU SPERLEA — toate produsele, componentele lor de bază, precum și procesele tehnologice sînt tipizate și specializate. Valoarea componentelor (repere, subansamble) standardizate și tipizate reprezintă 109 la sută din valoarea totală a producției marfă. Care sînt avantajele tipizării întregii producții? Putem utiliza aceleași scule și dispozitive, aceleași tehnologii, permite un grad înalt de încărcare a mașinilor-unelte, o folosire mai bună a spațiilor de producție etc. Restrîngerea prin tipizare a gamei sortimentale a creat posibilitatea să adîncim specializarea pe linii tehnologice, pe brigăzi de lucru, pe subansamble. Toate aceste măsuri ne-au permis ca, în anii din urmă, să dublăm productivitatea muncii, să reducem costurile de producție cu peste 20 la sută“.

Completînd cele arătate de antevorbitor, tovarășa DOINA DIDIF a arătat: „La I.P.R.S. Băneasa, datorită acțiunii de tipizare, s-a redus numărul de sortotipodimensiuni din nomenclatorul de componente electronice de la 8 485 în 1978 la 6 844 în 1979, la 3 121 în septembrie 1980, iar pe 1981 este planificat să scadă la 2 614. Reducerea numărului de sortotipodimensiuni a condus la o mai rațională specializare a activității, la obținerea unor rezultate deosebite economice (reducerea cheltuielilor la 1 000 lei producție marfă de la 572 în 1978 la

430,2 în 1981 (primul trimestru) sporirea productivității muncii pe un lucrător cu peste 5 700 lei pe 1981 față de 1978“.

Așadar, faptele atestă că în domeniul tipizării s-au realizat progrese însemnate. Dar aceasta nu înseamnă deloc că nu mai există posibilități. Dimpotrivă. Iată un exemplu. La *Întreprinderea de calculatoare electronice*, acțiunea de tipizare și unificare a reperelor mecanice a fost încheiată și, în prezent, se definitivează catalogul cu piese comune — ca element esențial pentru conducerea activității de proiectare a produselor noi și modernizate. În execuția S.D.V.-uri, 60 la sută sînt tipizate, atenția fiind concentrată spre cele cu pondere importantă în asigurarea pregătirii fabricației (ștanțe și matrițe, dispozitive de găurit, sudat, frezat, accesorii pentru preșele revolver etc.). „Se poate spune — arăta tovarășul NICOLAE DOMOCOȘ — că, în prezent, ca urmare a acțiunilor întreprinse, aproximativ 50 la sută din valoarea producției se obține pe seama elementelor tipizate, unificate. Cu toate acestea, extinderea tipizării nu se derulează în ritmul așteptat, deoarece unitatea noastră este obligată să realizeze cu forțe proprii toate elementele necesare S.D.V.-urilor, întrucît întreprinderile de profil de scule și șuruburi din țară nu oferă o gamă largă de elemente de asamblare și fixare. Sînt din păcate și cazuri cînd preferurile de vânzare a produselor sau subansamblelor tipizate la fabricile de profil depășesc cu mult pe cele ce se realizează cu forțele proprii ale beneficiarului. Din această pricină se manifestă tendința de trecere la integrarea forțată a producției fără să se mai apeleze la avantajele cooperării cu unitățile specializate.

Același fenomen a fost relevat și de tovarășul OCTAVIAN JUNCU: „În cadrul ramurii electronice majoritatea întreprinderilor sînt specializate. Faptul că la produsele finite se utilizează o gamă largă de elemente de asamblare standardizate (șuruburi, piulițe, șaibe, arcuri etc.), dar cu un consum mic din punct de vedere al tonajului, furnizorii specializați nu ne satisfac cererile. Așa este cazul cu furnizorul de șuruburi mici, care nu acoperă, nici cantitativ și nici sortimental, cererile întreprinderilor din centrală. Aceasta conduce la executarea în fiecare întreprindere a necesarului neacoperit. Considerăm absolut necesară extinderea producției de organe de asamblare mărunt în unități specializate“.

Din dezbateri a rezultat necesitatea accelerării procesului de tipizare la care se cer larg antrenări specialiștii din institutele de cercetări și inginerie tehnologică. Totodată, este necesară editarea de cataloage de elemente tipizate, la nivelul M.I.C.M., care să servească drept îndrumar în activitatea de proiectare a produselor noi, mai ales pentru cunoașterea posibilităților de execuție a diverselor produse cu acestea. S-a insistat, de asemenea, de către cei ce au luat cuvîntul la dezbateri, asupra necesității specializării noilor capacități prevăzute în programele de investiții, astfel încît acestea să fie dimensionate încă din proiectare cu producția de subansamble, repere sau ansamble tipizate capabile să satisfacă realizarea unei game tot mai largi de produse.

Dezbateri consemnate de
B. VASILE
Ț. LUDOVIC

Dezvoltarea continuă a bazei

de materii prime și energetice

VALORIFICAREA
SUPERIOARĂ A MASEI LEMNOASE (III)

PERFEȚIONAREA CONTINUĂ a activității de exploatare și valorificare a lemnului prezintă o însemnătate deosebită pentru întreaga economie națională, atât pentru asigurarea necesarului de materie primă pentru industria de prelucrare, cât și în vederea satisfacerii la un nivel tot mai ridicat cu produse din lemn a cerințelor interne și la export. Pentru aceasta eforturile tuturor factorilor implicați se

cer orientate spre exploatarea rațională a masei lemnoase și livrarea acesteia ritmic la beneficiari.

Așa cum relatăm în articolul precedent („RE” nr. 21/1981), în prima parte a anului curent nu au fost onorate în întregime contractele încheiate între unitățile Centralei de exploatare a lemnului și diverșii săi beneficiari, datorită insuficienței rezerve de lemn tăiat și adus la locurile accesibile de

transport auto sau pe calea ferată, nevalorificării unor rezerve potențiale de lemn din pădure. În acest cadru, continuăm analiza efectuată de revista noastră pe problematica exploatareii raționale și valorificării eficiente a lemnului din pădure cu prezentarea principalelor modalități de atragere în circuitul economic a însemnatelor rezerve disponibile.

Capacitățile de producție — mai bine utilizate

FOLOSIREA UTILAJELOR tehnologice din dotare la indicii superiori reprezintă una dintre marile rezerve interne de sporire a producției în unitățile de exploatare forestieră — de nivelul acesteia depinzând atât cantitatea de lemn tăiată, colectată, selectată cât și transportul ei în unitățile de preindustrializare sau direct la beneficiar. Carențele existente în primul trimestru din anul 1981 în acest domeniu au avut însemnate efecte negative manifestate în insuficiența valorificare a resurselor lemnoase din pădure.

Ținând seama de natura acestor neajunsuri, preocupările factorilor vizați vor trebui să urmărească cu prioritate rezolvarea cât mai rapidă și eficientă a problemelor legate de perfecționarea organizării activității de întreținere și reparare a parcului de utilaje tehnologice din dotare, a cărei desfășurare necorespunzătoare a determinat creșterea timpului de staționare a acestora față de prevederi, cu însemnate pierderi de capacitate: la funiculară de 5%. la tractoare de 3—4%. la mașini și autotrenuri forestiere de 5—6% etc. În acest context se cer sporite operativitatea și eficiența cu care se desfășoară o serie de acțiuni, dintre care amintim: ● executarea dezapezirilor, repararea și pregătirea drumurilor în și după perioada de iarnă ● asigurarea stocurilor normate de piese de schimb, în corelare cu graficele de întreținere și reparații (în special la fierăstraie mecanice, tractoare etc). ● organizarea schimbului II pentru scosul și mai ales transportul lemnului (în această formă în prezent lucrează numai 25% din totalul parcului de transport disponibil) ● sporirea ritmicității în aprovizionare cu o serie de materiale indispensabile mijloacelor din dotare (uleiuri, instalații de transmisie, hidraulice, diverse piese de motoare), pentru care nu se asigură cotele solicitate la nivelul necesarului fundamentat pe bază de norme de consum etc.

Totodată, se cer recuperate intirzierile în recrutarea forței de muncă, manifestate în special la începutul anului ceea ce a avut ca urmare directă neutilizarea la indicii planificați a utilajelor tehnologice din dotare, stagnări ale fluxului tehnologic și nerealizări ale sarcinilor planificate de producție în special la I.F.E.T. Caransebeș, Tîrgu-Jiu, Baia Mare etc. Pentru compensarea efectelor acestui neajuns se cer intensificate preocupările unităților respective în vederea extinderii mecanizării și perfecționării organizării producției și a muncii; tot atât de important este însă să sporească eficiența acțiunilor de recrutare a forței de muncă, de îmbunătățire continuă a condițiilor sociale din cadrul exploatareilor forestiere, precum și de creșterea substanțială a productivității lucrătorilor existenți. O deosebită

importanță în acest context prezintă, pe de o parte, extinderea acordului global, pentru care există posibilități de creștere în acest an de peste 15% (după aprecierea specialiștilor centralei), iar pe de altă parte, ridicarea calificării și policalificarea cadrelor, formarea de noi contingente de lucrători specializați, în special operatori în centre de sortare și industrializare a lemnului, șoferi, operatori la funiculare ș.a.

Realizarea acestor obiective necesită extinderea activităților de programare și urmărire a producției în fiecare exploatare și, ceea ce este cel puțin tot atât de important, coordonarea activității de doborîre-seccionat-scos-apropiat cu cea de transport propriu-zis a lemnului încă din faza de elaborare a documentației de execuție a lucrărilor. La adoptarea variantei tehnologice optime — din cele trei variante de acțiune care se elaborează în prezent la exploatarea fiecărui parchet — în acest an se vor avea mai mult în vedere imperatiile coordonării mai stricte a capacității de exploatare cu cea de transport disponibilă, inclusiv din punct de vedere al minimizării consumurilor materiale tehnologice și a celor energetice cumulate. Pe această cale este prevăzut, conform studiilor efectuate, să se realizeze în acest an un spor de câteva zeci de mii mc lemn industrial față de 1980. Totodată, însemnate economii de energie și carburant se vor obține în faza de recoltare a lemnului prin introducerea unor fierăstraie mecanice, acționate electric, cu consumuri specifice reduse, care să înlocuiască fierăstraiele care funcționează cu benzină la operațiunile de seccionat lemnul atât la punctele fixe din centrele de sortare cât și în unitățile de preindustrializare, și prin extinderea în sectoarele greu accesibile a scosului lemnului cu ajutorul tracțiunii animale.

Aprovizionarea ritmică, operativă

INTRE PROBLEMELE care solicită mult cadrele de conducere, specialiștii din întreprinderi și centrală se numără și cele privind aprovizionarea tehnico-materială. Numărul mare și diversitatea mijloacelor mecanizate și a celor de transport din dotare necesită asigurarea cantităților normate și contractate de carburanți, piese de schimb, anvelope, cabluri etc. Din păcate, o parte din aceste materiale nu sînt asigurate la vreme în cantitățile și calitatea prevăzută prin plan sau STAS. Astfel, faptul că uleiurile nu sînt livrate conform cerințelor de a acoperi o gamă variată de calități pentru diferite utilaje, motoare etc și sezoane, pe lingă că duce la consumuri mari, afectează și buna funcționare și întreținere a diferitelor mecanisme. Este în interesul economiei naționale ca rafinăriile să producă și să livreze uleiuri în

funcție de gama mijloacelor mecanizate existente în dotarea întreprinderilor, pentru diferite sezoane (iarnă-vară), întrucât pe această cale se pot obține mari economii la nivelul țării.

În vederea economisirii unor derivate ale țițeiului, specialiștii au stabilit condițiile necesare **extinderii transportului cu funicularul**, îndeosebi în locurile greu accesibile de exploatare a lemnului, dar lipsa de cabluri împiedică aplicarea măsurii respective. Mai mult chiar, lipsa de acoperire a necesarului planificat cu asemenea produse pune în pericol și asigurarea în bune condițiuni a funcționării funicularelor existente. În anul trecut întreprinderile forestiere nu au primit 330 tone cabluri, iar în trimestrul I a.c. nu li s-au livrat din cota repartizată 400 tone. Bazele de aprovizionare susțin că situația se datorește nerealizării planului de livrare de către întreprinderea „Cablul Românesc” — Ploiești și Combinatul metalurgic din Cimpia Turzii.

Probleme deosebite se ridică și în ce privește **acoperirea cantitativă și sortimentală cu anvelope**. Lipsesc din cotele de aprovizionare, perioade lungi, anvelopele de 1100/20, 1200/20, anvelopele pentru tractoare 1400/38 cit și pentru vehiculele de mare capacitate (de la o tonă în sus). Dat fiind faptul că cea mai mare parte a transportului lemnului din pădure la unitățile de cherestea, la stațiile C.F.R. este efectuată cu mijloace proprii ale unităților forestiere, lipsa anvelopelor imobilizează un număr însemnat de autocamioane și tractoare, și prin aceasta se transportă o cantitate mai redusă de lemn, neacoperindu-se la vreme și cu sortimentele necesare cerințele unităților de industrializare a lemnului.

În fine, o altă grupă de probleme o reprezintă **piesele de schimb**. Trebuie avut în vedere efortul deosebit făcut de centrală și de unități de a executa în atelierele proprii de auto-utilări, recondiționări, asimilări de piese de schimb, a căror valoare se ridică la peste 1 miliard lei în cincinalul încheiat. Sînt însă piese de schimb sau subsansamble de mare tehnicitate care nu pot fi executate în atelierele proprii dotate necorespunzător; ele se cer confecționate în unitățile specializate ale industriei construcțiilor de mașini. Avem în vedere, în special, piesele de schimb pentru motoarele Diesel, Saviem și Raba, ca vilbrochene, arbori cotiți, cilindri, cutii de viteză AK 5 și AK 6, cămăși de pistoane etc. Nu este vorba de supraaprovizionare, ci de acoperirea cotelor repartizate; din păcate, asemenea piese și ansamble nu sînt executate de către furnizorii specializați la nivelul solicitărilor, din care cauză bazele specializate ale M.A.T.M.C.G.F.F. acuză lipsa lor perioade foarte lungi, și, în consecință, nu-și respectă obligațiile față de beneficiari. Se impune, așadar, o mai mare responsabilitate și disciplină în realizarea la cotele planului a fiecărui sortiment din subsansamble și piesele de schimb de către fiecare unitate furnizoare specializată în asemenea produse.

Firește, eforturile mari trebuie depuse atît de către centrala de exploatare și transporturi forestiere cît și de unități în ridicarea gradului de gospodărire și întreținere a tuturor mijloacelor din dotare, în utilizarea rațională a carburanților și a pieselor de schimb, în efectuarea prin efort propriu a cît mai multe activități de reparații și recondiționări de piese și mijloace fixe, reșapări de anvelope — elemente ce pot contribui la înlăturarea în mare parte a neajunsurilor amintite în aprovizionare.

Transportul — condiție a valorificării înalte

ASIGURAREA tuturor condițiilor pentru buna desfășurare a transporturilor prezintă o importanță deosebită în derularea în condiții de eficiență sporită a întregii activități de exploatare și valorificare a masei lemnoase. În această direcție trebuie să se aibă permanent în vedere că vehicularea lemnului din pădure la beneficiari reprezintă, de fapt, pentru unitățile centrale, o fază tehnologică a fluxului de producție care condiționează direct realizarea valorificării superioare a lemnului în fabricile de mobilă, de celuloză și hirtie.

Lemnul odată tăiat, colectat, secționat și adus în parchet are din punct de vedere tehnologic o anumită perioadă de staționare pentru uscarea. Depășirea acesteia conduce la degradarea sa calitativă, el nemaiputînd fi utilizat în scopuri industriale. În această privință, au existat în trecut și mai există și în prezent situații cînd importante cantități de lemn necolectate și nelivrate la timp beneficiarilor (mai ales lemnul provenit din doborîturi de vînt, acțiuni de curățire a pădurii, loturi tăiate în terenuri greu accesibile) s-au degradat pricinuind pagube economiei naționale. Iată de ce efectuarea, în termenele prescrise a colectării, selectării și transportului constituie operațiuni de mare importanță în planul

tehnologic de valorificare a lemnului. Pentru aceasta la stabilirea priorităților de acțiune trebuie avute în vedere anumite coordonate:

● Specificul activității de exploatare a lemnului a impus, pînă acum, acordarea de prioritate transportului auto în totalul categoriilor de transport, acesta efectuîndu-se chiar de către întreprinderile Centralei de exploatare a lemnului, care au fiecare în subordine cîte o unitate de acest gen. Generalizarea introducerii în activitatea de transport a autotrenurilor de mare capacitate, perfecționarea organizării și coordonării activității de exploatare-transport a lemnului pot și trebuie să conducă la sporirea accentuată a cantităților de lemn transportate într-o perioadă de timp.

Avînd în vedere eficiența economică ridicată a **utilizării unor mijloace de transport cu o capacitate mare** — (de 20—25 mc pe un autovehicul) în condițiile reducerii consumului de combustibil cu circa 10%, — **se impune ca toți factorii implieați să acționeze conjugat pentru diminuarea la maximum a staționării la punctele de încărcare-descărcare** (prin mecanizarea operațiunilor de ridicare și coborîre, eliminarea așteptărilor la cap de linie, dimensionarea corespunzătoare și aprovizionarea ritmică a punctelor de încărcare, coordonarea riguroasă a volumului exploatărilor cu capacitatea de transport etc.), **precum și pentru utilizarea completă a capacității acestor mijloace** (prin încărcarea lor la capacitate, optimizarea, traseelor de transport, asigurarea pieselor de schimb etc.). În fine, mai multă atenție se cere acordată recuperării restanțelor în activitatea de construire sau modernizare a unor drumuri forestiere adecvate.

● Creșterea continuă a distanțelor de transport datorită îndepărtării de beneficiari a parchetelor supuse exploatării, deschiderii a numeroase bazine forestiere înfundate și intrării în circuitul economic a unor unități de producție situate în condiții grele de accesibilitate etc. face de asemenea necesar ca la eforturile proprii ale unităților forestiere să se alăture și cele ale întreprinderilor a căror activitate condiționează direct vehicularea lemnului la beneficiari (calea ferată, furnizorii de combustibili etc.). Astfel, nu trebuie neglijat faptul că transportul lemnului la beneficiari se efectuează pe distanțe medii și lungi cu mijloacele căii ferate. În acest sens, **se ridică problema realizării unei ritmicități sporite în asigurarea vagoanelor**. Se impune deci creșterea responsabilității conducerilor regionalelor de cale ferată Suceava, Iași, Craiova, Brașov și Cluj, deoarece datorită rămîinerilor în urmă în realizarea planului de transport în special în aceste zone, nu se asigură la timp materia primă (respectiv lemnul semi-industrializat) în unitățile de industrializare, deci se creează greutatea în realizarea ritmică a sarcinilor de plan.

● Imperativul economisirii energiei face necesară o reconsiderare a importanței acordate promovării acelor forme de transport care se încadrează cel mai bine în această cerință (transportul pe apă, cu atelajele, cu mijloacele de vehiculare a lemnului care folosesc forța gravitațională etc.). În acest sens **o atenție mai mare necesită în special transportul lemnului cu atelajele**, domeniu în care de altfel a existat în țara noastră o bogată tradiție, și a cărui extindere devine imperios necesară datorită însemnărilor economiei de combustibil pe care le face posibile.

Mai rapid se cer materializate în practică și studiile efectuate privind **extinderea instalațiilor cu cablu care utilizează la vehicularea lemnului forța gravitației**, în timp ce motorul este utilizat numai la tractatul sarcinii, iar pe plan local ar trebui examinată mai serios posibilitatea revenirii la jilpuri și cuscaș, în utilizarea cărora am avut de asemenea o bună tradiție. Desigur, toate aceste acțiuni se cer precedate de calcule riguroase de eficiență. În fine, **ar trebui revigorată și tradiția plutăritului pe plan local**, acolo unde condițiile o permit. Firește, se cunoaște că plutăritul a fost mult diminuat ca urmare a construirii barajelor hidroenergetice pe principalele cursuri de apă, dar el revine din nou în actualitate.

EVIDENT, acțiunile de organizare mai eficientă a activității de exploatare (prezentate în prima parte a articolului), cît și cele de ordin tehnologic pot fi în continuare perfecționate — sarcini deosebite revenind în acest sens fiecărei întreprinderi și centralei. Pe această cale volumul de masă lemnoasă recoltată de pe aceeași suprafață poate spori substanțial, în timp ce cheltuielile de producție pot scădea simțitor. Pe ansamblu, toate aceste acțiuni trebuie să conducă la o mai bună aprovizionare cu lemn industrial a economiei naționale. La sporirea accentuată a volumului de beneficii prin reducerea costurilor de producție.

**Vasile BOESCU
Bogdan PADURE**

Factor de bază pentru accelerarea

creșterii productivității muncii

MECANIZAREA ȘI AUTOMATIZAREA proceselor de producție

PROGRAMELE, ACȚIUNILE ȘI MĂSURILE inițiate pentru înlăptuirea principalelor obiective ale planului pe 1981 și pe întreg cincinalul actual urmăresc accentuarea procesului de dezvoltare intensivă a economiei. În această direcție **promovarea largă a progresului tehnic** este de natură să asigure valorificarea în condiții de eficiență sporită a tuturor resurselor materiale și umane, creșterea continuă a productivității muncii. De altfel, pentru acest an planul național unic de dezvoltare economico-socială a țării prevede **c creștere a productivității muncii în industrie față de 1980 de 7⁰0**. Principalele pîrghii și direcții de acționare pentru atingerea nivelului respectiv le constituie extinderea mai rapidă a mecanizării și automatizării producției și introducerea de noi tehnologii de lucru bazate pe utilaje și echipamente cu parametrii de funcționare superiori rezultați prin extinderea automatizării proceselor de fabricație.

Sarcina centrală trasată de partid privind intensificarea și extinderea mecanizării și automatizării în industrie se re-

găsește în principal în : a) mecanizarea și automatizarea producției în procesele de prelucrare, pe operații sau pe grupe de operații ; b) automatizarea proceselor de producție pe ansambluri mari de instalații. În prima categorie se încadrează industria prelucrătoare, producătoare de repere și produse (industria constructoare de mașini, industria ușoară), în timp ce în cea de a doua categorie sînt cuprinse procesele de producție continui din industriile prelucrătoare de materii prime (industria chimică, petrochimică, metalurgică, energetică, materialelor de construcții, în transporturi și telecomunicații). În realizarea programului de dezvoltare a economiei, industria producătoare de instalații de automatizare se regăsește implicată în ansamblul ei, atît prin aportul ce-l aduce în cadrul ramurii construcțiilor de mașini, cît și prin contribuția directă în toate sectoarele din economia națională. Prin automatizare se realizează, concomitent cu sporirea producției, ridicarea calității și un nivel superior al eficienței economice, în mod deosebit prin creșterea productivității.

Utilizarea mașinilor cu comandă automată

DEZVOLTAREA producției de utilaje tehnologice cu un nivel ridicat de automatizare, realizarea de mașini-agregate sau linii de prelucrare complexe cu regimuri automate de funcționare reduce treptat sfera de utilizare a mașinilor-unelte universale, cu deservire manuală. Este de remarcă faptul că, dacă în urmă cu un deceniu regimurile automate de funcționare la mașinile-unelte conduceau la utilizarea acestora la producția de serie mare sau foarte mare, în etapa actuală, datorită echipamentelor de comandă automată a mașinilor-unelte și a agregatelor de prelucrare, bazate pe comandă numerică computerizată (CNC) dispunînd de posibilitatea de programare ca și de schimbare rapidă a programelor, mașinile-unelte și agregatele de prelucrare cu regimuri de lucru automat sînt indicate și pentru producția de serie mică sau unicate.

Echipamentele de comandă automată sistem CNC la mașinile-unelte și agregatele de prelucrare acționează pînă la 10 axe de prelucrare distincte și dispun de o capacitate mare de memorare de programe, ceea ce permite abordarea cu succes a prelucrărilor de piese cu contururi foarte complexe. Agregatele de prelucrare și centrele de prelucrare (de strunjire, de frezare, de alezat și frezat) au magazii de scule (pînă la 64 de scule distincte) și sînt deservite atît de comanda numerică propriuzisă, cît și de automatele programabile, echipamente electronice care realizează, prin comutație statică și, deci, fără

nici o piesă în mișcare, programele de funcționare ale mașinii și schimbarea automată a sculei. Sînt domenii de activitate în producție în care, la actualul nivel de dezvoltare a industriei, nu se pot concepe a fi executate operații de precizie decît cu mașini-unelte specializate, comandate numeric. Actuala dezvoltare a electronicii și introducerea în ritm accelerat a microelectronicii au condus implicit la miniaturizarea produselor și respectiv la creșterea densității de componente electronice pe plăcile cu circuite imprimate realizate în prezent cu două sau mai multe straturi. La realizarea acestora în volum din ce în ce mai ridicat și cu pretențiile deosebite de precizie, un rol deosebit îl are **utilizarea rațională a agregatelor și mașinilor-unelte specializate funcționînd cu regim de lucru automat**. Astfel, în fabricația de plăci cu circuite imprimate, nu este de conceput ca operația de găurire pentru implementarea componentelor electronice (și sînt pe o placă modul standard pînă la 3000 de găuri \varnothing 1,1 mm) să se efectueze altfel decît cu mașini de găurit cu capete comandate numeric (comandă de poziționare). Productivitatea muncii la prelucrările realizate cu astfel de utilaje este cel puțin de 2.2 ori mai ridicată, iar din punct de vedere calitativ, datorită mijloacelor automate de măsurare ca și de supraveghere a realizării operațiilor (control piese și control — corectare automată a uzurii sculei) rebuturile sînt practic eliminate.

Industria noastră a realizat în acest domeniu echipamente complexe de automatizare pentru mașinile-unelte și centrele de prelucrare, echipamente care comandă automat acționările principale și ale avansurilor mașinilor, du-

tate cu motoare de curent continuu, prin convertizoarele și variatoarele de turație, acestea fiind comandate automat prin echipamentele de comandă program numerică (Numerom) sau automatele programabile. În domeniul echipamentelor de comandă numerică sistem CNC urmează să se asimileze o familie completă, a cărei aplicație — datorită capacității de lucru mari a echipamentelor (pînă la 10 axe) — permite realizarea celor mai complexe regimuri de prelucrare automată.

Avînd în vedere dotarea tot mai intensă a economiei cu mașini-unelte cu comandă automată, o atenție deosebită se impune asupra modului de utilizare a acestora. Sînt în prezent la beneficiari circa 1000 de astfel de mașini-unelte, din care la aproape 30% nu se folosesc comenzile numerice pe care le au în echiparea lor. Folosirea întregului parc de mașini-unelte cu comandă numerică implică în special pentru beneficiari asigurarea personalului calificat pentru exploatarea unor astfel de echipamente, o întreținere corespunzătoare și condiții de lucru adecvate.

Evoluția concepției și a fabricației echipamentelor cu comandă numerică se bazează, în primul rînd, pe utilizarea de componente electronice cu funcțiuni multiple, așa cum sînt memoriile semiconductoare și microprocesoarele. Se realizează în prezent comenzi numerice de sistem de tip CNC, de dimensiuni care permit încadrarea echipamentului în însuși batiul mașinii-unelte. De asemenea, se folosesc în țara noastră **roboți în industria prelucrătoare**, care preiau funcțiuni din ce în ce mai complexe : de ridicare-transport-amezare, de executare a unor operații grele (sudură, nituire), precum și cicluri complexe de

lucru în cazul în care construcția acestora este special concepută pentru unele aplicații. Astfel, în turnătorii se realizează linii complexe de turnare deservite în exclusivitate de roboți, care execută inclusiv operațiile de turnare.

Introducerea și utilizarea roboților industriali permit extinderea unor procese care nu pot fi efectuate de om, așa cum este cazul proceselor din reactoarele nucleare ce echipează centralele electrice nucleare sau în medii nocive. Elementele principale care condiționează succesul roboților în aplicațiile industriale sînt concentrate în: echipamente de acționare electrică și de comandă automată a regimului de lucru; sistemele mecanice de transmisie a mișcărilor în sistemele articulate mobile. În ceea ce privește echipamentele pentru comanda automată a regimurilor de lucru, acestea sînt de tipul comandă numerică sistem CNC. programabile cel puțin după 4 axe simultane (sisteme liber programabile).

Realizarea montajului cu dispozitive și scule automatizate

DE O IMPORTANTĂ MAJORĂ în atelierele de montaj ale construcției de mașini este sporirea nivelului de mecanizare a proceselor de asamblare și montaj, ca urmare a dezvoltării producției de scule și dispozitive specifice cu acționare electrică și pneumatică, precum și a fabricației de linii automate și semiautomate. În această direcție, Institutul de cercetare științifică și inginerie tehnologică pentru construcțiile de mașini realizează cu industria de automatizare linii de montaj pentru produse de serie, la care prin mecanizarea operațiilor și a transportului de piese se obține o creștere a productivității muncii de peste 5 ori, concomitent cu asigurarea unei calități superioare.

Astăzi, datorită evoluției fabricației de scule și dispozitive, ca și experienței acumulate în organizarea și realizarea montajului de serie în flux, nu se mai concepe existența unor ateliere de montaj de serie fără un nivel de dotare care să asigure executarea tuturor operațiilor dificile mecanizat. De asemenea, controlul final de calitate al produselor se execută pe standuri specializate, cu regim automat de lucru, care asigură verificarea parametrilor funcționali de bază într-un timp minim. Astfel, în industria electrotehnică, prin mecanizarea montajului și automatizarea unor operații de producție și control, s-a reușit ca productivitatea muncii să se dubleze și în unele cazuri să se tripleze concomitent cu ridicarea sensibilă a calității produselor. La etalonarea contoarelor pentru energia electrică, la I.A.E.M. Timișoara în prezent în locul metodelor clasice de cronometrare manuală a consumului de energie se utilizează un stand cu citire directă prin celule fotoelectrice și cu prelucrare automată prin minicalculator a mărimilor măsurate, cu afișarea directă a rezultatelor. Metoda utilizată permite ca operațiile de etalonare și de reglare să se

execute simultan, productivitatea la aceste operații mărindu-se de peste 3 ori.

În industria de automatizări, de electronică industrială și profesională nivelul de exigență impus de siguranța în exploatare obligă la verificarea bucată cu bucată a componentelor electronice și electrice. Realizarea acestor verificări la un număr suficient de mare de parametri funcționali pentru toate componentele necesită un volum important de lucrări, cu cheltuieli de dotare și consum de forță de muncă și energie foarte mari. Datorită acestui fapt, se practică pe plan mondial testarea componentelor electrice și electronice bucată cu bucată, cu ajutorul dispozitivelor și standurilor de testare cu regim automat de funcționare, care permit într-un timp foarte scurt realizarea programului complet de încercare. Automatizarea operațiilor de control testare bucată cu bucată a componentelor electronice, a blocurilor electronice și a subansamblelor funcționale reduce în raport de cel puțin 1/10 volumul de muncă necesar și asigură, prin programele introduse în sistemele automate, verificarea diferiților parametri și evidențierea eventualelor defecțiuni și a locurilor unde apar. De asemenea, mecanizarea operațiilor de cablare, ca și celei de implementare a componentelor contribuie în raport de cel puțin 1/3 pînă la 1/4 la reducerea volumului de muncă prestat în cadrul soluțiilor tehnologice clasice.

În industria noastră de profil s-au realizat prin concepție proprie standuri de test cu minicalculator, care conform programelor de test execută operațiile de verificare completă. Extinderea pe scară largă a acestora este legată de utilizarea echipamentelor cu nivel de profesionalizare foarte ridicat, bazate pe microprocesoare și memorii semiconductoare (cu grad de integrare foarte larg). Instalații care se găsesc de asemenea în dotarea întreprinderilor.

Programe prioritare de extindere a mecanizării și automatizării

INFĂPTUIREA obiectivelor planului pe 1981 în condițiile unei înalte eficiențe implică eforturi deosebite pentru extinderea mecanizării și automatizării proceselor de producție în toate sectoarele economiei. Pe baza programelor speciale prioritare, pentru **industria extractivă** se va realiza noi tipuri de echipamente în construcție specială pentru utilaje specifice extracției cărbunelui din subteran, pentru utilajele grele utilizate în exploatarea la suprafață, precum și pentru extracția de petrol și gaze. Se realizează echipamentele complete pentru excavatoarele de mare capacitate, a căror productivitate este net superioară. De asemenea, pentru **automatizarea exploatarea sondelor de petrol și de gaze** se realizează echipamente de telemeccanică și telesupraveghere automată. Pentru **industria metalurgică**, prin asimilarea în țară a echipamentelor de acționare în curent continuu prin comu-

tație statică, pentru puteri mari, s-a reușit asigurarea necesarului acestui sector important al economiei la combinatele siderurgice de la Hunedoara, Galați, Călarăși etc. În **industria energetică**, de asemenea, automatizarea cazanelor de abur și apă fierbinte, a turboagregatelor asigură un nivel de integrare maxim din țară. În **industria chimică, petrochimică și a materialelor de construcții** se extinde utilizarea calculatoarelor electronice pentru conducerea proceselor care se desfășoară în regim automat cu ajutorul echipamentelor și aparatului de automatizare realizate de industria națională de automatizare.

Extinderea procedeelelor tehnologice moderne în industria de automatizări asigură în prezent abordarea de sisteme de automatizare evaluate, care permit efectuarea reglajului automat în procese de producție cu un mare grad de complexitate. Utilizînd tehnologia de fabricație a echipamentelor numerice, automatizarea proceselor în industria chimică urmează a se face cu „Sisteme distribuite”. Acestea sînt caracterizate printr-un grad foarte mare de modernizare a blocurilor de lucru (care înlocuiesc panouri și chiar echipamente), dar cu o extindere a activității de programare. Prin programare se poate realiza urmărirea completă a procesului de fabricație pe ecran grafic-color, pe care prin esantionare se poate urmări orice echipament, element sau parametru de funcționare. Utilizarea semnalelor optice, transmise pe cabluri cu fibre de sticlă, permite de asemenea extinderea unor automatizări de proces în medii de lucru dificile și extinderea automatizării transmisiei de date, atît de necesară în informatică și în automatizări.

În **telecomunicații**, tehnologia numerică se impune în prezent prin trecerea la echipamentele electronice cu comutație temporală care acționează prin minicalculator specializat și realizează, odată cu un nivel mult sporit de activități în raport cu centralele telefonice clasice, servicii de abonat și rețea care ușurează deservirea și respectiv viteza de lucru în telecomunicații.

Nivelul de dezvoltare a producției de mijloace de automatizare, experiența acumulată pînă în prezent în aplicarea automatizărilor în diferite sectoare ale producției sînt elementele de bază care asigură industriei românești posibilități de a rezolva practic orice problemă de automatizare din economia națională. În acest sens sînt însă necesare și rezolvarea unor probleme, mai ales în ce privește producerea în țară a unor materiale cu caracteristici superioare (oțeluri aliate, benzi arcuitoare, oțeluri inoxidabile sau rezistente la medii foarte agresive, mase plastice și materialele electroizolante specifice), precum și a diferite componente electronice și electrice de performanță. Așadar se impune un efort conjugat în întreaga economie pentru soluționarea problemelor care să asigure extinderea automatizării și mecanizării, utilizînd în măsură maximă și cu o înaltă eficiență concepția românească.

Barbu Gh. PETRESCU

Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social

OPTIMIZAREA REPARTIZĂRII MIJLOACELOR S. M. A. PENTRU EFECTUAREA LUCRĂRILOR AGRICOLE

FUNCȚIONAREA cât mai eficientă a cadrului nou creat de organizare și conducere a agriculturii noastre impune dotarea consiliilor unice agroindustriale cu mijloacele necesare pentru a-și organiza și planifica științific și eficient din punct de vedere economic activitatea, repartizând cât mai bine baza materială a lucrărilor agricole la nivel de unități (ferme) și sole și asigurând utilizarea ei oportună și deplină.

Referindu-ne la lucrările mecanizate, se cere ca ele să fie executate în perioadele optime și în termene cât mai scurte, respectându-se normele agrotehnice, cu folosirea la maximum a capacității atât a parcului întreg, cât și a fiecărui tractor și mașini în parte, cu un consum minim de forță de muncă și carburanți. Trezind în mod hotărât la realizarea treptată în practică a tuturor exigențelor pe care le implică îndeplinirea concretă a unei noi revoluții în agricultură: context în care mecanizarea optimă are un rol esențial, pregătirea următoarelor campanii agricole din acest an trebuie să beneficieze nu numai de o bază tehnico-materială bine pusă la punct, ci și de instrumente capabile să garanteze o astfel de utilizare a ei, încât recoltarea să se facă rapid și fără pierderi, iar arăturile și însămînțările de toamnă să fie executate la datele stabilite și de bună calitate.

În cele ce urmează supunem atenției organelor agricole un model practic de repartizare după criteriile economice a resurselor S.M.A. pentru efectuarea lucrărilor agricole în fermele din sectorul vegetal al unui consiliu unic agro-industrial.

Problema și modelul ei

MODELUL — conceput la Centrul de calcul al Universității din București — descrie un sistem complex dintr-un număr de unități agricole (ferme) și un S.M.A. (sau secție S.M.A.), care răspund împreună de realizarea planurilor de efectuare a lucrărilor agricole pentru un număr dat de culturi vegetale pe fiecare fermă.

Lucrările care trebuie executate în cadrul culturilor de pe o anumită solă sînt caracterizate, conform tehnologiilor stabilite pe anul agricol respectiv, prin: (a) sarcina planificată (volumul de lucru), exprimată în unități specifice de măsură (ha, tone, tone/km etc.); (b) datele planificate de începere și de terminarea lucrării; (c) un număr de opțiuni privind agregatele indicate să o efectueze (descrise prin: tipul sursei energetice de tractare, tipul și numărul mașinilor agricole atașate acesteia, prin productivitatea fiecărui agregat la lucrarea dată; (d) numărul de schimburi și variația maximă a duratei acestora.

De asemenea, printre informațiile de intrare despre lucrări, furnizate modelului, trebuie să fie și corelația în timp dintre începutul planificat al unei lucrări și cel al lucrării precedente de pe solă. Prin aceasta se înțelege modul de declanșare — impus de agrotehnică — al unei lucrări, care în model poate fi: declanșare imediată după ce începe cea

*) Prin „sursă energetică” înțelegem tipurile de tractoare, camioane, combine auto-propulsate (deci tot ce are motor și poate tracta eventuale mașini agricole), ca și forța de muncă umană, împărțită în echipe egale.

Resursele pe care le va repartiza modelul sînt cele din dotarea S.M.A. (sau secției S.M.A.); trebuie precizate: (a) numărul existent de surse energetice *) de fiecare tip; numărul de mașini agricole de diferite tipuri, atașabile surselor energetice pentru formarea agregatelor conform specificațiilor fiecărei lucrări.

Obiectivele urmărite în cadrul modelului, conform cu cele din cadrul sistemului real, sînt: a) o realizare optimă a lucrărilor cu resursele date și b) evitarea folosirii neeconomice a surselor energetice. Pentru aceasta trebuie: a) să se încerce efectuarea lucrărilor cu acele agregate (combinații sursă energetică + mașini agricole) care asigură o productivitate maximă la acel tip de sarcină și b) să se minimizeze deplasările surselor energetice de pe un teren pe altul sau de la o unitate la alta, care ar consuma combustibil (și — evident — și timp).

În scopul realizării primului obiectiv, fiecare lucrare conține informațiile despre opțiunile privind agregatele, ordonate strict după productivitatea fiecăruia; modelul va satisface aceste opțiuni, alocînd lucrării agregatele disponibile care îi asigură productivitatea maximă posibilă. Pentru al doilea obiectiv, în cadrul fiecărei opțiuni (deci respectînd primatul criteriului productivității) se caută mai întîi ca sursele energetice eliberate de o lucrare care

precedentă (de exemplu pentru păstrarea calităților solului sau a umidității); declanșare decalată fix ca timp (de exemplu la activități de tipul prașilei); începerea necorelată fix cu momentul real al începerii lucrării precedente.

Menționăm că lucrările considerate în model pot cuprinde mai multe lucrări ale pămîntului propriu-zise, dacă acestea sînt efectuate la o singură trecere a agregatului (pentru economie de combustibil).

PRINTRE METODELE și tehnicile conducerii științifice, la orice nivel în economie, un loc important pe plan mondial îl ocupă modelarea proceselor tehnico-economice.

*SIMULAREA este, în esență, o tehnică de realizare a experiențelor cu calculatorul electronic, prin care „se asociază unui sistem real un model adecvat numit model de simulare, care reprezintă toate interacțiunile logice ale componentelor sistemului, precum și mecanismul schimbării lor în timp” **

Experimentarea unor decizii „pe viu”, în chiar realitatea economico-socială este dificil de realizat, datorită costurilor ridicate și unor consecințe imprevizibile ce pot apărea. În astfel de situații analiza efectelor măsurilor propuse, prin simulare pe un model, este un instrument de neînlocuit.

Modelul de simulare este folosit pentru a se studia evoluția în timp a sistemului pe care-l descrie, corespunzător diferitelor decizii care se iau în procesul de armonizare a obiectivelor cu resursele. Altfel spus, modelul de simulare permite efectuarea unor experiențe „artificiale”, iar pe baza prelucrării rezultatelor observate în cadrul acestor experiențe, să se hotărască care sînt deciziile optime ce se pot aplica sistemului real.

*) I. Văduva. „Modele de simulare cu calculatorul”, „Ed. tehnică, București, 1977.

s-a încheiat să fie lăsate lucrările următoare de pe solă, apoi să fie repartizate unor lucrări apropiate geografic (din aceeași fermă) și doar în cazul în care aceasta nu e posibil, să fie repartizate celorlalte lucrări.

Orice repartizare acordă prioritate lucrărilor cu întârzieri ale începerii sau cu un ritm slab de desfășurare (de exemplu, pentru asigurarea unui timp de vegetație suficient culturilor) și respectă corelația lucrărilor (impusă de condițiile agrotehnice).

Evident, repartizarea unei surse energetice la o anumită lucrare este condiționată și de disponibilitatea mașinilor agricole specifice care să i se atașeze.

Rezultatele principale furnizate de model constau din informații precise asupra modului în care se realizează lucrările, cu resursele existente (repartizate conform criteriilor de optim menționate) și situații statistice periodice asupra utilizării maxime și a gradului de utilizare mediu al resurselor din dotare. Informațiile despre lucrările încheiate permit să se observe eventualele întârzieri ale începerii sau terminării lucrării față de plan, depășirea duratei de efectuare a acesteia, productivitățile zilnice medie și maximă cu care s-a lucrat.

Situațiile periodice ale resurselor pun în evidență perioadele de încărcare maximă (campanii) sau redusă, pe fiecare tip de utilaj agricol.

Utilizarea rezultatelor modelului la luarea deciziilor

DACĂ din ultima situație statistică a anului, care dă o privire globală asupra întregii activități, se constată că utilizările maxime la anumite tractoare, combine etc. sau la unele mașini agricole n-au ajuns la capacitate (la dotarea existentă), înseamnă că respectivele resurse au surplusuri inactive, care pot fi redistribuite între diferite S.M.A.-uri; modelul constituind, deci, un instrument de repartizare științifică a resurselor conform necesităților.

Pe aceeași situație statistică finală pot fi identificate resursele utilizate la maximum. Se poate ca o resursă să aibă un grad de utilizare medie ridicat (de ex. între 85% și 100%) și o utilizare maximă chiar egală cu capacitatea (dotarea). Acestea sînt sigur resurse deficitare critice, care trebuie suplimentate în cazul cînd modelul a arătat că apar întârzieri mari la lucrări, cu toată distribuția optimizată a resurselor disponibile. De asemenea, se poate ca o resursă să nu aibă un grad de utilizare medie ridicat, dar să aibă utilizarea maximă egală cu capacitatea. Aceste resurse pot fi și ele suplimentate, însă temporar (situațiile periodice

din timpul anului ne arată exact cînd sînt ele mai solicitate). Deci, conducerea consiliului unic poate vedea ușor **unde și care sînt disponibilitățile de resurse** (de cedat) și mai ales **unde sînt solicitările de resurse** (la ce tipuri de resurse energetice și sau de mașini agricole). Dar modelul permite și **determinarea cu exactitate a numărului de resurse necesar pe tipuri**.

Presupunem că s-a constatat că mai multe lucrări agricole au depășit timpii de începere și încheiere planificați, sau intervalul lor de execuție rezultat este prea lung. Se întocmește, pe baza datelor modelului, o listă cu sursele energetice și mașinile agricole cele mai solicitate de către aceste lucrări. Apoi se face o rulare a modelului în care s-au suplimentat dotările la aceste resurse (fie la toate cu același procent, fie la cele mai cerute cu un procent mai mare, după cum pare mai indicat). Se va vedea în ce măsură, cu noile dotări, situația se apropie de cea planificată (normală) — în sensul că lucrările se încadrează mai bine în termenele stabilite și, concomitent, are loc o scădere a vîrfurilor solicitărilor. Din cîteva rulări cu diferite capacități se ajunge la o situație optimă și, făcînd diferențele față de dotarea existentă, conducerea consiliului vede care sînt suplimentările strict necesare.

De asemenea, cu ajutorul modelului se pot studia ușor:

- efectele folosirii unui nou tip de tractor sau camion, la care eventual se pot atașa un număr mai mare de mașini agricole sau de remorci, deci care are o productivitate sporită la anumite lucrări;

- efectele mării numărului de opțiuni (se poate prevedea ca la o lucrare să fie folosit încă un tip de agregat, însă cu productivitate relativ mică; dacă totuși ciștișul de recoltă obținut prin terminarea lucrării fără întârzieri compensează această ineficiență, e mai bine să se adauge și acest ultim tip de agregat printre opțiuni, modelul putînd servi la fundamentarea economică a acestei decizii);

- efectele unui nou tip de mașină agricolă care, atașată (în locul celei vechi) unei surse energetice, poate să-i confere o productivitate mai mare la anumite lucrări;

- efectele exacte ale mării numărului de schimburi la anumite lucrări;

- perioadele de solicitare redusă ale diverselor tipuri de mijloace, pentru a putea planifica reviziile, fără a reduce disponibilitatea acestora.

Utilizările menționate ale modelului la fundamentarea deciziilor ilustrează posibilitățile aplicării simulării la o varietate de situații legate de tehnologiile agricole. Modele de acest tip pot descrie repartizări de resurse la lucrările agricole pe baza unei multitudini

de criterii, încorporînd calcule de eficiență economică propuse de specialiștii în tehnologii agricole. Rezultatele obținute prin utilizarea modelului pot indica precis efectele care vor fi obținute prin utilizarea modelului, pot indica precis efectele care vor fi obținute în practică aplicînd criteriile respective și căile de îmbunătățire a încadrării lucrărilor în termenele optime.

Dacă se decid anumite măsuri, **rularea modelului arată exact, încă înainte de aplicarea lor, care vor fi efectele lor cantitative**, acesta fiind avantajul esențial al simulării ca instrument al planificării și fundamentării deciziilor.

Cu minime modificări, modelul poate servi la **planificarea pe termene mai scurte** (pe durata unei campanii), în care caz, el necesită la intrare date asupra situației existente la începutul intervalului de planificat.

**Maria LOVIN
Dorin PANAITÉ
Matei BOGDAN**

*Centrul de calcul al Universității
din București*

Un nou utilaj agricol: mașina de adunat și căpițat

MAC-3 este denumirea unui nou echipament agricol, recent asimilat și introdus în fabricație la întreprinderea mecanică de utilaje Medgidia.

Este vorba despre o mașină de adunat și căpițat semipurată, care — utilizată în agregat cu un tractor de 65 CP — servește la stringerea paielor și furajelor și lăsarea acestora în căpițe, în vederea eliberării terenului după recoltarea cerealelor, pentru a se putea efectua imediat lucrările de arat și semănat la cultura a II-a. Ea poate lucra și la recoltarea tulpinelor de porumb direct din lan, iar la furaje — din brazdele lăsate de vindrover sau cositoare-greblă autopropulsată.

Căpițele realizate au înălțimea de 2 430 mm, lungimea de 4 300 mm și înălțimea de 2 100 mm. Masa lor, în cazul finului, fiind de 3 tone, ele pot fi transportate cu platforme autoîncărcătoare PAC-3.

Mașina are ecartamentul de 2 900 mm, sarcina utilă de 3 tone și masa (cu echipament pentru porumb) de 4,5 tone.

Lățimea de lucru de 1 800 mm permite recoltarea simultană a 2 rînduri de tulpini de porumb. Productivitatea mașinii este de 25 tone pe zi.

Realizarea noului utilaj agricol rezolvă eficient stringerea rapidă a furajelor și evitarea pierderilor prin depreciere.

Cercetare — producție — eficiență

EFECTELE ECONOMICE ALE TRANSPLANTULUI DE EMBRIONI ÎN ZOOTEHNIE

CU PRILEJUL vizitei de lucru a tovarășului Nicolae Ceaușescu, din 21 aprilie a.c., în unități de cercetare și producție din sectorul agricol Ilfov, la Institutul de cercetări pentru creșterea taurinelor Corbeanca au fost prezentate principalele rezultate obținute în ameliorarea efectivelor și producerea materialului de prăsilă, printre care a reținut atenția și o junică obținută din încrucișarea raselor Holstein și Sură de stepă, prin transfer nechirurgical, de embrion.

Articolul de mai jos înfățișează semnificația științifică și economică deosebită a acestui succes al cercetării biologice românești.

REALIZAREA unei revoluții în zootehnie, capabilă să sporească aportul acesteia la aprovizionarea cu materii prime a industriei alimentare și ușoare, la satisfacerea cerințelor de consum fundamentate științific ale populației, precum și la crearea unui excedent de produse de origine animală pentru export, presupune declanșarea unei adevărate revoluții în domeniul cercetării științifice biologice, chemată să contribuie direct la soluționarea rapidă și eficientă a problemelor ridicate de producție. Un obiectiv central trebuie să-l constituie efortul permanent de ameliorare a tuturor raselor de animale, pentru a ne situa în cel mai scurt timp la nivelul celor mai bune realizări ale zootehniei pe plan mondial.

„Cercetarea — sublinia secretarul general al partidului, de la tribuna Congresului al II-lea al agriculturii — va trebui să acționeze mult mai rapid pentru îmbunătățirea raselor de animale la toate speciile, pornind de la rasele autohtone, care, de-a lungul timpului, s-au acclimatizat condițiilor din țara noastră.

Activitatea de ameliorare a animalelor trebuie orientată spre obținerea unor rase cu valoare biologică ridicată, mai corpolente, care să asimileze mai bine hrana, să realizeze producții mari în perioade scurte și cu un consum de furaje mai mic pe unitatea de produs.“

Preocupările din ultimul deceniu ale cercetătorilor români în domeniul biologiei și geneticii au înscris unele rezultate valoroase pe plan teoretico-științific și practico-aplicativ, printre care și experimentarea cu succes a „transferului de embrioni“*, al cărui obiectiv principal îl constituie obținerea unui număr sporit de descendenți de la genitorii de mare valoare, prin metode biotehnice cât mai simple, mai puțin costisitoare, care să asigure o largă și rapidă generalizare în practica curentă de producție.

Specialiștii de la I.C.C.T. Corbeanca au aplicat metoda la taurine, recoltând embrioni de la o vacă „mamă“ (donatoare) deosebit de valoroasă din punctul de vedere al potențialului productiv, de rasă Holstein-Frișă și transplantându-i la o vacă „doică“ (receptoare) de valoare economică scăzută, din rasa Sură de stepă autohtonă, capabilă să asigure dezvoltarea normală a fătului în pe-

* Metoda a fost elaborată cu aproape un secol în urmă (Heape, 1890) folosindu-se pe atunci animale de laborator; perfecționată continuu, ea a ajuns astăzi, pe plan mondial, o metodă biotehnică de importanță genetică și economică majoră.

rioada intrauterină și să dea naștere unui produs viabil.

Această reușită se înscrie la nivelul realizărilor similare ale specialiștilor din diferite alte țări socialiste, ca și din țări capitaliste dezvoltate (S.U.A., Canada, Danemarca, Australia), sporind prestigiul pe plan internațional al cercetării științifice românești.

În condițiile noastre, aplicarea pe scară largă a transferului de embrioni în unitățile zootehnice de creștere și exploatare a taurinelor va avea implicații economice și tehnico-științifice de importanță majoră.

Avantaje economice

TRANSFERUL de embrioni reprezintă o soluție cu eficiență economică ridicată, întrucât:

- contribuie la sporirea numerică rapidă a efectivelor de taurine (care, de la circa 6,5 milioane capete la începutul anului 1980, trebuie să ajungă în 1985 la 7,2—7,5 milioane, iar în 1990 la 10 milioane) — întrucât, în loc de a obține de la o vacă un singur vițel pe an (exceptând cazurile de fătări gemelare) sau maximum 10—12 viței pe viață productivă, prin noua metodă se pot recolta de la aceeași vacă donatoare un număr de ovule apte a fi fecundate, din care să rezulte 5 pînă la 20 de viței pe an, respectiv 100—150 pe întreaga viață productivă;

- poate deveni un mijloc de obținere a unor producții de lapte și carne tot mai mari. Folosind embrioni recoltați de la vaci „recordiste“ (care dau 30—40 litri de lapte pe zi), însămințate cu material seminal provenit de la taurii testați amelioratori pentru lapte (situați în vârful „piramidei ameliorării“), este posibil să se obțină generații viitoare de vaci plusvariante, care să ridice media producției de lapte, în numeroase unități agricole, la cel puțin 3 500—4 000 litri/vacă/an; pe de altă parte, considerând că de la o vacă s-ar putea realiza 100 de viței pe viață productivă, aceasta înseamnă un plus de circa 20 tone de carne — cantitate ce s-ar dubla dacă în uterul vacilor din rase de carne, aflate în faza incipientă a gestației, s-ar implanta un embrion suplimentar, obținându-se cite doi viței (în loc de unul) destinați îngrășării și valorificării;

- permite — pînă la încheierea procesului de transformare prin „absorbție“ cu Frișă și Brună — valorificarea superioară a raselor locale de taurine ne-

ameliorate: Sura de stepă, Roșia dobrogeană și Mocănița, care pot constitui un material biologic apt să primească embrionii, să-i crească și să dea naștere viitorilor produși, în condiții de întreținere și exploatare rentabile (fiind rase mai puțin pretențioase la hrană);

- creează condiții pentru reducerea cheltuielilor pentru comerțul cu animale vii (costul transportului, prețul de cumpărare al animalelor etc.), urmînd ca acesta să se facă numai în cazuri bine justificate din punct de vedere economic; în măsura în care se vor crea posibilități pentru producerea în serie a embrionilor, care să fie conservați, stocați și distribuiți la unitățile de producție zootehnică, se vor realiza însemnate economii de mijloace bănești și de timp;

- față de comerțul cu animale vii (mai ales cînd acestea sînt transportate de la mari distanțe), se evită totodată riscul contractării unor boli, al stresului de transport și adaptare la noile condiții de viață, cu toate implicațiile lor economice nefavorabile — cheltuieli cu tratamentul medicamentos, pierderi de producție în perioada de stress și adaptare etc.;

- metoda necesită cheltuieli relativ reduse cu forța de muncă, materialul biologic, instrumentarul, substanțele hormonale și alte materiale folosite, existînd posibilitatea de a diminua sensibil costul pe un transplant, pe măsura perfecționării tehnicilor utilizate pe faze de lucru;

- prin valorificarea producțiilor de lapte și carne suplimentare, prin vinzarea de animale vii ca material de prăsilă, provenit din genitorii valoroși, se pot obține venituri însemnate, beneficii tot mai mari, contribuind la creșterea rentabilității unităților crescătoare de taurine;

- acumularea de experiență în practica productivă și în perfecționarea metodelor de producere și conservare de lungă durată a embrionilor va deschide un nou domeniu pentru extinderea relațiilor de colaborare economică ale României cu alte țări, prin exportul excedentului de embrioni valoroși — ceea ce ar oferi un aport valutar însemnat pentru un produs obținut cu minimum de consumuri materiale și energetice; într-un viitor nu prea îndepărtat, România ar putea deveni un „centru“ furnizor de embrioni cu pedegree-uri garantate, împreună cu toate serviciile de know-how, pentru ajutorarea fermierilor din țările în curs de dezvoltare.

Importanță științifică

TOTODATĂ, transferul de embrioni are și o importanță teoretică și științifică;

- În domeniul ameliorării taurinelor: — se va putea obține un progres genetic mai rapid, indus prin mame. Actualmente, ponderea cea mai mare

(70%) în inducerea progresului genetic o au taurii, în timp ce vacile participă numai cu 30%. Folosind vaci „mame” selecționate ca plusvariante donatoare, pe baza sexării și creșterii dirijate a embrionilor, se pot obține generații de femelle valoroase;

— producând serii de viței (5—20) pe an și pe vacă donatoare, în perioada în care aceasta se află în mod normal gestantă, transferul de embrioni permite accelerarea procesului de ameliorare a populației de taurine și reducerea sub 4 ani a intervalului între generații;

— creșterea numărului de descendenți pe vacă mamă și pe taur tată, introduși în testarea performanțelor pentru producția de lapte, carne sau pentru amindouă, creează premisele pentru sporirea preciziei în determinarea valorii de ameliorare a taurilor.

● În domeniul geneticii :

— transferul de embrioni permite studiul ciclului estral la vacă, și în general, studiul aspectelor morfofiziologice ale reproducției la această specie; contribuie la perfecționarea metodelor de fecundare „in vivo” și „in vitro” a ovulelor de vacă; stimulează perfecționarea tehnicilor de conservare prin congelare a zigotilor de vacă, în vederea stocării și folosirii lor ulterioare; permite obținerea dirijată de generații de femelle sau masculi, conform cu necesitățile impuse de producția de lapte sau carne, prin sexarea în prealabil a embrionilor înainte de transplant.

● În domeniul reproducției taurinelor:

— transferul de embrioni permite studiul ciclului estral la vacă, și în general, studiul aspectelor morfofiziologice ale reproducției la această specie; contribuie la perfecționarea metodelor de fecundare „in vivo” și „in vitro” a ovulelor de vacă; stimulează perfecționarea tehnicilor de conservare prin congelare a zigotilor de vacă, în vederea stocării și folosirii lor ulterioare; permite obținerea dirijată de generații de femelle sau masculi, conform cu necesitățile impuse de producția de lapte sau carne, prin sexarea în prealabil a embrionilor înainte de transplant.

● Din punct de vedere biologic :

— în cazul transferului de embrioni nu s-a constatat fenomenul de „respingere” ce se produce la grefele de organe;

— vițeei născuți din embrioni transplantați își păstrează individualitatea (nu suferă influența maternă a vacii „doică”), au o viabilitate foarte bună, imunitate la boli datorită anticorpilor conferiți prin colostrul de vacă receptoare și se adaptează ușor la mediu;

— transferul de embrioni poate fi un domeniu de largire a relațiilor de cooperare științifică internațională, în vederea creșterii aportului științei la soluționarea unor probleme acute ale epocii contemporane, cum ar fi „foamea de proteină”.

Unele dezavantaje și limite

CU TOATE CĂ are aceste avantaje certe, transferul de embrioni prezintă și anumite limite și aspecte negative, legate îndeosebi de stadiul încă incipient al rezolvărilor.

Pe parcursul etapelor transferului se produc pierderi de material biologic **). Totodată se fac încă simțite efectele negative ale unor deficiențe în metodele de apreciere morfologică a embrionilor, de conservare pe termen lung, în tehnicile de recoltare și transplant, ca și cele determinate de calitatea uneori necorespunzătoare a produselor hormonale și instrumentarului folosit. Apreciem că aceste limite vor putea fi depășite prin efortul cercetării și prin asigurarea unor condiții necesare acestora.

Măsuri organizatorice și tehnice necesare

APLICAREA largă în producție a transferului de embrioni presupune asigurarea unui cadru tehnico-organizatoric adecvat, în principal prin :

● crearea unui centru de producere, stocare și difuzare masivă a embrioni-

lor de taurine — dotat cu laboratoare de cercetare științifico-aplicativă în domeniul geneticii, ameliorării și reproducției (echipate corespunzător), secții de producere dirijată a embrionilor destinați înlocuirii efectivelor matcă actuale, un serviciu comercial care să se ocupe de stocarea și distribuirea embrionilor către unitățile beneficiare;

● realizarea unei rețele de distribuție în toate județele țării a embrionilor conservați (după modelul rețelei de reproducție și selecție), conform programului de ameliorare în perspectiva 1985—1990;

● defalcarea, din programul de ameliorare existent, a ponderii efectivilor de taurine (pe rase) destinate reproducției pe calea transferului de embrioni, stabilindu-se liste de vaci donatoare, de tauri testați amelioratori, de potrivire a perechilor în vederea realizării de produse cu pedigree valoroase; individualizarea produșilor obținuți prin transplant și urmărirea performanțelor lor productive;

● oficializarea, prin acte cu caracter normativ, a aplicării în producție a transplantului de embrioni, cu precădere în unitățile care dispun de material biologic scăzut;

● pregătirea cadrelor de specialiști în domeniul reproducției, pentru efectuarea transplantului de embrioni în unitățile de producție.

Agatha POPESCU
Vasile ZAHIU

**) 25—30% din vacile donatoare selecționate nu pot fi folosite la colectarea de zigoti, datorită reacțiilor nespecifice la tratamentul hormonal. Procentul de fecunditate este ceva mai mic la vacile cu superovulație: 65—95%. Numărul de zigoti viabili recoltați pe cale chirurgicală variază între 80 și 90%, iar pe cale nechirurgicală este de 45—60%. Explicabil prin deficiențele existente încă în aceste tehnici, procentul de gestație este de 50—60% în cazul transplantului chirurgical și 45—50% la cel nechirurgical. Faza de recoltare a embrionilor, îndeosebi cea de blastocist, în uter, determină obținerea unui procent mai redus de embrioni pentru transfer și nidare.

AGROGRAMA

Realizări în agricultura olandeză

În pofida unei suprafețe agricole reduse (2,5 mil. ha) Olanda s-a situat anul trecut la exportul de produse agro-alimentare pe locul trei din lume, după S.U.A. și Franța. În 1980 Olanda a reușit să exporte mai multe produse agricole decât a importat, valoarea exporturilor ridicându-se anul trecut la circa 33 miliarde de guldeni. Temelia acestui export îl constituie produsele lactate, în fiecare trei litri de lapte produși în țară doi fiind exportați, după prelucrare.

Analizând premisele acestei reușite, presa de specialitate enumeră în primul rând concentrarea și modernizarea industriei de prelucrare a laptelui: în intervalul 1950—1979 numărul fabricilor s-a redus de la 580 la 158, în condițiile dublării producției de lapte (la 11,6 mil. tone pe an). Un alt atu îl constituie avansata specializare a producției de brinzături, două mărci („Gouda” și

„Edam”) reprezentând aproape nouă zecimi din întreaga producție; concentrarea asupra a două produse, competitive atât prin calitățile lor cât și prin preț, permite atingerea unei productivități superioare. Astfel, de pildă, fabrica de brinzături De Princess, situată în nordul Olandei, este aproape în întregime automatizată, două schimburi a câte șapte persoane transformând zilnic 500 tone de lapte în 50 tone de brinză; același grad înalt de automatizare se întâlnește și în halele de păstrare a produselor.

În sfârșit, ca efect al măsurilor de concentrare și mobilizare, al îmbunătățirii rasei vacilor de lapte, al introducerii gestiunii bazate pe prelucrarea automată a datelor etc., a sporit sensibil și productivitatea în veriga inițială — fermele de vaci de lapte, producția medie (pe vacă și an) fiind de 5 mii de litri.

Hibridi de porumb pentru recolte record

O PARTE însemnată din terenurile destinate culturii porumbului în Bulgaria — îndeosebi în zona de nord-vest a țării — sint însă-mințate cu hibridi de mare produc-

tivitate, creați la Institutul de încercare a soiurilor de porumb din localitatea Kneja.

Institutul, care în ultimii ani a devenit cel mai puternic centru de cercetări din agricultura bulgară, dispune de un personal de înaltă specializare și de o bază tehnico-materială adecvată, care îi permit ca anual să aibă în proces de selecție circa 20 de mii de linii de autopolenizare și să experimenteze 10—12 mii de hibridi noi. În afară de lotul propriu de experimentare, se utilizează două sere — dotate cu aparatură modernă — pentru producerea semintelor. De asemenea, în 6 localități din diferite regiuni se face experimentarea ecologică a hibridilor propuși, în vederea omologării.

Cercetările proprii sint îmbinate cu studiul celor mai bune rezultate obținute pe plan mondial în domeniul selecționării și tehnologiei porumbului. În decurs de un singur an s-au experimentat peste 1200 de hibridi și linii din întreaga lume.

O serie de hibridi creați de cercetătorii institutului din Kneja și-au găsit o largă aplicare în producție, dând recolte record.

PÎRGHII DE STIMULARE A EXPORTURILOR ÎN CONDIȚIILE NOULUI MECANISM ECONOMICO-FINANCIAR (1)

CONDIȚIILE actuale ale economiei mondiale, caracterizate prin adâncirea interdependențelor economice dintre statele lumii, pe de o parte și ascuțirea concurenței pe piețele internaționale, pe de altă parte, fac ca dezvoltarea exporturilor să devină o problemă centrală în politicile economice ale majorității statelor. În acest context necesitățile de dezvoltare economică a țării, inclusiv prin adâncirea participării la diviziunea internațională a muncii conferă dezvoltării exporturilor un loc prioritar în politica comercială a României. „Exportul — sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu — nu este o ocupație benevolă, nu este o dorință abstractă de a participa la schimbul mondial de valori. Fără un export susținut, fără dezvoltarea largă a schimburilor de produse materiale cu alte țări nu putem avea condiții pentru dezvoltarea continuă a economiei românești. Comerțul exterior, exportul în principal, constituie o latură esențială pentru dezvoltarea activității noastre economice, pentru ridicarea generală a bunăstării întregului nostru popor.”

Imperativul dezvoltării exporturilor a determinat intensificarea preocupărilor pe linia adoptării unor instrumente de stimulare a producției de export și a vânzărilor în străinătate. În perioada actuală, practic toate țările care participă la circuitul economic mondial — fie ele socialiste sau nesocialiste, dezvoltate sau în curs de dezvoltare — folosesc metode de stimulare a exporturilor care variază în funcție de nivelul de dezvoltare economică, de principiile care stau la baza organizării și funcționării mecanismului economic, de obiectivele urmărite, de gradul de dependență față de piața externă, de forța concurențială a produselor indigene etc.

Aceste măsuri urmăresc sprijinirea producției pentru export, îmbunătățirea structurii acesteia și dezvoltarea vânzărilor în străinătate ale firmelor și întreprinderilor naționale. Prin utilizarea lor, în numeroase țări s-au obținut rezultate pozitive concrete pe linia majorării globale a exporturilor. Ele constau practic în acordarea unor facilități pentru realizarea producției destinate exportului și pentru comercializarea acestora

pe piața externă. Caracterul stimulativ al acestor instrumente derivă din aceea că, în funcție de interesele specifice urmărite, ele asigură condiții mai favorabile de producție și desfacere la extern în comparație cu condițiile create pentru producția și desfacerea pe piața internă.

Referindu-ne la condițiile țării noastre, în contextul aplicării generalizate a noului mecanism economico-financiar apare posibilitatea de perfecționare și diversificare a utilizării instrumentelor de stimulare a exporturilor, cum sînt: scutiri și facilități vamale acordate la importurile pentru producția destinată exportului, stimularea prin beneficii a producției pentru export, acordarea de credite pentru producția de export și pentru comercializarea acesteia, folosirea de către unitățile producătoare a unei părți din încasările valutare realizate peste prevederile de plan, constituirea de fonduri speciale la nivelul unităților economice în vederea stimulării oamenilor muncii etc. Aceste instrumente sînt de natură să creeze un cadru stimulatv activității de export, o folosire de forțe și pîrgii economice pentru stimularea acestei activități. Căci, așa cum arată secretarul general al partidului, „...trebuie să înțelegem că problemele producției pentru export, ale asigurării exportului cu un curs de revenire cît mai bun, cu o valorificare supracară a materiilor prime constituie una din problemele fundamentale ale activității economice, ale noului mecanism economic”.

În acest sens, direcțiile posibile de acțiune în vederea perfecționării instrumentelor de stimulare a exporturilor românești pot fi grupate în trei categorii principale:

- direcții de acțiune pe planul instrumentelor de natură bugetară;
- direcții de acțiune pe planul instrumentelor de natură fiscală;
- direcții de acțiune pe planul instrumentelor de natură financiar-bancară.

Pe plan bugetar

LEGEA privind autogestiunea economico-financiară și valutară în activitatea de comerț exterior stipulează uti-

lizarea fondului de regularizare a influențelor conjuncturale, prevăzut anual în bugetul de stat (conform art. 38 al. 2 din Legea nr. 12/1980) exclusiv pentru acoperirea diferențelor negative de preț înregistrate la exportul unor produse de importanță deosebită pentru economia națională. Respectarea strictă a acestei prevederi are o importanță economică deosebită, întrucît utilizarea generalizată (pentru orice marfă) a acestui fond ar conduce la eliminarea caracterului stimulatv al fondului.

● **Revizuirea** — în sensul îmbunătățirii — a mecanismului de acordare a unor prime de export, pentru unele realizări deosebite în domeniu¹⁾. Îmbunătățirea funcționării și utilizării acestui mecanism ar urma să constea, între altele, în: diferențierea nivelului primelor de export (în funcție de gradul de prelucrare a mărfii exportate, relația de export, rezultatele financiare efective ale exportului, faptul dacă prin export se realizează o pătrundere importantă pe piața unei anumite țări sau a unui grup de țări), precum și în asigurarea unui sistem care să garanteze distribuția acestor prime exclusiv celor care au contribuit nemijlocit la obținerea realizărilor deosebite la export.

● **Participarea statului, din fonduri în lei, special constituite la nivelul bugetului, la acoperirea în mod selectiv și în anumite proporții, a unor cheltuieli menite să conducă la creșterea semnificativă a volumului de export** (realizarea unor studii importante de piață; finanțarea anumitor campanii de publicitate, de importanță deosebită etc.). În scopul cointerăsării întreprinderilor în vederea utilizării cu maximă exigență a unor astfel de fonduri, s-ar putea avea în vedere, eventual, condiționarea

¹⁾ Dealtfel, acest instrument este prevăzut, într-o formă generală, încă în Legea 19/1971 (republicată în B.O. al R.S. România, partea I, nr. 3/12 ianuarie 1977)

acordării sprijinului financiar respectiv de obținerea unor rezultate efective pe linia sporirii exporturilor. Pentru aceastea, în cazurile neobținerii, în perioadele convenite, a rezultatelor stabilite, aceste finanțări ar urma să se transforme, automat, în credite, rambursabile de către întreprinderile beneficiare în anumite intervale, cu dobânzi la nivelul celor practicate în mod normal pentru finanțarea activității de export-import.

Trebuie avute în vedere îndeosebi acele sectoare cu produse elaborate, ale tehnicii de vîrf (electronică, mecanică fină, aparatură de măsură și control, industria chimică de mic tonaj — coloranți, lacuri, medicamente, catalizatori etc.) pentru care, fără excepție, producătorii din întreaga lume alocă sume importante în vederea studierii și penetrării pe piață prin campanii publicitare de mari proporții.

Dacă am fixa afirmația noastră numai asupra unor medicamente originale românești, al căror viitor se profilează cu rezultate terapeutice de mare eficacitate (cum ar fi boicilul, covalitinul, ulcosilvanilul) ne dăm seama imediat de necesitatea lărgirii preocupărilor actuale cu noi programe de studiere a pieței și publicitate care să grăbească procesul de cunoaștere a acestor produse pe piața mondială.

Pe plan fiscal

Stimulente pentru producători

- **Diferențierea modului de aplicare a regimului prelevării pentru societate a unei părți din valoarea producției nete**, în sensul acordării unui regim mai favorabil pentru partea din producția totală care este destinată exportului.

- **Practicarea unor cote diferențiate de vărsăminte din beneficiile planificate la bugetul statului**, după cum aces-

tea au fost realizate la producția pentru export sau nu (cu acordarea unui regim mai favorabil în primul caz).

- **Stabilirea unor cote diferențiate de vărsăminte la buget din beneficiile — planificate și peste plan — realizate de întreprinderi de comerț exterior.**

La aplicarea în practică a acestor măsuri, ar urma să se aibă în vedere o serie de elemente suplimentare. Astfel, concretizarea regimurilor mai favorabile în cazul producției pentru export — propuse la primele 2 puncte de mai sus — ar putea avea loc **fie prin reducerea cotelor procentuale de prelevare la buget din valoarea producției nete, respectiv din beneficiile planificate, fie prin rambursări parțiale ulterioare automate din cotele deja vărsate la buget**, cu ocazia exportului efectiv (eventual în primul trimestru al anului următor anului de plan).

Calcularea cotelor de reducere (sau rambursare) a vărsămintelor la buget din beneficiile planificate ar urma să se facă **fie exclusiv pe baza beneficiilor aferente producției pentru export, fie pe baza beneficiilor totale realizate de unitatea de producție** (cu condiția, în acest ultim caz, a îndeplinirii integrale a planului valoric și fizic de export).

Cotele de reducere (sau de rambursare parțială) a vărsămintelor la buget ar urma să se stabilească în mod diferențiat, în funcție de: gradul de prelucrare și interesul pentru economia națională al produselor exportate; ponderea pieselor și subansamblurilor în totalul producției pentru export; relația pe care s-a efectuat exportul; tipul de operațiune prin care s-a efectuat exportul (export normal, export pe bază de credit, export în contrapartidă etc.).

Cotele diferențiate de vărsăminte la buget din beneficiile realizate de întreprinderile de comerț exterior ar urma să fie stabilite cu condiția îndeplinirii planului și/sau a depășirii acestuia, în

funcție, între altele, **fie de volumul total, fie de ponderea în totalul activității a produselor cu grad înalt de prelucrare, operațiunilor comerciale pentru aport valutar, operațiunilor de export în contrapartidă și relațiilor de export.**

Regimul mai favorabil ar urma să se concretizeze fie în reduceri de cote de vărsăminte, fie în rambursări parțiale din vărsămintele deja efectuate (în acest ultim caz, după realizarea efectivă a exporturilor).

Utilizarea — în principal la nivelul unităților producătoare și al întreprinderilor de comerț exterior, dar și la nivelul ministerelor tutelare — a fondurilor formate prin facilitățile fiscale sus-menționate ar urma să fie stabilită în limite care să permită un grad înalt de flexibilitate în luarea deciziilor de către unitățile beneficiare — în concordanță cu imperatiile autoconducerii muncitorești și autogestunii economico-financiare și valutare — acordându-se o atenție specială **atit cheltuielilor necesare care să contribuie direct sau indirect la majorarea volumului exporturilor** (investiții de mică amploare, recuperabile pe termen scurt, pentru creșterea calității și pentru pregătirea și condiționarea mărfurilor pentru export; dotarea sediilor din țară și din străinătate pentru o mai eficientă activitate în domeniul exporturilor; organizarea de acțiuni de publicitate, finanțarea deplasărilor în străinătate, precum și a activității unor echipe de voiajori comerciali etc.), **cit și suplimentării fondurilor destinate cointeresei personalului muncitor în creșterea volumului desfacerilor în străinătate și a eficienței acestora.**

Adrian CONSTANTINESCU
Victor BABIUC
Nicolas MURGU

CONTRACTE — TRANZACȚII

COOPERARE FRUCTUOASĂ ÎN DOMENIUL TEHNIC DE CALCUL CU PARTENERI VEST-GERMANI

REZULTATELE meritorii obținute de specialiștii Centrului de cercetare științifică, inginerie tehnologică și producție industrială pentru tehnica de calcul au stimulat pozitiv interesul a numeroase firme străine de a coopera cu el în vederea realizării de echipamente ultramoderne. Un exemplu de cooperare fructuoasă în acest domeniu este și cea perfectată cu firma vest-germană „Aristo Graphic Systems“ din Hamburg. Această conlucrare a permis realizarea în comun a unor sisteme reunind, pe de o parte, performanțele minicalculatorului „Independent“ I-100 cu dispozitivele de digitalizare și de testare automată de precizie și eficiență ridicată realizate de partenerul vest-german.

Din rîndurile primilor beneficiari ai acestei cooperări evidențiem, în primul rînd, o serie de unități științifice românești. Astfel, Institutul politehnic București utilizează un calculator Felix-32 și dispozitive „Aristo“ în cadrul unui sistem cibernetic pentru structurarea proceselor de învățămînt programat, care permite, printre altele, elaborarea în cadrul procesului de învățămînt a unor proiecte complexe, optime din punctul de vedere al soluțiilor alese. La rîndul său, Institutul de construcții folosește și el un alt

sistem, rod al aceleiași fructuoase cooperări, pentru prelucrarea înregistrărilor provenite de la sateliții de teledetecție în vederea trasării hărților tematice în cadrul programului de descoperire și de inventariere a resurselor terestre. Enumerarea beneficiarilor ar putea fi continuată și cu alte exemple, atit din țară cit și de peste hotare.

FABRICA DE CIMENT DE LA SHEIK SAID (SIRIA) VA INTRA ÎN FUNCȚIUNE

DUPĂ trecerea cu succes a celor mai importante teste la care au fost supuse instalațiile fabricii de ciment din localitatea Sheik Said, specialiștii români și cei sirieni fac ultimele pregătiri pentru punerea acesteia în funcțiune. Fabrica are două linii tehnologice, cu capacitatea zilnică de cite 1500 tone clincher și lucrează după procedeul uscat. Ea va putea asigura, în acest fel, în mare măsură solicitările economiei siriene, creînd și surplusuri pentru export. Cimentul obținut în această fabrică — una dintre cele mai mari existente în regiune — va fi de cea mai bună calitate, datorită aplicării tehnologiei puse la dispoziție de firma „Industrialexportimport“ partenerului său din Damasc (firma „The General Organization for Cement“). Utilajele instalate sînt și ele dintre cele mai moderne, fiind executate de către unități industriale românești de prestigiu — întreprinderea de mașini grele, „23 August“, „Automatica“ ș.a.

Calitatea ireproșabilă a furniturilor a făcut din firma „Uzinexportimport“ un reputat furnizor de asemenea obiective executate „la cheie“. De altfel, pînă în prezent specialiștii noștri au construit în alte țări, de pe diferite continente, peste 30 de fabrici de ciment totalizînd mai mult de 40 linii de producție

complete, cu capacități variînd între 300 și 1500 tone clincher pe zi, în funcție de procedeul solicitat: umed sau uscat. Acest volum impresionant de livrări a avut loc în perioada 1958—1980, deci aproape două linii tehnologice pe an — performanță notabilă, dacă ținem seama că una din trăsăturile specifice ale acestui gen de investiții o constituie perioada relativ lungă de finalizare, cuprinsă între trei și patru ani.

O NOUĂ PIAȚĂ PENTRU AUTOBUZELE ROMANEȘTI: PERU

DE CURÎND, întreprinderea „Autobuzul“ din Capitală a început să livreze în Peru primele autobuze ROMAN 112 UD destinate transportului de călători în centrele urbane. Primul lot de 50 de autobuze livrate pe această nouă piață a fost încărcat în portul vest-german Hamburg pentru a traversa oceanul.

Autobuzele fac parte din cadrul unui contract care prevede livrarea a peste 300 asemenea mașini, semnat de firma AUTOEXPORTIMPORT din Brașov cu firma „Gramma“ din Lima. Ele se caracterizează printr-o capacitate de transport de 110 persoane, printr-un confort deosebit și un design modern, fiind echipate cu un motor diesel cu șase cilindri verticali, amplasat sub podea, construit în baza licenței MAN, care dezvoltă o putere de 192 CP la 2100 rot/min și are un consum mediu de 35 litri la suta de kilometri. Viteza pe care o dezvoltă aceste autobuze construite pentru această nouă piață externă este de 64 km/oră.

E. K.

Perfecționarea activității economice a consiliilor populare

UN ROL IMPORTANT în aplicarea noului mecanism economico-financiar revine consiliilor populare, care răspund de întreaga activitate din unitățile lor teritorial-administrative. Pentru îndeplinirea acestui rol însă este necesar, așa cum sublinia secretarul general al partidului, să fie înlăturate tendințele de centralism excesiv, manifestate de unele ministere și organe centrale. De asemenea, trebuie ca înseși consiliile populare să înțeleagă bine esența noului mecanism economic și avantajele lui. În această privință, pe bună dreptate, au fost criticate de tovarășul Nicolae Ceaușescu, la Congresul al II-lea al consiliilor populare, din septembrie 1980, unele consilii populare care „n-au înțeles esențialul din noul mecanism economic — adică așezarea întregii noastre activități pe principiile autoconducerii și autogestunii, ale eficienței economice, gospodărirea cu grijă a fiecărui gram de material, a fiecărui leu. Ele nu au înțeles că aplicarea noului mecanism economic impune a gospodări cit mai eficient întreprinderile și toată economia națională, toate celelalte sectoare de activitate, a face să crească venitul național, avuția generală a țării”.

Se desprinde evident necesitatea ca și activitatea consiliilor populare să fie direcționată după aceleași principii și criterii economice ca întregul sistem economic din care fac parte și cu care trebuie să se armonizeze în înfăptuirea țelului suprem al politicii partidului — creșterea continuă a nivelului de trai material și spiritual al oamenilor muncii.

În cadrul activității economice a consiliilor populare, un domeniu important îl constituie gospodăria comunală, care nu a avut o reglementare unitară proprie, desfășurându-și activitatea în baza unui mare număr de reglementări parțiale, emise în perioada 1938—1969. Proiectul Legii gospodăriei comunale, supus, în prezent, dezbaterii publice, urmărește tocmai să umple acest gol, prin reactualizarea, completarea și unificarea reglementărilor existente, corespunzător exigențelor impuse de dezvoltarea societății socialiste în etapa actuală. Proiectul de lege cuprinde distinct, pe secțiuni, activitățile de gospodărie comunală, cu stabilirea precisă a sarcinilor, atribuțiilor și drepturilor consiliilor populare de toate categoriile, precum și ale unităților de gospodărie comunală — întreprinderi, grupuri de întreprinderi, exploatări, secții și alte formații de lucru — care organizează, execută și răspund de realizarea activității de gospodărie comunală. De ase-

menea, sînt evidențiate obligațiile și drepturile cetățenilor și unităților socialiste, în calitate de beneficiari ai activităților de gospodărie comunală.

Este de cea mai mare actualitate, în aceste condiții, perfecționarea activității economice pe care o desfășoară consiliile populare prin unitățile proprii — de gospodărie comunală, de construcții industriale, de prestări servicii, de transport în comun etc. — pentru sporirea veniturilor proprii, deci a resurselor necesare pentru autofinanțare. Aplicarea și întărirea autogestunii economico-financiare în activitatea consiliilor populare impun acestora obligația să-și acopere cheltuielile de producție și circulație din venituri proprii, să obțină beneficii din care să asigure propria dezvoltare și contribuția la dezvoltarea generală a societății, să-și creeze resursele necesare pentru participarea oamenilor muncii la beneficii și pentru acoperirea cheltuielilor determinate de satisfacerea unor nevoi social-culturale ale acestora în cadrul programului de creștere a nivelului de trai. Trebuie create condiții pentru creșterea contribuției fiecărei unități economice la dezvoltarea societății și pentru cointerесarea mai directă a colectivelor de oameni ai muncii în îndeplinirea prevederilor de plan, în dezvoltarea economică a fiecărei localități.

Perfecționarea activității economice a consiliilor populare apare cu atât mai necesară cu cât o analiză a modului cum s-a desfășurat această activitate în anul 1980 demonstrează existența a numeroase rezerve care trebuie puse în valoare, deși se poate conchide că pe ansamblu s-au obținut rezultate bune. Planul a fost îndeplinit la producția globală în proporție de 105,7%, la producția-prestații în gospodăria comunală și locativă 103,4%, la prestări de servicii către populație 102,3%, la livrări de mărfuri către fondul pieței 134,5%, la export 134,4%. Au fost date în folosință 186 604 apartamente, reprezentînd cel mai mare număr de locuințe realizate pînă în prezent într-un an. Se mențin însă unele aspecte din care rezultă că fenomenele economice nu sînt încă bine stăpînite în toate sectoarele și domeniile de activitate: se înregistrează pierderi, depășiri necorespunzătoare la fondul de retribuire, nerealizarea unor indicatori, credite nerestituite la scadență etc.

Astfel, la organizațiile locale de construcții, producția de construcții-montaj nu a fost îndeplinită la nivelul planificat. Această nerealizare, împreună cu lipsurile în organizarea producției și a muncii, manifestate, în principal, prin

utilizarea necorespunzătoare a utilajelor și a forței de muncă și prin neîndeplinirea în unele cazuri a normelor de muncă, precum și dispersarea accentuată a lucrărilor pe teritoriul județelor, au condus la depășirea cu 54,2 lei a nivelului de cheltuieli planificat la 1 000 lei producție. O influență negativă asupra balanței de venituri și cheltuieli a exercitat-o și neîndeplinirea planului de contractare a apartamentelor proprietate personală; există încă, în acest domeniu, o neconcordanță între cerere și ofertă în ce privește, în primul rînd, amplasamentul și apoi numărul de camere.

Unitățile de gospodărie comunală și locativă în întreprinderile de prestări servicii și de producție au realizat un volum de producție și prestații cu 6,1% peste prevederile de plan. Rezultate bune s-au înregistrat și pe linia întreținerii fondului locativ, planul la lucrările de întreținere, reparații și prestări în construcții fiind îndeplinit în procent de 112,3%. Cu asemenea rezultate era normal ca și activitatea financiară să fie favorabilă, realizîndu-se un volum de beneficii cu 10,8% mai mare decît volumul planificat. Totuși, un număr de 4 întreprinderi au înregistrat pierderi peste cele planificate. De asemenea, au fost înregistrate pierderi nejustificate la unele activități, determinate de lipsa de control și îndrumare și de menținerea cheltuielilor de producție la un nivel ridicat.

O altă problemă care influențează negativ situația economico-financiară a unor consilii populare o constituie faptul că obiectivele economice, locuințele și dotările social-culturale și edilitare realizate în municipiile reședință de județ dețin încă o pondere prea mare în totalul obiectivelor noi, în detrimentul localităților mici și mijlocii. Datorită nerealizării obiectivelor economice prevăzute în unele orașe mici, precum și în noile centre urbane, o parte din locuințele construite nu sînt încă ocupate, neîncasîndu-se că atare chiriile luate în calcul în balanța de venituri și cheltuieli. Pe de altă parte, un număr însemnat de locuințe și obiective social-culturale și edilitare nu au fost date în folosință ca efect al nepregătirii investițiilor, dispersării forțelor și mijloacelor de producție, nefolosirii utilajelor la întreaga capacitate, indiscipliniei existente pe unele șantiere. O seamă de șantiere nu au fost aprovizionate ritmic cu ciment, oțel-beton, plase sudate, materiale termo și hidroizolante, agregate minerale ș.a.

În agricultură, consiliile populare nu și-au exercitat în totalitate atribuțiile

ce le reveneau cu privire la conducerea unitară a acesteia în unitățile lor administrativ-teritoriale, realizarea planului privind baza furajeră și creșterea efectivelor de animale, asigurarea fondului de stat și a produselor pentru populație.

Ca urmare a măsurilor adoptate, rezultatele trimestrului I arată că în anul 1981 asemenea fenomene tind să scadă ca frecvență și intensitate, devenind mai evidente avantajele aplicării mecanismului economico-financiar în toate domeniile și sectoarele de activitate: volumul de producție și prestații în gospodăria comunală a fost îndeplinit în proporție de 107,6%, prestările în construcții 109,8%, prestările de servicii pentru populație 100,7%, producția marfă industrială și prestările de servicii neindustriale 111,4%, livrările de mărfuri către fondul pieței 115,3%. În mod corespunzător, indicatorii financiarți se prezintă îmbunătățiți.

Experiența de până acum arată că este oportun ca în fiecare județ să se desfășoare analize detaliate, fundamentate pe calcule, în mai multe variante, pentru stabilirea propunerilor de amplasare a noilor obiective de investiții economice, lucrări social-culturale, locuințe și echipare edilitară pe perioada 1981—1985, în cadrul schițelor de sistematizare ale localităților, urmărindu-se eficiența maximă a construcției și exploatații fiecărui obiectiv atât pe plan local cât și în cadrul sistemului economic național.

În domeniul construcțiilor de locuințe, accelerarea ritmului de închidere și finisare a apartamentelor cu stadiu avansat de execuție și funcționarea permanentă a comisiilor de recepție ar reduce termenele de predare a apartamentelor. Aceasta presupune însă ca noile construcții de locuințe să fie începute organizat, în conformitate cu graficele de livrare a materialelor, luându-se măsuri corespunzătoare pentru folosirea utilajelor și forței de muncă în vederea realizării productivității muncii planificate. Este necesar să se organizeze aprovizionarea șantierelor și execuția astfel încât să nu se mai repete situațiile din anii anteriori, când datorită unor livrări în afara fluxului tehnologic au avut loc imobilizarea și degradarea unor prefabricate, depășirea necorespunzătoare a fondului de retribuție și, în general, a nivelului cheltuielilor planificate. De asemenea, apare necesară o mai bună repartizare a locuințelor în teritoriu, avându-se în vedere în mai mare măsură ca până acum și nevoile municipiilor și orașelor care nu sînt reședință de județ, ale localităților care vor deveni centre urbane, ale cartierelor din apropierea platformelor și zonelor industriale.

Impactul crizei energetice care se înregistrează pe plan mondial se face simțit și asupra concepției privind construcția locuințelor, astfel încât trebuie să se ajungă la o minimizare a consumurilor de materiale de construcție care, se știe, sînt puternic energofage, dar aceasta să nu ducă la creșterea consumurilor energetice în exploatarea clă-

dirilor respective. În acest sens ar trebui efectuate calcule cât mai precise pentru a evidenția eficiența economică a unor termoizolații sporite, chiar implicând unele costuri suplimentare, prin prisma economiei de combustibil pe care o asigură în exploatare o perioadă de 30—40 de ani. De asemenea, va crește ponderea clădirilor cu număr mai mic de niveluri, în scopul economisirii cheltuielilor suplimentare pe care le necesită blocurile înalte pentru fundație, ascensoare, hidrofoare etc., reducerii consumurilor de energie electrică, termică și de carburanți în operațiile de execuție a construcțiilor. În același scop, începînd cu anul curent, se urmărește extinderea la un număr mai mare de locuințe a soluției de acoperiș cu șarpantă, care față de acoperișurile în terasă, prezintă un consum mai mic de energie înglobată, de metal și ciment, precum și cheltuieli de întreținere mai reduse cu peste 50%.

În fața constructorilor de locuințe se pune și problema executării în mediul rural și în orașele mici și mijlocii a unor locuințe cu parter și etaj, prevăzute cu sobe cu combustibil solizi. În contextul adîncirii crizei energetice, acestea prezintă avantajul că, pe lângă lemne și cărbuni, pot utiliza și o serie de resurse locale — crengi și buturi scoase din pădure, tulpini de floarea-soarelui și de tutun, ciocălăi și cocieni de porumb, joarde de la vița de vie ș.a. În același timp, ele au funcționalitate multiplă: încălzesc, au cuptor pentru copt și plită pentru gătit și pot fi dotate în partea superioară și cu un recipient din care să se asigure apă caldă menajeră.

Unitățile de gospodărie comunală și locativă și întreprinderile de prestări servicii și de producție, în afara caracterului economic al activității lor, au un rol tot mai important în ridicarea nivelului de confort al cetățenilor. Odată cu creșterea gradului de urbanizare, sporesc dotările tehnico-edilitare și social-culturale, dar în același timp, pentru obținerea unor rezultate economice bune, capacitățile existente trebuie să fie exploatate corespunzător. Dacă analizăm, spre exemplu, eficiența economico-financiară și socială a fondurilor destinate alimentării cu apă și canalizării localităților, constatăm că s-au făcut pași importanți, dar că încă sînt localități, ca Brăila, Reșița, Craiova, Galați, Rm. Vilcea, Tulcea ș.a., nedotate cu stații de epurare, că în unele județe (Gorj, Arad, Dimbovița ș.a.) apa potabilă este folosită nerațional, consumîndu-se în proporție mare pentru scopuri industriale și de construcții și că se înregistrează pierderi mari în instalațiile de distribuție a apei, care în unele județe (Satu Mare, Vaslui) ajung la 10—20%. De consemnat și faptul că într-o serie de municipii și orașe se înregistrează un deficit de capacitate la captarea și tratarea apei precum și defectuni în exploatare.

Sarcini mari revin întreprinderilor respective pe linia dezvoltării prestărilor de servicii pentru populație, deficitară în prezent mai ales în privința

construcțiilor. Pentru stimularea sporirii volumului de prestări în acest domeniu și satisfacerea în mai bune condiții a solicitărilor cetățenilor, considerăm că executarea acestui tip de prestări cu plata în rate ar trebui realizată în condiții similare atât de către unitățile de stat, cât și de cele cooperatiste. Actualmente, reglementările, care sînt diferite, dezavantajează unitățile de stat.

Deși s-au făcut unele progrese, totuși se acționează prea lent pentru generalizarea la toate instalațiile de epurare a apelor uzate, inclusiv la cele construite înainte de a se pune problema folosirii surselor neconvenționale de energie, a recuperatoarelor pentru gazul metan rezultat din fermentarea nămolurilor. Este necesar, în același timp, să se extindă recuperarea materiilor prime din deșeurile menajere (metal, sticlă, țesături etc.) și să se producă energie termică prin arderea reziduurilor care nu pot avea altă întrebuințare. O instalație cu o capacitate zilnică de incinerare a 200 tone deșuri, pe lângă că contribuie la rezolvarea corespunzătoare a salubrității orașului, asigură o economie anuală de 1350 mii lei, prin valorificarea produselor secundare (1800 tone fier balotat și 7000 mc/an blocuri eficiente pentru construcții), reduce distanțele de transport și elimină operațiile de compactare, nivelare și acoperire a deșeurilor menajere. În afară de acestea, furnizează în rețeaua urbană 35000 Gcal/an energie termică, echivalentul unei economii efective de 2790 tone/an combustibil convențional. Pînă la realizarea de asemenea stații de incinerare în fiecare localitate, recuperarea materiilor prime reciclabile din deșeurile și gunoziile provenite de la întreprinderi și de la populație trebuie să aibă loc, întrucît s-a constatat că acestea conțin mari cantități de metale, hirtie etc. Spre exemplu, în întreprinderea de salubritate București a colectat, de la gropile de gunoi, în anul 1980, 2763 tone de fier, 118 tone de fontă, 24 tone cupru, 11 tone bronz, 30 tone alamă, 30 tone zinc, 17 tone plumb, 42 tone aluminiu, 41 tone hirtie și 1600 anvelope auto uzate.

Desigur, o preocupare deosebită trebuie să o constituie dezvoltarea mai accelerată a industriei mici, a producției de artizanat și a prestărilor de servicii pentru populație, fiind sectoare economice care dispun de un potențial important, în măsură să contribuie mai substanțial la creșterea nivelului de trai și a veniturilor consiliilor populare.

În orice caz, sugestiile de mai sus nu epuizează problematica largă a ansamblului de acțiuni ce trebuie întreprinse de consiliile populare pentru îmbunătățirea situației lor economico-financiare, pentru aplicarea riguroasă a noului mecanism economico-financiar, bazat pe autoconducere și autogestiune. Ele constituie numai cîteva direcții de acțiune legate în mai mare măsură de activitățile proprii și specifice consiliilor populare, în care pot fi obținute rezultate bune, cu eforturi relativ mici de investiții.

dr. Virgil DINCA

1 Iunie — Ziua internațională a copilului

COPIII ROMÂNIEI SOCIALISTE: STIMULAREA RESPECTULUI ȘI DRAGOSTEI PENTRU MUNCĂ

LA 1 IUNIE, întreaga lume progresistă sărbătorește Ziua internațională a copilului, a celor ce prezintă viitorul omenirii și pe care popoarele au datoria de a-i crește, ocroti și educa.

În România, preocuparea pentru crearea celor mai bune condiții materiale și spirituale, de viață și activitate ale copiilor sînt ridicate la rangul de politică de stat, copiii aflîndu-se în atenția permanentă a partidului și statului nostru, a întregii societăți. Interesul și dragostea cu care copiii sînt înconjuțați în România se concretizează în fiecare an prin mii și mii de locuri în creșe, grădinițe și școli, prin milioane de manuale școlare, prin numărul mare de apartamente care se atribuie familiilor, prin asistența medicală gratuită, prin crearea a numeroase terenuri de sport, locuri de joacă, tabere și sate de vacanță și multe altele, pentru toți copiii patriei noastre socialiste — români, maghiari, germani și de alte naționalități. După cum sublinia tovarășul Nicolae Ceaușescu, „tănerii, copiii patriei noastre se dezvoltă într-un climat social-politic și etic nou, superior, dispunînd de tot ceea ce este necesar pentru a se forma ca oameni înalțați, făuritori conștienți și pricepuți ai României socialiste și comuniste“.

Acționînd în deplină conformitate cu Declarația Drepturilor Copilului, adoptată de Organizația Națiunilor Unite, societatea românească veghează cu neobosită consecvență pentru ocrotirea copiilor, pentru asigurarea accesului lor neîngrădit la învățatură, știință și cultură, la toate euceririle civilizației moderne, pentru formarea tuturor copiilor ca cetățeni liberi, demni și egali, participanți activi la opera de înflorire multilaterală a patriei.

O minunată expresie a politicii partidului și statului nostru de a milita neabătut pentru cauza păcii și bunăstării copiilor a constituit-o faptul că fondurile necesare recentei măririi a alocației de stat pentru copii s-au asigurat prin diminuarea fondurilor destinate cheltuielilor militare.

Eforturi deosebite se fac pentru asigurarea celor mai bune condiții pentru învățatură, la care copiii au acces gratuit. În acest sens funcționează peste 14 487 școli generale, peste 9 584 laboratoare și peste 8 816 ateliere școlare, circa 936 000 locuri în grădinițe.

O atenție deosebită se acordă perfecționării muncii de educare comunistă prin muncă și pentru muncă, cultural-artistică și sportive a pionierilor și școlărilor. de îmbunătățire continuă a conținutului activităților destinate timpului liber al copiilor. În acest scop, în București sînt în plină desfășurare lucrările de construcții ale „Centrului copilului“ și „Casei Centrale a pionierilor și șoimilor patriei“, iar în toate județele își desfășoară activitatea un număr de

250 Case ale pionierilor și șoimilor patriei.

În condițiile în care învățămîntul este chemat în continuare să se dezvolte pe baza celor mai avansate cuceriri ale științei și tehnicii, a politehnizării și integrării strînse cu producția și cercetarea, o atenție deosebită se acordă pregătirii tehnico-productive a elevilor, ce se desfășoară în atelierele proprii ale unităților de învățămînt, în secțiile de producție ale unor întreprinderi sau în cadrul lucrărilor practice agricole.

Activitățile pionierești tehnico-aplicative și științifice cuprind de la un an la altul un număr din ce în ce mai mare de pionieri și școlari. Astfel, în prezent își desfășoară activitatea în școli, unități economice, case ale pionierilor și șoimilor patriei 59 208 cercuri tehnico-aplicative și 50 261 cercuri științifice pe discipline de învățămînt, care cuprind 2 503 807 pionieri și școlari (78% din totalul elevilor).

Înscris în cadrul acțiunii pentru stimularea participării maselor la activitatea de creație științifică și tehnică, integrată în Festivalul Național „Cîntarea României“, concursul de creație tehnico-științifică al pionierilor și școlărilor „Start spre viitor“ a reușit să asigure o participare de masă a elevilor la activitatea de creație tehnico-științifică. Au fost antrenați 268 809 pionieri și școlari cu 92 114 lucrări, din care 400 au fost selecționate pentru expoziția republicană. Din acestea, 20 de lucrări sînt în atenția Oficiului de Stat pentru Invenții și Mărci în vederea brevetării lor ca invenții, iar 15 au fost reținute de către Oficiul Central pentru Mijloace de Învățămînt din cadrul Ministerului Educației și Învățămîntului în vederea omologării și introducerii acestora în fabricația de serie, pentru dotarea laboratoarelor și atelierelor școlare.

Comparativ cu edițiile anterioare ale Festivalului Național „Cîntarea României“, se remarcă o mai mare diversitate a domeniilor de aplicabilitate a lucrărilor de creație tehnico-științifică, evidențiindu-se, în acest sens, implicarea în mai mare măsură a Organizației Pionierilor în antrenarea copiilor la probleme economice majore actuale, cum ar fi: găsirea unor noi surse de energie precum și de economisire a acesteia („Dispozitiv pentru transformarea energiei valorilor în energie electrică“

— Casa pionierilor și șoimilor patriei C.P.S.P. Tecuci, jud. Galați; „Instalație pentru biogaz“ — C.P.S.P. Pincota, jud. Arad; „Termostat pentru reglarea consumului de gaz“ — C.P.S.P. Gherla, jud. Cluj; „Ecolux“ — C.P.S.P. București), precum și la cunoașterea directă a structurii ramurilor economiei naționale, a mijloacelor de producție specifice acestora, condițiile care stă și la baza unei bune orientări școlare și profesionale a elevilor („Tester pentru semi-

conductive“ — C.P.S.P. sector 1 București; „Mașină pentru scuturat și uscat polenul din flori“ — C.P.S.P. Oltenița, jud. Călărași; „Mașină de recoltat porumb cu plan orizontal“ — C.P.S.P. Jimbolia, jud. Timiș).

Preocuparea pentru lărgirea caracterului de masă al tuturor activităților tehnico-aplicative și științifice pionierești se corelează cu măsurile pentru îmbunătățirea conținutului metodelor și formelor de organizare a acestora, cu sporirea utilității lor în orientarea școlară și profesională a copiilor. În acest sens s-au luat măsuri pentru orientarea profilului activităților tehnico-științifice în concordanță cu nevoile actuale și de perspectivă ale dezvoltării economiei naționale, cu necesarul de forță de muncă calificată pentru toate ramurile economiei, și în mod deosebit pentru sectoarele deficitare.

În ansamblul acțiunilor inițiate în sprijinul unei mai bune orientări școlare și profesionale a elevilor, un loc important îl ocupă întîlnirile și dezbaterile cu activiștii de partid, contactul nemijlocit cu făuritorii bunurilor materiale și spirituale. Astfel, se organizează frecvent vizitarea unor obiective economice și social-culturale, au loc întîlniri ale copiilor cu fruntași în producție, cu inovatori și inventatori, cu oameni de știință, expoziții, concursuri, schimburi de experiență etc.

Sistemul activităților de muncă patriotică, desfășurat sub genericul „Fiecare pionier — o faptă de muncă pentru înflorirea patriei“, a asigurat participarea nemijlocită a pionierilor și școlărilor la acțiunea republicană de valorificare și introducerea în circuitul economic a materialelor refolosibile, la protejarea mediului înconjurător, la înfrumusețarea localităților, la ocrotirea și dezvoltarea avuției naționale. Realizarea în proporție de 104,2% a angajamentelor de muncă patriotică asumate de către consiliile și comandamentele pionierești în anul 1980, precum și realizarea celor pe 1981 în proporție de 60% în cinstea aniversării creării Partidului Comunist Român sînt cifre care atestă creșterea preocupării pionierilor și școlărilor pentru înțelegerea semnificației politice și patriotice a activității desfășurate în acest domeniu.

Conștienți fiind de faptul că pionierii și șoimii patriei reprezintă schimbul de miere, contemporanii anului 2000. Organizația Pionierilor este preocupată permanent să asigure ca fiecare copil să-și însușească cit mai profund convingeri durabile de muncă și viață comunistă, să se pregătească temeinic pentru viitor, pentru transpunerea în viață a perspectivelor deschise de înaintare a României spre comunism

Vasile VĂCARU

Livrări la export

DORIM să punem în discuție unele aspecte ce pot părea mărunte, dar care constituie probleme ce afectează bugetul de venituri și cheltuieli al unei întreprinderi. Astfel, o unitate socialistă primește comanda pentru export de la unitatea de comerț exterior. În comanda respectivă se înscrie un anumit preț stabilit în valută, cu ocazia contractărilor cu partenerii străini. Se livrează marfa și, în momentul în care se plătește suma de către clientul străin, unitatea de comerț exterior decontează suma corespunzătoare în lei unității producătoare. Aici apare problema la care dorim să ne referim. Suma ce se cuvine unității producătoare va fi în mod necesar mai mică decât cea plătită de clientul extern, întrucât se scade comisionul întreprinderii de comerț exterior, așa cum se prevede în articolul 36 din Legea nr. 12/1990.

În momentul în care se elaborează planurile anuale, se are în vedere portofoliul de comenzi, deci în mod normal se prevede și un plan valoric pe baza prețurilor din comenzi. Unitatea socialistă, cînd raportează realizările, raportează în fond sumele obținute, mai puțin comisionul întreprinderii de comerț exterior. În acest fel, la o sumă de 2.500.000 dolari S.U.A. și un comision de 0,5% apare un minus scriptic efectiv de 12.500 dolari S.U.A. în bugetul unității producătoare, deci implică o nerealizare a planului. Urmează justificările, raportările duble – respectiv odată o raportare preliminară la suma integrală din contract, iar apoi o raportare cu suma reală din buletinul vamal, deci o creștere a burocrăției în ultimă instanță.

Pentru a se evita o astfel de situație propunem ca în momentul în care se emite comanda de către unitatea de comerț exterior, prețul în valută să aibă scăzut deja comisionul convenit. În acest fel nu se încalcă nici prevederile articolului 23 din Legea nr. 12/1980, care prevede necesitatea corelării prețurilor din contractul extern și cel intern, și se evită și aceste diferențe scriptice care însă pînă la urmă se materializează într-o nerealizare a planului valoric.

Ștefan HERCHI
jurisconsult la Întreprinderea
de confecții din Oradea

Costuri

FENTRU nevoile de analiză și fundamentare a sistemului de prețuri în construcții sintem de părere că, în viitor, la baza metodologiei de planificare a costurilor să stea și structura costurilor care exprimă cheltuielile socialmente necesare. Pentru aceasta propunem introducerea noțiunii de cost al șantierului, care să cuprindă doar elementele de cheltuieli socialmente necesare din structura costurilor (materiale, manoperă, utilaj, cheltuieli indirecte) și costul de gestiune format din costul șantierului la care să se adauge contribuțiile la asigurări sociale, impozitul pe retribuții, cheltuielile pentru fondul de

ceretare, dezvoltare tehnologică și introducere a progresului tehnic, dobinzi, remedieri și refaceri la lucrările de construcții și cheltuielile neproductive. În acest mod costul își poate îndeplini ambele roluri: indicator de apreciere a activității organizațiilor de construcții și al cheltuielilor socialmente necesare, utilizat în planificare și stabilirea prețurilor.

Valeria BABAIȚA
Timișoara

ECOURI

Fonduri fixe

AM CITIT cu mult interes articolul „Utilizarea intensivă a fondurilor fixe”, publicat în nr. 6 al „Revistei economice”, prin care se efectuează o analiză amplă asupra modului în care Centrala de motoare și materiale electrotehnice din București și întreprinderile din componența sa s-au preocupat de folosirea mașinilor, utilajelor și instalațiilor, mijloace fixe pentru care s-au cheltuit însemnate fonduri de investiții. Dorim să arătăm că avem în atenția noastră permanentă, factorii de influență analizați în tabelul prezentat în articol, unul dintre cei mai importanți fiind factorul aprovizionarea materială cu care, datorită specificului producției noastre, ne confruntăm în permanență. Problema asigurării forței de muncă a fost rezolvată prin înființarea liceului industrial și a școlii profesionale cu profil, din care în acest an a ieșit prima promoție.

Apreciam ca foarte valoroasă inițiativa luată de dv. de a analiza diferiții factori care influențează pozitiv sau negativ utilizarea intensivă a fondurilor fixe și considerăm că continuarea ei și la alte centrale ar contribui la cunoașterea metodelor avansate de muncă, ajutînd întreprinderile și centralele în îmbunătățirea continuă a activității lor.

Șt. PUȘCAȘU

director general adjunct la I.C.M.E.
București

ACTIVITATEA de producție la Întreprinderea „Electroprecizia” din Săcele se desfășoară în patru secții direct productive (în cadrul cărora ființează 24 linii tehnologice specializate) și trei secții indirect productive. În cursul anului trecut, ca urmare a măsurilor luate, utilajele din secțiile direct productive au fost organizate în cea mai mare parte pe trei schimburi, realizîndu-se un indice de încărcare de 90%, schimburile neprogramate reprezentînd în cazul acestor secții un procent de 8% din timpul disponibil. Ponderea mare a schimburilor neprogramate s-a datorat și regimului strict de economii la energia electrică și combustibil, (la energia electrică economiile pe anul 1980 s-au cifrat la peste 2.100 MWh).

Ponderile mari semnlate în „R.E.” la schimburi neprogramate și activitatea de întreținere și reparații ne indică suficiente rezerve de creștere a gradului de utilizare a capacităților de producție. În acest sens menționăm că printre obiectivele anului în curs este prevăzută și creșterea gradului de poliservire a mașinilor-

unelte. Sînt prevăzute, de asemenea, alimentarea mecanizată cu semifabricate a unui număr tot mai mare de mașini, evacuarea mecanizată a deșeurilor etc.

Pentru îmbunătățirea activității de întreținere și reparații s-au constituit echipe și formații specializate. O serie de piese de schimb necesare reparațiilor utilajelor se execută cu forțe proprii.

Gh. BUCERZAN

director la întreprinderea
„Electroprecizia” Săcele

ÎN întreprinderea noastră s-au desfășurat ample acțiuni de reorganizare a secțiilor de producție, a atelierelor din cadrul secțiilor, s-au reamplasat utilajele în vederea formării de linii tehnologice specializate pe executarea în flux a anumitor repere componente ale motorului electric. Prin aceste măsuri s-au realizat o mai uniformă încărcare a utilajelor cu posibilitatea creșterii gradului lor de exploatare, o utilizare rațională a spațiului productiv, dar mai cu seamă posibilitatea programării mai eficiente a lucrului în trei schimburi. Asemenea reamplasări se au în vedere în toate secțiile de producție, astfel încît să existe o desfășurare optimă a diferitelor faze ale procesului de producție, o dimensionare rațională a schimburilor de lucru.

O altă posibilitate de mărire a indicelui de utilizare a parcului de utilaje din dotare, de data aceasta prin mărirea duratei de exploatare, cum reiese și din articolul din „R.E.”, o constituie perfecționarea continuă a activității de întreținere și reparații. În acest scop în întreprindere au fost formate colective de specialiști în vederea recepționării calitative a utilajelor ieșite din reparații, stabilirii cauzelor de căderi accidentale mai importante a utilajelor, urmării nodului cum sînt întreținute și exploatate mașinile. Pornind de la realitatea că unitatea noastră este dotată cu mașini, instalații și aparatură dintre cele mai moderne, am considerat ca o necesitate obiectivă, organizarea unor forme de perfecționare a pregătirii profesionale, în care au fost cuprinși, numai în anul 1980, un număr de peste 700 oameni ai muncii.

Cu toate că contractele cu furnizorii au fost încheiate în timpul legal, termenele de livrare a unor materiale electrotehnice (sîrmă de bobinaj, tablă silicioasă) nu sînt în totalitate respectate, producînd perturbații în buna desfășurare a procesului de producție. Pentru evitarea acestui aspect ne străduim să perfecționăm continuu mecanismul colaborării, menținîndu-se contacte permanente cu furnizorul. Articolul apărut în „R.E.” s-a vrut și a reușit să fie un îndreptar în munca noastră de identificare a cauzelor ce frînează atingerea unei eficiențe maxime. De aceea, acest articol a fost prelucrat cu toți factorii de răspundere din întreprindere.

Gheorghe ALEXANDRU

inginer șef cu producția
la Întreprinderea de motoare
electrice Pitești

pagină realizată de
Emil ZAMFIRESCU

JURISTUL DE ÎNTREPRINDERE

— Apărător al legalității socialiste, sfătuitor al conducerii, educator al oamenilor muncii —

PRIVITA GLOBAL, unitatea socialistă se înfățișează ca un ansamblu de activități ¹⁾ complexe și dinamice, care se condiționează reciproc și a căror integrare armonioasă permite unității să inițieze anumite acțiuni, să reacționeze corespunzător la toate solicitările mediului, să se adapteze acestora și, în final, să evolueze eficient și să se dezvolte continuu.

Dacă în majoritatea lor, activitățile unei întreprinderi aparțin fiecărei unei anumite funcțiuni, regăsindu-se în aceasta și numai în aceasta, sînt însă unele — puține la număr — al căror conținut (atribuții, sarcini) se regăsesc și în conținutul altor activități, din mai multe funcțiuni.

Activitatea juridică face parte prin excelență din această ultimă categorie. Ea cuprinde totalitatea atribuțiilor ²⁾ prin care se creează condițiile ca întreprinderea să-și desfășoare activitatea în cadrul normelor legale, asigurându-se **respectarea legalității socialiste** de către organele de conducere, compartimentele funcționale și de producție, ca și de către totalitatea oamenilor muncii din respectiva unitate, precum și atribuțiile prin care se asigură **apărarea intereselor patrimoniale legale ale unității**.

ATRIBUȚIILE respective au fost precizate normativ încă din anul 1955 ³⁾. Totuși, în mod paradoxal, activitatea juridică a fost mai puțin studiată prin prisma principiilor moderne ale științei organizării și conducerii. În mod frecvent, în literatura românească din domeniul organizării, pornindu-se de la ponderea atribuțiilor juridice în celelalte activități, s-a considerat un conținut al activității juridice mult îngustat față de cel real. O asemenea viziune se regăsește în înseși „Atribuțiile unitare ale compartimentelor de muncă din întreprinderi“ (C.O.E.S., 1977), prin care această activitate a fost plasată în cadrul funcțiunii comerciale, la compartimentul „desfacere, sub motivul că cea mai mare parte din volumul său de muncă se realizează la vizarea contractelor comerciale de desfacere a produselor.

În etapa actuală, de permanentă și perseverentă dezvoltare a democrației socialiste și a legalității socialiste, promovate consecvent de către conducerea partidului, înțelegerea îngustă a activității juridice — ca reprezentînd în principal atribuții ce comportă mai mult sarcini de rutină (de pildă, domeniul relațiilor contractuale) — poate restrînge nu numai sfera noțiunii, dar și, ceea ce este mai grav, însăși **sfera de preocupări** a juristului din întreprindere.

Un statut corespunzător atribuțiilor reale

DIAGRAMA DE RELAȚII a **jurisconsultului** (vezi schema din pagina următoare), realizată pe modelul structurii de organizare a întreprinderii de celuloză și hîrtie Palas-Constanța, pune

în evidență faptul că juristul din întreprindere are relații cu :

— **consiliul oamenilor muncii, directorul și celelalte funcții din conducerea întreprinderii ;**

— **organizații de masă și organisme obștești** — comitetul sindicatului și consiliul de judecată muncitorească ;

— **marea majoritate a compartimentelor** ce aparțin tuturor funcțiilor din întreprindere — relații cu un pronunțat caracter funcțional (rol de direcționare specializată, de sfătuitor), prin avizele date asigurînd respectarea legalității socialiste, precum și apărarea intereselor patrimoniale legale ale întreprinderii. Rândamentul calitativ și cantitativ al muncii sale este în strînsă dependență de calitatea colaborării cu aproape toate compartimentele unității economice ;

— **toți oamenii muncii din întreprindere**, în exercitarea sarcinilor sale de popularizare a legislației — în vederea prevenirii abaterilor de la legalitate — și prin sfătuirea personalului muncitor în rezolvarea unor probleme personale din domeniul dreptului muncii.

La acestea se adaugă relațiile directe pe scară ierarhică — cu centrala, dar și cu ministerul economic (arbitrajul departamental), precum și relațiile (prin imputernicirea de reprezentare dată de director) cu organele jurisdicționale, cu procuratura etc. (Menționăm că în „Atribuțiile unitare ale compartimentelor de muncă din întreprinderi“ sînt nominalizate, în domeniul juridic, 8 atribuții care nu epuizează nici pe departe sfera identificată de noi, iar diagrama principalelor relații ale compartimentului desfacere, dată în acest document, nu cuprinde relațiile exterioare cu specific din domeniul juridic).

Așa cum se arată în proiectul Tezelor pentru cel de-al II-lea Congres al con-

siliilor oamenilor muncii, **cunoașterea și aplicarea hotărîrilor de partid, a legilor țării constituie o „condiție esențială a participării competente a oamenilor muncii la organizarea și conducerea producției, la întregul proces de transpunere în viață a prevederilor de plan, la exercitarea de către organele autoconducerii muncitorești a atribuțiilor ce le revin“.**

Dat fiind rolul pe care este chemat să-l îndeplinească din acest punct de vedere activitatea juridică din întreprindere, considerăm necesar ca, în cadrul măsurilor de îmbunătățire a organizării compartimentelor administrative, **juristilor să li se atribuie un loc corespunzător** (eventual în subordinea directă a conducerii), **care să elimine verigile intermediare nespecializate, să mărească autoritatea lor** pentru realizarea în bune condiții a activității juridice, să asigure mai buna lor încărcare cu sarcini, precum și funcționarea efectivă a relațiilor prezentate în diagramă.

În același timp se cere ca atribuțiile juristului să fie detaliate mult mai adîncit decît în actualul regulament-cadru, definindu-se domeniul colaborării lor cu compartimentele de O.P.M. și relațiile cu conducerile întreprinderilor. (Trebuie observat, în legătură cu aceasta, că organizația profesională a juristilor încă nu și-a spus pe deplin cuvîntul în ce privește definirea conceptului de activitate juridică în cadrul întreprinderii, detalierea atribuțiilor de realizat și poziția juristului în structura organizatorică a întreprinderii). Cerințele complexe ale postului de jurist de întreprindere în accepțiunea considerată — și care, de fapt, corespunde nevoilor reale — trebuie corelate și cu motivația exercitării acestei funcții, atît pe plan moral — prin implicarea mai profundă în viața colectivului, cît și pe plan material — prin atenuarea diferenței de retribuție față de alți specialiști cu studii superioare din unitate, potrivit cantității și calității muncii prestate, a eficienței sale economice și sociale.

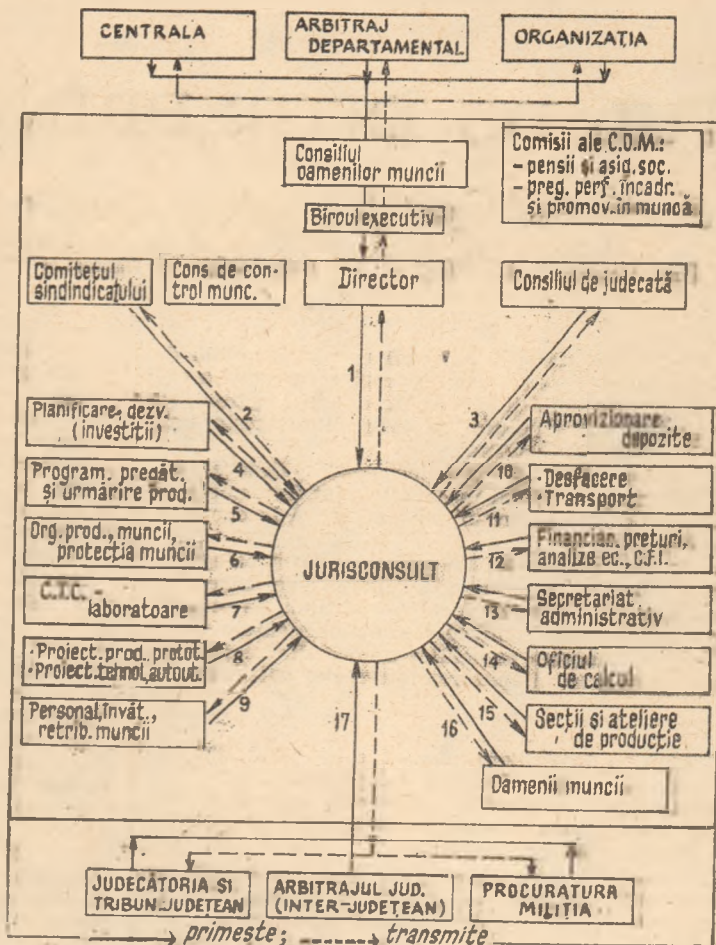
¹⁾ Prin **activitate** înțelegem totalitatea acțiunilor de o anumită natură (tehnică, economică, administrativă, juridică etc.), a cărei efectuare necesită cunoștințe într-un anumit domeniu de specialitate și care contribuie la realizarea uneia din funcțiile întreprinderii.

²⁾ **Atribuție** = un ansamblu de sarcini identice, necesare pentru realizarea unui anumit obiectiv al unei activități. **Sarcină** = cea mai mică unitate de muncă individualizată și avînd un sens complet.

³⁾ Decretul nr. 143/1955 privind organizarea și funcționarea oficiilor juridice.

PRINCIPALELE RELAȚII ALE JURISTULUI DIN UNITĂȚILE ECONOMICE

(corespuzător numerotării din schemă)

1. **Primește** : instrucțiuni, ordine, dispoziții cu privire la întocmirea proiectelor de decizii cu caracter normativ intern, proiectelor de contract, reprezentarea în diferite instanțe, rezolvarea oricăror lucrări cu caracter juridic. **Transmite** : informații cu privire la respectarea legalității în întreprindere, a disciplinei contractuale, cauzele generatoare de litigii de muncă, litigii arbitrale, modul de rezolvare a litigiilor etc.

2. **Primește** : sesizări asupra aplicării incorecte a dreptului muncii; solicitări privind cunoașterea legislației. **Transmite** : sugestii cu privire la modul de rezolvare a sesizărilor oamenilor muncii în spiritul respectării actelor normative, metode de popularizare a legislației în vigoare.

3. **Primește** : informații cu privire la litigiile înregistrate. **Transmite** : indicații cu privire la respectarea dispozițiilor legale; sesizarea unor cazuri de indisciplină.

4. **Primește** : informații în legătură cu obiectivele și planul de investiții, documente. **Transmite** : vizarea contractelor de antrepriză și de achiziționări de utilaje, precum și asupra respectării clauzelor contractuale.

5. **Primește** : informații asupra cauzelor care au determinat neexecutarea producției fizice la termenele contractate, pentru formularea apărării în instanță. **Transmite** : informații cu privire la litigiile care se înregistrează la diferite unități, privind cooperarea în producție; vizarea contractelor de cooperare.

6. **Primește** : solicitări privind rezolvarea unor dosare de accidente de muncă. **Transmite** : informații privind legislația specifică și modalități de rezolvare legală a dosarelor de accidente.

7. **Primește** : informații privind refuzurile de calitate (ca furnizor sau beneficiar). **Transmite** : sprijin pentru rezolvarea pe cale amiabilă sau arbitrală a refuzurilor, informații privind respectarea prevederilor legale în domeniul calității; instrucțiuni (efectuează instruirea) privind recepția produselor.

8. **Primește** : contracte și convenții de cercetare și proiectare, pentru vizare. **Transmite** : contractele și convențiile vizate.

9. **Primește** : solicitări de vizare a unor documente privind relațiile de muncă. **Transmite** : documente vizate privind contractul de muncă, transferări în altă

muncă, sancțiuni și recompense, retribuția muncii; informații privind normele legale din domeniul dreptului muncii, al retribuției muncii; informații cu privire la soluționarea unor spețe întinse în practica judecătorească.

10. **Primește** : contracte pentru vizare; diverse solicitări pe parcursul derulării contractelor. **Transmite** : sugestii cu privire la

încheierea contractelor, la soluționarea neînțelegerilor precontractuale, vizarea contractelor; sugestii cu privire la modul de acționare a furnizorilor în vederea respectării obligațiilor contractuale; instruirea comisiei de recepție și gestionarilor; informații cu privire la soluționarea unor spețe intervenite în practica arbitrală.

11. **Primește** : contracte pentru

vizare; diverse solicitări pe parcursul derulării contractelor. **Transmite** : sugestii cu privire la încheierea contractelor, soluționarea neînțelegerilor precontractuale, vizarea contractelor; sugestii privind modul de acționare pentru nerespectarea obligațiilor contractuale, precum și pentru formularea apărării în eventuale litigii; concilierii prearbitrale; prelucrarea de spețe deosebite; instruirea comisiilor de recepție și a gestio-narilor.

12. **Primește** : solicitări privind rezolvarea unor probleme rezultate din activitatea C.F.I., precum și din activitatea de încasare a facturilor; solicitări privind rezolvarea unor litigii patrimoniale. **Transmite** : sugestii privind rezolvarea unor dosare ale C.F.I.; sprijin în acționarea și urmărirea debitorilor; concilierii prearbitrale la unele facturi sau drepturi neincasate; sugestii pentru rezolvarea unor litigii patrimoniale.

13. **Primește** : solicitări privind cunoașterea legislației specifice în vigoare; contracte pentru vizare; solicitări privind rezolvarea unor litigii patrimoniale. **Transmite** : instruirea personalului de secretariat asupra prevederilor legale privind rezolvarea cererilor, sesizărilor și reclamațiilor oamenilor muncii; informații privind noile reglementări legale în domeniul P.S.I.; vizarea contractelor de prestări de servicii administrative pentru unitatea economică; sugestii pentru rezolvarea unor litigii patrimoniale.

14. **Primește** : contracte pentru vizare. **Transmite** : sugestii cu privire la încheierea contractelor de proiectare și exploatare cu centrele de calcul electronic (teritoriale sau departamentale).

15. **Primește** : solicitări privind legislația în vigoare în diferite domenii ale dreptului muncii și dreptului economic. **Transmite** : informații privind legislația în vigoare în aceste domenii.

16. **Primește** : solicitări privind modalitatea legală de rezolvare a unor litigii de muncă și cunoașterea legislației în vigoare. **Transmite** : sugestii privind modul de rezolvare a unor litigii de muncă; popularizarea, în rîndurile personalului muncitor, a legislației socialiste, a noilor legi, decrete și altor reglementări.

Completări necesare în pregătirea profesională

ȚINÎND SEAMA de atribuțiile activității juridice din unitățile economice și de faptul că aceasta se desfășoară în colectivul de oameni ai muncii — producători, proprietari și beneficiari, apare clară diferența de profil dintre juristul de întreprindere și cel din justiție. Din acest punct de vedere devine necesar, în etapa actuală, ca pregătirea (specializarea) juristului de întreprindere să fie completată și cu o pregătire economică și de organizare, chiar și cu unele cunoștințe generale tehnologice (ce ar putea fi însușite pe timpul funcționării în respectiva unitate), care să-i dea posibilitatea de a participa efectiv la respectarea și îmbunătățirea reglementărilor stabilite de noua ramură a

dreptului — dreptul economic, de a susține interesele legale ale întreprinderii în cunoștință de cauză și, deci, cât mai temeinic. O asemenea pregătire trebuie avută în vedere cu atât mai mult, cu cât juristii pot fi folosiți cu bune rezultate și în alte activități (de pildă, personal-învățămînt-retribuire), în conducerea funcției comerciale ș.a. În plus, după cum a rezultat dintr-o cercetare efectuată la I.C.H. Palas-Constanța în urma căreia s-a stabilit un model de profesiogramă sociologică a juristului de întreprindere, pentru desfășurarea eficientă a activității acestuia este foarte importantă existența unor aptitudini intelectuale (îndeosebi putere de observare, memorie vizuală, atenție distributivă și concentrată, învățare), precum și a unor trăsături de caracter și de temperament (iubeala acțiunii, stăpînire de sine, disciplina muncii, conștiinciozitate, meticulozitate, operativitate), care trebuie educate și dezvoltate.

TOATE ACESTE ASPECTE au fost prezentate pornind de la faptul că atât procesul de producție, cât și desfășurarea activității administrative implică un complex de decizii de cele mai variate naturi, decizii ce se cer a fi luate nu numai operativ, dar și respectînd deplin legislația socialistă, litera și spiritul legii. La aceasta se mai adaugă și faptul că în condițiile generalizării cu succes a noului mecanism economico-financiar, este nevoie nu numai de cunoașterea profundă a legalității, dar — mai mult ca oricînd — și de o sporită preocupare pentru apărarea intereselor patrimoniale ale unităților economice. De aici rezultă implicit necesitatea de a reinterpretă rolul juristului în cadrul întreprinderii și poziția sa în structura de organizare a acesteia.

dr. Ionel DUMBRĂVA
Constanța

În dezbaterea specialiștilor

AUTOFINANȚAREA UNITĂȚILOR ECONOMICE (III)

DINAMICILE ȘI CORELAȚIILE la care ne-am referit în numărul trecut al revistei oglindesc, fără tăgadă, faptul că centralele și întreprinderile nu acționează desul de hotărât pentru a utiliza cât mai eficient zestrea tehnică încredințată de societate spre o bună și eficientă administrare.

Fără îndoială, este evident că principiul autofinanțării n-a acționat și nu funcționează încă cu temeinicia și exigența cerute de noul mecanism economico-financiar în scopul sporirii răspunderii unităților economice pentru realizarea unor parametri ridicați de eficiență a fondurilor fixe, potrivit sarcinilor stabilite de Congresul al XII-lea al P.C.R. de realizare a unei calități noi, superioare în întreaga activitate economică. Situația se prezintă într-un mod asemănător și în cazul mijloacelor circulante, așa cum n-reflectă calculele din tabelul nr. 1 (vezi numărul trecut) și tabelul nr. 2.

Analiza datelor evidențiază cu putere că în timp ce volumul planificat al mijloacelor circulante a fost depășit, acest lucru nu și găsește corespondent în evoluția indicatorilor privind îndeplinirea planului producției nete, producției marfă vindute și încasate și beneficiilor. Toate acestea își găsesc reflectarea în modul în care a evoluat viteza de rotație a mijloacelor circulante. Sarcinile stabilite în plan privind accelerarea vitezei de rotație a mijloacelor circulante nu s-au realizat decât la unele din unitățile la care ne referim.

Să ne oprim, prin prisma celor arătate, la Centrala industrială de mașini unelte, mecanică fină și scule. La această mare unitate economică gradul de îndeplinire a planului la producția marfă vindută și încasată a fost de 101,3% în anul 1978, de 95,1% în 1979, de 96,4% în 1980, la producția netă de 97,2%, de 92,3% și respectiv 97%, iar la beneficiul total de 97%, de 66,5% și respectiv 91,1%. În schimb, evoluția volumului utilizat de mijloace circulante și a vitezei de rotație a acestora au cunoscut o tendință opusă. Volumul mijloacelor circulante utilizate față de cele planificate a crescut cu 400 mil. lei în 1978, cu 679 mil. lei în 1979 și cu 212 mil. lei în 1980, ponderea fondurilor împrumutate fiind de 57,9% în 1978, de 68,4% în 1979 și de 63,4% în anul 1980, creditele restante și nerambursate în termen fiind în volum apreciabil. Drept urmare, durata unei rotații a mijloacelor circulante a crescut față de cea planificată, cu 17 zile în 1978, cu 34 zile în 1979 și cu 39 zile în 1980.

Modul în care funcționează, în prezent, principiul autofinanțării unităților economice, după cum rezultă din elementele și corelațiile cuprinse în tabelele la care ne-am referit, are drept consecință volumul exagerat de credite la care apelează unele unități economice atât în cadrul planului, cât și peste plan. Acest fapt determină ca circuitul și rotația fondurilor să fie, de regulă, mult sub posibilități. Rezervele privind creșterea eficienței utilizării mijloacelor circulante sînt departe de a fi mobilizate în toată amploarea lor.

După opinia noastră, sistemul de creditare trebuie să constituie o pirghie mult mai eficace pentru a determina întreprinderile și centralele să facă față cerințelor reproducției lărgite într-o măsură cât mai mare cu fonduri proprii, să apeleze la credite în limitele stricte ale planului de credite, plan temeinic fundamentat și, desigur, să evite cu orice chip credite nerambursate la scadență. Raportul dintre autofinanțare și creditare trebuie să incline pentru creșterea substanțială a ponderii autofinanțării.

Creditul trebuie să joace un rol mult mai important în gospodărirea fondurilor pe toate treptele sistemului de organizare și conducere a ramurilor economiei naționale. Activitatea întreprinderilor și centralelor trebuie așa fel organizată încît să fie obținută și vindută cât mai repede producția, să se reducă la strictul necesar volumul stocurilor pentru ca unitățile respective să-și asigure mijloacele financiare din resur-

sele proprii. Prin urmare, creditul trebuie să-și intensifice rolul, să-și amplifice funcțiile pentru ca principiul autofinanțării să acționeze realmente; trebuie să determine unitățile economice ca, prin ridicarea substanțială a rentabilității, a eficienței în general, să reducă la minimum și chiar să renunțe la mijloacele împrumutate. „Autogospodărirea, autoconducerea, autofinanțarea — arăta tovarășul Nicolae Ceaușescu — înseamnă că fiecare unitate, de orice fel, să ajungă să trăiască prin mijloacele proprii și să apeleze numai în cazuri cu totul excepționale la anumite credite”¹⁾.

Considerăm că aplicarea autofinanțării unităților economice trebuie să fie înfăptuită într-un astfel de mod încît acestea să fie la maximum cointeresate, prin sistemul de pirghii economice, în creșterea ponderii fondurilor provenite din surse proprii pe baza realizării la un nivel superior a indicatorilor de eficiență, să-și realizeze sarcinile de plan cu un volum minim de fonduri. Ca urmare, raportul dintre finanțarea unităților economice din fondurile generale ale societății și creditare, pe de o parte și autofinanțare pe de altă parte, trebuie să incline, într-o măsură cât mai mare, în favoarea acesteia din urmă. Modul cum funcționează în prezent principiul autofinanțării și anume constituirea fondurilor proprii cu destinație economică potrivit necesarului din plan și mai puțin în raport de nivelul rentabilității, de rezultatele pe planul eficienței, redistribuirea resurselor formate care întrec, într-o perioadă sau alta, nevoile de creștere a fondurilor fixe și circulante, ca și modul de realizare a creditării, determină, în realitate, ca ponderea finanțării și creditării în constituirea fondurilor să fie hotărîtoare. După concluziile noastre, aceasta afectează într-o mare măsură negativ rigoarea cu care se manifestă aplicarea noului mecanism economico-financiar. Or, trebuie să apară, și prin consecințele autofinanțării, o distincție netă între unități în funcție de eficiența cu care utilizează mijloacele încredințate de societate, își gospodăresc patrimoniul de care dispun. Întreprinderile în care fondurile din resurse proprii au o pondere mai mare trebuie să dispună de avantaje în plus, și invers.

Este cunoscut că în prezent necesarul de fonduri pentru activitatea economică se stabilește prin includerea în acest necesar — în mod automat — și a ratelor scadente la creditele permise, precum și dobînzile aferente acestora. Pe de altă parte, așa cum arată realitatea, reflectată în calculele noastre, în procesul execuției bugetului de venituri și cheltuieli, întreprinderile utilizează un volum de credite peste prevederile de plan, în condițiile cînd realizările privind activitatea lor economică nu se ridică nici la nivelul sarcinilor planificate. Ca urmare, creditul se manifestă în realitate ca o sursă prea lesnicioasă de finanțare permanentă, cu consecințe negative pe planul eficienței utilizării mijloacelor fixe și circulante. Ca o concluzie de ordin mai general ce rezultă din cele de mai sus este faptul că unitățile economice — întreprinderi și centrale — nu sînt puse în situația de a căuta și aplica soluții pentru optimizarea volumului de fonduri, pentru realizarea sarcinilor de plan cu fonduri minime.

Pornind de la concluziile pe care le-am desprins în cercetarea noastră cu privire la funcționalitatea autofinanțării ca una din componentele cele mai de seamă ale noului mecanism economico-financiar, considerăm că se impun perfecționări ale modalităților de constituire a fondurilor create la dispoziția întreprinderilor și centralelor și, bineînțeles, perfecționări în repartizarea beneficiului. În acest sens, s-ar impune ca o anumită cotă din beneficiu să fie vărsată la bugetul de

¹⁾ Nicolae Ceaușescu — Cuvîntare la Congresul al II-lea al Consiliilor de conducere ale unităților agricole socialiste, al întregii țărînimii, al consiliilor oamenilor muncii din industria alimentară, silvicultură și gospodărirea apelor, 15 februarie 1981, Ed. politică, București, 1981, p. 37.

IMPORTANȚA INGINERIEI SOCIALE

Aș dori să pornesc de la remarcă insuficienței participării și contribuției a psihologiei și sociologiei românești la procesul proiectării, producției și desfacerii bunurilor materiale. Desigur, explicațiile sînt multiple. Ceea ce aș dori să subliniez este însă faptul că în afara unor considerente obiective și în primul rînd avîndu-se în vedere complexitatea acestui domeniu, o parte importantă din vina pentru această rămînere în urmă o putem atribui unor factori de natură subiectivă, deci evitabili și depășibili în viitor. Și anume, este vorba, pe de o parte, de o insuficiență concentrare metodologic-operatională a cercetărilor psiho-sociologice, realizate din păcate de multe ori într-o manieră mai mult filozofico-literară (lucru pe deplin explicabil avîndu-se în vedere formația academică precumpănitoare a specialiștilor respectivi) decît riguros experimentală, iar, pe de altă parte, această necesară colaborare este frînăată și de o anumită neîncredere apriorică și nejustificată a economiștilor și inginerilor în posibilitățile practice de intervenție ale psihologiei și sociologiei. În acest context, considerăm oportună constituirea unei **inginerii sociale a resurselor umane**, disciplină primordial concret-aplicativă pe baze multidisciplinare, aflată cam în aceleași raporturi dialectice cu psihologia, sociologia și pedagogia, precum disciplinele tehnologice cu matematica, fizica și chimia.

Ca rezultat activ al acțiunii convergente a unei pluralități de factori, în noul deceniu în care am pășit vom asista, fără nici o îndoială, la o amplificare foarte serioasă a rolului și incidenței sociale a aplicațiilor practice ale cercetărilor socio-psihologice. Acest reviriment pozitiv este solicitat, în primul rînd, de comandamentele morale și politice ale societății noastre socialiste, comandamente care fac necesare regîndirea și reproiectarea treptată pe baze mai raționale a sistemului „oameni-mașini-oameni” ce constituie o întreprindere productivă, în așa fel încît să se realizeze nu numai o producție sporită, ci și manifestarea deplină a imensului potențial creator al personalității umane. Căci, nu trebuie pierdut din vedere faptul că impunerea pe plan mondial a primei revoluții industriale, pe lingă efecte fundamentale pozitive ale creșterii spectaculoase a productivității muncii, a contribuit, în mod nedorit, la erodarea foarte serioasă a calificării profesionale și a importanței factorului uman ca element motor al dispozitivului industrial. Astfel, dacă în faza artizanală meseria era o brătară de aur ce se dobîndea prin ani grei de ucenicie, organizarea în manieră tayloristă a muncii, care mai domină astăzi marea industrie, pulverizează profesiile în mii și mii de specializări cît mai simple cu putință în așa fel „ca și individul cel mai redus să le poată învăța în cîteva ore” (Frederick Taylor, 1905). În prezent automatizarea și modernizarea tehnologiilor specifice celei de-a doua revoluții industriale ridică din nou, într-un proces tehnico-informatic analizat pe larg de profesorul Mihai Drăgănescu, ștacheta exigențelor față de cunoștințele și aptitudinile personalului muncitor. De aici sarcini noi pentru laboratorul de psihologie industrială care trebuie să descopere și să propună cele mai adecvate măsuri de „îmbogățire a sarcinii” și de „umanizare a muncii”.

Psihologia inginerescă poate furniza proiectantului date importante privind funcționalitatea integrării individului în activitatea pe care o desfășoară, funcționalitate măsurată însă și din perspectiva elementului uman și nu exclusiv tehnic. Constatarea comună este aceea că dacă inginerul care concepe sau pune în funcțiune o tehnologie acordă toată atenția măsurătorilor, calculelor și reverificărilor în vederea stabilirii unei solicitări optime a mașinilor și dispozitivelor, deseori același inginer tratează superficial sau empiric aspectele care țin de interacțiunea om-mașină. Și lucrul acesta are adesea repercusiuni multiple asupra productivității muncii.

Credem că în viitor un rol foarte important îl vor avea cercetările privind ritmul și durata optimă a activității. Se poate, de altfel, constata ușor că mărirea peste o anumită limită, pe care nu o sesizăm de obicei decît retroactiv, a vitezei și ritmului de execuție conduce la micșorarea performanțelor calitative ale produselor și la creșterea procentului de rebuturi. Și invers, mărirea duratei normale a timpului de execuție pentru reducerea riscurilor și pierderilor de fabricație se poate dovedi că are eficiență economică. Același lucru este valabil și pentru determinarea oportunității introducerii unor pauze de recuperare sau a unor surse suplimentare de iluminat. Or, stabilirea și aplicarea în proiectarea fluxurilor tehnologice a curbilor solicitării optime, curbe ale eficienței maxime care nu s-au dovedit a fi nici simple și nici intuitive,

ci pot fi obținute numai prin investigații foarte specializate, pot aduce avantaje economice importante pentru majoritatea unităților productive.

Interdependentă cu această problemă, dar căpătînd în contextul crizei energetice și de materii prime un grad ridicat de prioritate, este descoperirea unor metode noi, totodată mai eficiente și mai economice, de învățare și perfecționare a deprinderilor și abilităților practice de manipulare a diferitelor unelte, mașini și instalații productive. Căci, nefăcînd decît sporadic obiectul unor cercetări de amploare realizate cu metodologia și instrumentarul tehnico-științific al unei adevărate „inginerii a învățămîntului”, metodele actuale de instruire și formare în profesii concrete au încă, în bună parte, un caracter pe care îl putem defini fără nici o rezervă drept empiric și artizanal. Și anume schema generală a procesului de învățare cuprinde următoarele etape: a) prezentarea principiilor teoretice care ar defini succesiunea mișcărilor; b) observarea unei persoane care lucrează efectiv; c) trecerea la manevrarea direct „în sarcină” a dispozitivului respectiv.

În logica de mai sus, devenită prin puterea obișnuinței aproape inatacabilă, se ascund totuși inadvertențe disfuncționale de fond. Și anume, experiența practică dovedește cu ușurință că: a) cunoașterea teoretică cît și asistarea în calitate de observator la execuția unei operații nu conduce în mod necesar la favorizarea formării unor deprinderi (astfel nu s-a dovedit că persoanele care au călătorit zeci de mii de kilometri pe scaunul din dreapta șoferului ar învăța ulterior mai rapid conducerea autovehiculului); și b) învățarea „în sarcină” a manipulării diferitelor mașini și dispozitive este simultan **dificilă** (pornindu-se de la început cu o solicitare prea complexă pentru un neinițiat) uneori **periculoasă** (atît pentru individul în cauză, dar chiar și pentru alte persoane) și în primul rînd **risipitoare de mari cantități de scule, materii prime și energie** (cheltuite inutil, întrucît formarea deprinderilor este în principal un proces informațional-cognitiv). Efortul economic total pe economia națională a unor asemenea investiții — în bună parte evitabile — este considerabil. O evaluare estimativă realistă a acestora, luîndu-se în calcul și cheltuielile „ascunse” sau incluse nediferențiat în costurile de producție (amortizări și mai ales deteriorări premature ale utilajelor, timpî productivi morți, rebuturi) precum și pierderile provocate de performanțele calitative și cantitative necorespunzătoare a celei părți a personalului care nu și-a însușit și perfecționat în suficientă măsură deprinderile concrete de muncă — ar putea constitui un veritabil și oportun semnal de alarmă privind necesitatea luării unor măsuri energice de modernizare a pedagogiei și tehnologiei didactice de formare în profesiile industriale.

Fără nici o îndoială, soluția cea mai promițătoare în această perspectivă o constituie **realizarea și aplicarea pe seară largă a simulatoarelor**. Într-adevăr, avînd în vedere atît progresele remarcabile obținute în cunoașterea legilor învățării și a comportamentului uman în general și mai ales a tehnologiei electronice și a aparatului audiovizuale, putem prognoza, cu un grad ridicat de certitudine, un adevărat „boom” comercial al simulatoarelor și aparatului electrodidactice. Dacă vom lua în calcul un procent de reducere a cheltuielilor cu formarea de circa 25-40%, va rezulta un potențial de ordinul a cîtorva zeci de mii de tone materii prime și combustibil economisibile pe an (să ne gîndim că numai școlile de șoferi amatori consumă circa 3 000 vagoane benzină pe an). Desigur, o problemă încă dificilă o constituie costul ridicat al simulatoarelor clasice și mai ales fiabilitatea redusă a acestora, dar noile circuite integrate și soluții constructive permit o depășire rapidă a acestui stadiu. Astfel, experimentările pe care le efectuăm în cadrul unui colectiv interdisciplinar la Institutul politehnic Iași, în colaborare cu Centrala Electroputere Craiova pentru realizarea unui nou tip de simulator dovedesc din plin acest fapt.

Devine de la sine înțeles că nu putem aborda tema ingineriei sociale a resurselor umane fără a aduce în discuție și domeniul cel mai consacrat de aplicare a psihosociologiei industriale și anume **orientarea și selecția profesională**. De altfel, în opinia publicului larg, rolul aplicativ al psihologiei ar consta în evasitotalitate în aplicarea de teste de aptitudini și perso-

Ionel DOROFTE

Iași

(Continuare în pag. 24)

ANALIZA de ansamblu a gândirii economice nemarxiste relevă că în ultimul deceniu, mai mult ca oricând, accentuarea crizei de sistem a capitalismului contemporan — definită în literatura occidentală în termeni cvasigenerali „stagflație” și în termeni mai mult sau mai puțin concreți drept „modificarea profundă a ritmului și tipului de creștere”, spre deosebire sau în contrast cu evoluția economică din cel de-al treilea pătrar al secolului nostru (perioada 1950-1975) — a dus la o îngrijorare tot mai marcantă a economiștilor occidentali. Aceasta a condus nu numai la diversificarea preocupărilor și la divizarea orientărilor, ci a generat și o stare critică a teoriei economice occidentale actuale.

După cum subliniază Paul Samuelson, situația precară a științei economice din Occident, relevând faptul că establishmentul economiștilor este tot mai încolțit de realități, accentuează „starea de malaise”¹⁾, de rău permanent „a mandarinilor economiei” ca și a teoriei economice occidentale în general. În căutarea cauzelor și a căilor de surmontare a fenomenelor negative sau regresive din economia țărilor capitaliste dezvoltate, analiza stării de criză a teoriei economice occidentale a devenit o preocupare a numeroși economiști din țările apusene. Depășind punctul de recunoaștere propriu-zisă a crizei, mai mulți dintre aceștia — între care unele nume proeminente — abordează explicit în analizele pe care le întreprind formele de manifestare ale stării de criză în gândirea economică; divizarea extremă a concepțiilor, abordărilor, explicațiilor, divizare transformată în divergențe, sciziuni și schisme teoretice și practice însoțite de calificări care au ajuns până la contestarea sau abandonarea unor concepte, noțiuni și instrumente ale analizei economice; criza de identitate a științei economice; lipsa, adeseori, a respectului reciproc între economiști, care uneori im-

Repere ale crizei teoriei economice occidentale (I)

bracă forma unor blamări în rîndul economiștilor și chiar referitor la profesia lor; lipsa crescîndă de considerație a societății pentru economiști, care a mers pînă la negarea statutului de știință al economiei politice etc.

Edificație pentru aceste considerente este, după opinia noastră, constatarea care de altfel stă la baza unui studiu al lui P. Samuelson conceput ca „diagnostic al stării de malaise a științei economice” și anume că „establishmentul economic” este nu numai extrem de divizat dar și situat în virful criticii a numeroase curente contestate care au tendință de a arunca peste bord rezultate importante ale științei economice. A luat astfel sfîrșit, după cum se exprima plastic L. Stoleru²⁾, parafrazîndu-l pe A. Einstein, „unitatea în relativitate” pe care economiștii occidentali și-o găsiseră în primele decenii postbelice.

Intr-adevăr, încercarea de explicare a cauzelor evoluțiilor economice depresive ale economiei capitaliste și de căutare a unor căi adecvate pentru dezvoltare a accentuat tendințele de grupare a economiștilor occidentali — în interiorul sau în afara celor două mari orientări doctrinare, liberalism și keynesism. Aceasta a dus la apariția unor curente noi, cu deosebire de contestare, în forme din ce în ce mai virulente, a ceea ce se consi-

deră „știința economică oficială” sau „establishmentul economic”, după expresia lui P. Samuelson. Ca urmare, în sistemul doctrinelor economice occidentale se află, pe de o parte, „establishmentul”³⁾ reprezentat de o serie de economiști și profesori cu autoritate de la unele universități americane sau din Europa (P. Samuelson, F. Modigliani, J. Tobin, E. Lundberg, J. Tinbergen, S. Okita, Ed. Malinvaud, H. Matthews ș.a.) care în pofida unor deosebiri, citeodată importante, sînt uniți în jurul a trei idei fundamentale: economicul este o disciplină științifică și de aceea trebuie — și poate — să enunțe ipoteze empiric controlabile; instrumentele analitice ale teoriei economice occidentale ca echilibru, optimum etc., reprezintă realizări științifice importante, dar perfectibile; faptele, fenomenele economice observate joacă rolul rezultatelor experimentale din științele exacte.

Pe de altă parte, în gândirea economică occidentală se vădesc tot mai pronunțat curentele mai mult sau mai puțin contestate, dintre care pot fi citate următoarele grupări de explicare a cauzelor și de indicare a modalităților de dezvoltare pe mai departe a economiei capitaliste:

a) Monetarismul și școala de la Chicago a lui Milton Friedman, pentru care originea actualelor stări negative ale economiei rezidă în principal, dacă nu exclusiv, în monedă. În accepția respectivă, inflația este privită ca un fenomen monetar care generează după un anumit timp șomaj. În consecință, un control direct și riguros al masei monetare aplicat pe o perioadă de timp suficient de mare alături de o generalizare a cursurilor flexibile oferă posibilitatea de a stăpîni și schimba actuala situație economică precară a țărilor capitaliste dezvoltate. După 1970, cînd A. Burns a devenit directorul Băncii Federale de rezerve, ideile școlii monetariste au avut o aplicare largă în S.U.A.

FIȘE

„Teorie și metodă în științele sociale”
INSTITUTUL DE FILOZOFIE

Epistemologia științelor sociale

Coordonatori: Anghela Botez, Vasile Tonoiu, Cătălin Zamfir

● Lucrările pe care le prezentăm abordează, deși din perspective diferite, o problemă similară: mecanismele care guvernează procesul cunoașterii științifice privite atît în perspectiva evoluției lor istorice cît și sub aspectul fenomenelor specifice epocii contemporane. Prima dintre cărți, publicată de Editura Politică și care reprezintă cel mai recent volum din seria „Teorie și metodă în știin-

țele sociale”, este consacrată problemelor de epistemologie a științelor sociale — titlul cărții: „EPISTEMOLOGIA ȘTIINTELOR SOCIALE”. Coordonatorii: Anghela Botez, Vasile Tonoiu și Cătălin Zamfir — au ținut să precizeze încă din primele pagini de text ideile pe baza cărora au fost selecționate și organizate studiile înmănușiate în volum: 1) faptul că, în contextul revoluției tehnico-științifice actuale, epistemologia — ramură distinctă a filozofiei care studiază procesul cunoașterii științifice —, înregistrează o mutație structurală: trecerea de la caracterul normativ la cel de investigare propriu-zisă a procesului cunoașterii științifice; 2) necesitatea de a cuprinde în acest spațiu de analiză, în mai mare măsură, științele sociale. În această viziune, studiile reunite în carte abordează, concret, probleme privind modelele socio-culturale în filozofia socială a științei; limbajul științelor sociale; raportul dintre explicația causală și explicația funcțională; niveluri de măsurare și evaluarea

măsurării în științele social-umane etc.

● Cel de al doilea volum — „TEORIA ȘTIINȚIFICĂ” — poartă semnătura lui Ilie Pirvu și a fost tipărit de curînd la Editura Științifică și Enciclopedică. Domeniul său de cuprindere este, în același timp, mai restrîns și mai larg decît al volumului prezentat anterior; mai restrîns, întrucît nu se oprește decît asupra unei etape a demersului științific (nivelul teoretic), și mai extins întrucît prin tematica sa, cartea nu cantonează într-un domeniu sau altul al cercetării științifice — științe ale naturii sau științe sociale —, ci privește cunoașterea științifică în integralitatea sa. Reflectînd interesul larg de care se bucură în rîndul oamenilor de știință problematica teoriei științifice, a rolului său sporit în procesul cunoașterii, în cele trei secțiuni ale volumului sînt supuse unei analize detaliate principalele orientări în domeniul metateoriei științifice; modelul empirist-logic al teoriei științifice; empirismul pragmatic și

interpretarea holistă a științei; conceptul istoric-sociologic al științei; concepția „teoriilor științifice închise” etc.

Diviziunea muncii și profesiunile

● În studiul Razdelenieto na truda i profesiite (Diviziunea muncii și profesiunile), Sofia, 1980, Profizdat M. Makedonska analizează modificările care s-au produs în diviziunea muncii ca urmare a progresului tehnico-științific contemporan, subliniind că profilul și structura profesiunilor sînt influențate de doi factori: a) gradul de dezvoltare a bazei tehnico-materiale a producției și b) posibilitățile pe care le are societatea de a asigura pregătirea muncitorilor pe un anumit profil, luîndu-se în considerație atît necesitatea satisfacerii intereselor societății cît și a celor individuale.

O primă etapă în procesul armonizării diviziunii muncii și a profesiunilor, subliniază P.M., o constituie elaborarea sistemului de moduli pe structuri de calificare și pe profesiuni. Un ase-

b) Grupul „ortodoxilor tradiționaliști”, considerați ca reprezentând curentul ultra-liberal, organizat într-o Asociație internațională (de la muntele Pelerin) la inițiativa lui F. Hayek. Acest curent cuprinde o serie de economiști occidentali cunoscuți, cum ar fi G. Haberler și F. Machlup, J. Rueff ca și alți economiști care cultivă teze tradiționale ca cele ale lui Ch. Rist. Pentru aceștia situația actuală de criză este rezultatul extinderii progresive și dezordonate a dirijismului în economie.

Amplificarea intervenției statului, de pildă în domeniul veniturilor, al prețurilor, al creditului ca și dezvoltarea economiei „mixte” — ca rezultat al îmbinării intervenției economice a statului cu acțiunile pieței — au dezorganizat „mecanismul natural” al pieței. Soluția relansării economice ar consta în revenirea la mecanismul dominant al pieței.

c) Mai recent s-a constituit și o descendentă a curentului liberalist: „grupul tinerilor economiști” considerați ca „libertariani”, de orientare mai radicală, în sensul situării pe o poziție vehement critică a capitalismului dirijat. Ținând seama de ideile exprimate, adesea ei sînt priviți în gîndirea economică occidentală ca fiind intrucitva anarhiștii dreptei. Din acest grup care domină departamentele de economie ale universităților americane ca cea din Florida, face parte chiar fiul lui Milton Friedman. Ideea fundamentală a acestui grup de economiști este extinderea mecanismului pieței chiar și în domeniul în care nu s-a mai aplicat — de exemplu serviciile publice; se poate spune că acești economiști sînt partizani ai unei liberalizări totale a vieții economice-sociale.

d) Curentul criticist al teoriei economice tradiționale. Acesta cuprinde, pe de o parte, un grup moderat care nu critică instrumentele de analiză economică și nici rezultatele acesteia dar relevă insuficiența lor. Reprezentanți ai acestui cu-

rent pot fi considerați J.K. Galbraith și W. Leontief, care constată că în lumea noastră marile ipoteze ale teoriei economice convenționale (concuranța pură și perfectă, hegemonia consumatorului, legea randamentelor descrescînde etc.) sînt desmintite de realitate. În consecință, un control strict și permanent al prețurilor și al veniturilor, respectiv al salariilor, după K. Galbraith, sau o planificare suplă la scara mondială, după W. Leontief, ar constitui soluții eficiente în situația de astăzi a economiilor naționale și a economiei mondiale.

— Pe aceleași poziții criticist-contestatare se situează și curentul nekeynesist, reprezentat mai ales de foști sau actuali profesori la Universitatea din Cambridge, dintre care sînt recunoscuți ca șefi de școală Joan Robinson, Nicholas Kaldor și Piero Sraffa. Acești continuatori ai tezelor lui J. M. Keynes, considerați în gîndirea economică occidentală ca fiind de orientare spre stînga, apreciază că știința economică convențională — pe care o denumesc neoclasică — este construită pe o bază discutabilă. Persistența inflației și a șomajului demonstrează, după opinia lor, veridicitatea tezelor keynesiste privind contradicția dintre economisire și investiții. În optica acestor economiști esențialul nu constă în mecanismele pieței, pe care le consideră mecanisme superficiale, ci în mecanismul de stabilire a relațiilor dintre volumul producției și repartiției (distribuirii) veniturilor între diferitele categorii de agenți.

Unii dintre reprezentanții nekeynesiști de pe continent, cum ar fi L. Stoleru, adept al intervenției statului în economie și a dirijării acesteia, susțin că, în prezent, rolul politicii economice constă nu în „a resorbi dezechilibrul keynesian” în timp, ci în spațiu, pentru că actualmente se pune problema aplicării echilibrului schemei lui M. Keynes la nivelul lumii întregi.

În sfîrșit, o altă orientare criticistică

ține de grupul economiștilor radicali care ajung pînă la a contesta pertinenta științei economice acolo unde realitatea prezintă numai imaginea infruntărilor politice și sociale. Este vorba de o serie de universitari americani, mai ales din California, care asimilînd situația actuală cu o criză a capitalismului pe plan internațional, se întîlnesc cu o serie de teze a lui P. Sweezy, Ch. Bettelheim ș.a., fapt pentru care sînt considerați ca marxizanți.

Fără a intra în analiza profundă a fondului de idei ale acestor curente și doar insistînd asupra caracteristicilor care relevă specificul fiecărei orientări, trebuie să subliniem că această divizare și grupare extinsă a opiniilor — în sine poate puțin revelatoare pentru o situație de criză a științei economice — a îmbrăcat forma unor divergențe de ordin teoretic reflectate în situațiile conflictuale dintre diversele politici economice adoptate de principalele țări capitaliste. Transformarea diversității în divergențe și în adevărate sciziuni, schisme teoretice și practice, însoțite de calificări reciproce care ajung pînă la contestarea totală a unor concepte, instrumente și metode de lucru, constituie, după opinia noastră, una dintre manifestările expresive ale crizei teoriei economice occidentale. Această criză este însă mai mult pusă în lumină de analiza critică a ideilor menționate, de realitățile lumii de astăzi care infirmă categoric precepte fundamentale ale științei economice capitaliste.

dr. Sorica SAVA

¹⁾ Paul Samuelson, „Les économistes ne sont plus ce qu'ils étaient”, Le Nouvel Economiste, octombrie, 1977.

²⁾ Lionel Stoleru, „Gérer la croissance douce”, L'expansion, octombrie, 1977.

³⁾ Christian Schmidt, „L'Establishment et ses contestataires”, Le Nouvel Economiste, octombrie, 1977.

merica proces permite reflectarea schimbărilor care s-au produs în diviziunea muncii — datorate influenței progresului tehnic — ca și tipizarea acestora, ținîndu-se seama de asemănările în conținutul calificării cerute de profesiuni. Potrivit opiniei autoarei, examinarea mecanismelor de transfer a cunoștințelor specifice diferitelor profesiuni și evidențierea posibilităților de însușire cit mai rapidă a unor noi profesiuni permit elaborarea unor metode flexibile de adaptare a mecanismelor actuale de calificare la cerințele previzionate. În studiu se avansează ideea că, pe baza formelor organizatorice de cumulare a profesiunilor, unitățile economice să-și elaboreze programe anuale și pe termen lung de policalificare, programe care să fie incluse în planurile de dezvoltare socială a colectivelor de muncă.

Populația agricolă în Africa

● În rezolvarea problemei agrare, în creșterea capacității in-

terne de asigurare cu bunuri alimentare, țările africane au de soluționat nu numai probleme de natură economică, ci și importante probleme sociologice care afectează nemijlocit resursele de forță de muncă. Căci, afirmă Jacques Lombard în studiul „Une autre” «fin des paysans»: ceux d'Afrique noire” tipărit în numărul din ianuarie-martie 1981 al publicației „REVUE TIERS-MONDE”, în statele africane se înregistrează un fenomen similar celui pe care sociologul francez Hendri Mendras îl denumea, într-o lucrare publicată la sfîrșitul deceniului șase, „sfîrșitul țărănimii”, și anume schimbarea structurilor rurale tradiționale. Spre deosebire însă de țărani din țările dezvoltate al căror „sfîrșit” sugera transformarea acestora într-un grup de tehnicieni receptivi la progresul tehnic, în Africa procesul este determinat de alte cauze și îmbracă forme ce nu au fost încă suficient studiate.

Pătura țărănească africană din zilele noastre, susține J.L. se desprinde tot mai mult de struc-

turile tradiționale datorită, în primul rînd, unor factori economici — extinderea culturilor comerciale, fapt care afectează posibilitatea de autoaprovizionare a familiilor; amplele mișcări de colonizare a unor suprafețe agricole virgine etc. Acționează, de asemenea, asimilarea progresului tehnic, dar care se desfășoară extrem de greu. Tocmai de aceea, opinează autorul, menținerea unor structuri socio-culturale judicioase ale populației rurale africane, prevenirea unor disfuncționalități în acest cadru, determinate, mai ales, de mirajul orașului, constituie o condiție a progresului agriculturii africane.

Dezbateri

● Redactori de specialitate pe probleme de agricultură de la publicații centrale și locale, cercetători, specialiști din cadrul Consiliului Național pentru Știință și Tehnologie s-au întîlnit recent în cadrul unei dezbateri organizată de Consiliul Ziariștilor și cu concursul Comitetului Jude-

FIȘE

țean de partid Giurgiu. Problematice discuțiilor — de stringență actualitate pentru economia națională — a constituit-o utilizarea în agricultură a surselor neconvenționale de energie. Dezbaterile au prilejuit detașarea unor soluții practice care sînt impuse în actuala etapă de elaborare a tehnologiilor energiilor neconvenționale pe linia generalizării operative și eficiente a soluțiilor cunoscute în economie, a promovării unor soluții noi, eficiente. Au fost subliniate deopotrivă posibilitățile pe care le au cadrele din cercetare, presa de a stimula, prin mijloacele ce le sînt specifice, realizarea de echipamente simple și puțin costisitoare capabile să convertească energia solară, a vîntului, energia biomasei în agenți energetici utili, atît la nivelul unor mari complexe agrozootehnice cit și în cazul gospodăriilor țărănești.

19

LICHIDAREA SUBDEZVOLTĂRII — PROBLEMĂ MAJORĂ A CONTEMPORANEITĂȚII

Continuăm publicarea consultațiilor pentru candidații la examenul de admitere în învățămîntul economic superior, elaborate pe baza Programei Ministerului Educației și Învățămîntului de către cadrele Catedrei de economie politică de la Academia de Studii Economice din București, sub conducerea prof. univ. dr. N. N. Constantinescu, membru corespondent al Academiei Republicii Socialiste România.

ÎN RAPORTUL prezentat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, la cel de al XII-lea Congres al P.C.R. se arată că „una din cele mai grave probleme nesoluționate ale lumii de astăzi este perpetuarea stării de subdezvoltare în care se află o mare parte a omenirii, ca rezultat al vechii politici imperialiste și colonialiste ce a dus la împărțirea lumii în țări sărace și bogate. De lichidarea subdezvoltării depinde în mod direct instaurarea unor relații de încredere, colaborare și pace în lume.”)

1. **Conținutul și cauzele subdezvoltării.** În lume există în prezent circa 120 de state slab dezvoltate și în curs de dezvoltare. Între ele există deosebiri importante, semnificative în ce privește suprafața și numărul populației, dotarea cu resurse naturale, gradul de înzestrare tehnică și de organizare a producției, structurile social-economice, regimurile politice existente, tradițiile naționale, istorice, gradul de cultură și civilizație, nivelul de trai și calitatea vieții. Specialiștii O.N.U. au ajuns la concluzia precizării în rîndurile acestora a țărilor cel mai puțin dezvoltate (numărul lor se ridică în 1978 la 38 de țări), insuficient înzestrate cu resurse materiale și umane, în care produsul intern brut pe locuitor este sub 300—400 de dolari. Economia țărilor celor mai sărace bate pasul pe loc, fiind confruntată cu probleme foarte grave. Ea suferă cel mai mult alături din cauza subdezvoltării, cât și de pe urma crizei energetice, a celei de materii prime și a crizei valutare-financiare. Datele publicate în Raportul din anul 1980 al Băncii Mondiale arată că țările cele mai rămase în urmă din Africa și Asia, unde trăiesc majoritatea săracilor lumii, se caracterizează printr-o dezvoltare mult mai înecată comparativ cu celelalte țări în curs de dezvoltare.

În ultimele trei decenii (1950—1980), creșterea medie anuală a produsului național brut pe locuitor a fost de 1,3 la sută în țările cele mai sărace și de 3 la sută în celelalte țări ale „lumii a treia”. Dacă produsul național brut pe locuitor a crescut în țările cele mai sărace de la 164 de dolari în 1950 la 245 de dolari în 1980, pentru celelalte țări în curs de dezvoltare creșterea s-a ridicat de la 625 de dolari în 1950 la 1 521 de dolari în 1980. Pentru comparație și aprecierea decajajelor existente relevăm că în țările dezvoltate, produsul național brut pe locuitor s-a ridicat de la 3 841 de dolari cît reprezenta în 1950 la 9 684 de dolari în 1980.

Totodată, sub incidența crizei petrolului și a celei energetice, țările în curs de dezvoltare exportatoare de petrol și-au sporit în mod substanțial veniturile. Dacă pînă la criza din 1973—1974, nu existau deosebiri prea mari între ritmurile de creștere a celor două grupe de țări, după această perioadă, ele au început să se diferențieze și anume să se accelereze în țările exportatoare de petrol, și să se încetinească în cele importatoare. Această situație nu se limitează doar la ultimii 7—8 ani, ci, după aprecierea unor specialiști, își va pune amprenta mai departe asupra evoluției economiei țărilor în curs de dezvoltare și chiar a economiei mondiale în ansamblu.

Subdezvoltarea economică nu este, așadar, un fenomen omogen. Ea prezintă un tablou de o mare varietate a structurilor social-economice și politice, diversitate care se manifestă nu numai de la un continent la altul, sau de la o regiune la alta, dar și între țările aceluiași continent sau chiar în cadrul aceleiași țări. Independent de amplitudinea ei și de formele pe care le îmbracă, subdezvoltarea este o realitate a lumii con-

temporane, generată de relațiile de dominație și exploatare, de politica imperialistă și neocolonialistă care au dus la împărțirea lumii în țări sărace și țări bogate. Subdezvoltarea nu reprezintă o etapă istorică necesară, nu se înscrie în evoluția normală a societății omenești, nu este rezultatul lipsei de aptitudini, de posibilități a țărilor respective. Multe din aceste țări cunoșteau în momentul cîmpirii lor un grad de civilizație înaintat pentru etapa respectivă (incașii, aztecii, indienii). Puterile coloniale au distrus însă complet sau în parte aceste civilizații, întrerupînd mersul normal al dezvoltării lor. Structurile indigene au fost înlocuite cu structuri anormale, anacronice, menite să perpetueze asuprirea și dependența convenabile interesele metropolei. Starea de subdezvoltare în care se află o parte însemnată a statelor lumii este efectul relațiilor de dominație și cîmpire colonială, un produs al relațiilor de exploatare și aservire, al dominației imperialiste, a faptului că starea lor actuală poartă într-o formă sau alta amprenta moștenirii trecutului, precum și a relațiilor inechitabile existente astăzi în lume. În economia acestor țări, industria este slab dezvoltată. Agricultură, ca „ramură de bază”, dispune de o înzestrare tehnică, în general, rudimentară. Potențialul agricol în cele mai multe țări este inefficient utilizat, iar între cele două sectoare ale agriculturii (vegetal și zootehnic) există dezechilibre acute, reale. Dezechilibre adînci există, de asemenea, între ramurile productive și cele neproductive, între sectorul primar, cel secundar și cel terțiar. În numeroase țări domină monoproducția — extractivă sau agricolă, insuficienta amenajare a teritoriului, slaba dezvoltare a industriei prelucrătoare, caracterul îngust și fragmentar al pieței interne, rămînerea în urmă a procesului de constituire a complexului economic național unitar. Procesul reproducției sociale poartă amprenta, într-o serie de țări, a specializării înguste pentru export a economiilor lor naționale și a dependenței lor de un număr redus de produse.

Structura social-economică a țărilor în curs de dezvoltare este extrem de eterogenă, se caracterizează prin existența unei multitudini de tipuri de relații și sectoare social-economice. Se remarcă persistența într-o formă dominantă a relațiilor de producție precapitaliste, mai ales în unele țări ale Africii tropicale, imbinarea unor rămășițe precapitaliste cu relațiile de producție burgheze, de exemplu, în țările Americii Latine unde, de regulă, acestea din urmă dețin o pondere dominantă; predominarea micii producții de mărfuri într-o altă categorie de țări; relații economice de tranziție de la modurile de producție precapitaliste spre capitalism, de la capitalism spre socialism — sub forma sectorului de stat și cooperatist.

Nici una din aceste structuri nu există însă în formă pură. În strînsă legătură cu aceste forme are loc un proces de trecere de la economia naturală la cea bănească, de la dezvoltarea agrară la cea agrar-industrială și chiar industrial-agrară.

Ca urmare a acestei structuri economice și structura socială prezintă anumite aspecte specifice și anume: a) reproducerea în forme noi, a unor raporturi tribale adaptate la noile condiții, acolo unde dominante sînt structurile economice gentilitice; b) adîncirea contradicțiilor dintre proprietarii funciari și țărănime, partea cea mai numeroasă a populației în acele țări unde predomină relații de producție bazate pe proprietatea feudală asupra pămîntului. Ca urmare, marea majoritate

) Nicolae Ceaușescu, Raport la cel de al XII-lea Congres al Partidului, Comunist Român, București, Ed. politică, 1979, p. 110—111.

a țărănimii dispune de pământ insuficient și desface în mică măsură produse pe piață. Ea reprezintă un imens rezervor de nemulțumiri, frământări și convulsii sociale, militînd pentru prefaceri structurale în economie; c) în țările în care există relații de producție capitaliste, clasele sociale principale sînt burghezia și proletariatul. În rîndurile burgheziei se disting: burghezia națională, care poate juca în anumite împrejurări un rol progresist mai ales în lupta împotriva capitalului străin; burghezia proimperialistă (compradoră), legată de marile puteri financiare, menită să favorizeze expansiunea capitalului străin în economie, jefuirea bogățiilor țării și exploatarea populației de către imperialism. Proletariatul este în curs de creștere atît numeric cît și în ceea ce privește calificarea. Condițiile lui de muncă și viață sînt reflectate într-o serie de trăsături ca: nivel comparativ redus de organizare, persistența unor mentalități ce oglindesc starea lui anterioară, ponderea însemnată a muncitorilor necalificați și a celor sezonieri etc.

Ca expresii anacronice existente în economia unor țări pot fi menționate: persistența dominației capitalului monopolist străin, a societăților supranaționale chiar și după obținerea independenței politice: dependența acestor țări față de circuitele comerciale, financiare și monetare internaționale. În acest scop sînt folosite practicile neocolonialiste, ale schimburilor neechivalente prin folosirea largă a prețurilor de monopol, prin diferențele existente în mărirea valorii unității marfă și deschiderea foarfecului prețurilor în defavoarea produselor țării cu structuri subdezvoltate. În astfel de condiții, procesul de reproducție, inclusiv a structurilor social-economice, îmbracă un caracter amendat de rolul și efectele nefavorabile ale „factorilor externi”, de dependența lor de piața mondială. Totodată, un rol nefast îl au mecanismele exploatarei financiare, deosebi practicarea creditelor acordate în condiții grele, de împovărare a economiei țării sărace. Datoria externă reprezintă pentru țările subdezvoltate o uriașă povară financiară, însemnă export de venit național, ceea ce frînează procesul dezvoltării acestor țări, îmbogățind, în același timp, și mai mult țările bogate. „Pragul sărăciei absolute”, „lupta pentru supraieuire”, termeni necunoscuți într-un trecut nu prea îndepărtat, sînt utilizați în prezent pentru a descrie situația critică în care se află o mare parte a popoarelor din „lumea a treia”.

2. **Căile înlăturării subdezvoltării.** În amplul proces de eradicare a subdezvoltării, alegerea căii de dezvoltare social-economică prezintă o importanță deosebită. În acest sens, există în vasta arie de lichidare a subdezvoltării numeroase experiențe. În concepția partidului nostru, calea capitalistă nu mai oferă posibilitatea unui progres rapid. Numai socialismul poate asigura concentrarea în minile întregului popor și folosirea dirijată, cu maximum de randament, a mijloacelor necesare dezvoltării accelerate a forțelor de producție, a făuririi unei baze tehnico-materiale moderne. O dovadă elocventă a justeții și realismului acestei aprecieri o constituie însăși experiența și realizările obținute de poporul român în dezvoltarea sa economică și socială, în crearea unei economii naționale moderne.

Deși nu există un model unic de lichidare a subdezvoltării, realitatea arată că o autentică dezvoltare economică este imposibil de înlăturat fără existența independenței economice, după cum nu poate fi vorba de o independență economică deplină în condițiile sărăciei, ale slabei dezvoltării economice. Prin independența economică înțelegem o asemenea situație internă și externă a unei țări care-i permite: a) să dispună liber, suveran de resursele sale naționale; b) să dețină toate pirghiile economice de comandă; c) să exercite deplina autoritate asupra tuturor activităților de orice natură care se desfășoară pe teritoriul național; d) să păstreze în cadrul țării avuția națională, să lichideze orice oficiu de deversare fără echivalent a venitului național; e) să asigure o dezvoltare a complexului economic național unitar potrivit intereselor națiunii respective.

Evident, lichidarea rămănerii în urmă față de țările dezvoltate constituie în primul rînd sarcina tinerelor state care suferă de pe urma subdezvoltării. Aceasta impune concentrarea tuturor forțelor materiale și umane în vederea progresului rapid al agriculturii și industriei, a creșterii corespunzătoare a fondului de acumulare, expresie grăitoare a efortului fiecărei națiuni pentru propria ei dezvoltare, a formării cadrelor proprii pentru toate domeniile de activitate, asigurării unei eficiențe economice și sociale sporite. Dar, alături de intensificarea efortului propriu, un rol de cea mai mare însemnatate pentru lichidarea subdezvoltării îl are lărgirea colaborării internaționale bazată pe echitate și avantaj reciproc, pe sprijinul multilateral acordat tinerelor state. Colaborarea internațională este chemată să contribuie la dezvoltarea industriei și agriculturii, la valorificarea superioară a resurselor naturale, la folo-

sirea cu maximum de randament a potențialului de care aceste țări dispun. Eforturile în direcția eradicării subdezvoltării se cer sprijinite în mod corespunzător de țările dezvoltate. Aceasta cu atît mai mult cu cît majoritatea țărilor bogate și-au asigurat progresul pe seama exploatarei fostelor colonii. Este deci moral și echitabil ca țările dezvoltate economic să restituie o parte din ceea ce și-au însușit, contribuind sub diferite forme la eforturile țărilor cu structuri subdezvoltate de a-și făuri o economie modernă, de a lichida subdezvoltarea economică și socială.

În acest context, industrializarea țărilor în curs de dezvoltare nu se reduce la o simplă creștere cantitativă a producției industriale, ci impune o asemenea dezvoltare care să ducă la lichidarea structurilor vechi, coloniale ale economiei naționale, să fie însoțită de schimbări calitative, structurale în economie, să asigure diversificarea producției, ameliorarea folosirii brațelor de muncă, problema care, în condițiile vertiginosului creșterii demografice, a devenit extrem de acută.

În ce privește agricultura, pe ansamblul țărilor în curs de dezvoltare, în prezent se înregistrează un deficit substanțial de cereale și alte alimente, fapt ce stă la baza malnutriției și foametei unui număr de circa un miliard de oameni. De aici decurge necesitatea obiectivă, de așezare pe baze moderne a agriculturii, de gospodărire judicioasă a fondului funciar și de sporire a randamentelor atît la cultura vegetală, cît și la creșterea animalelor, de transformare radicală a relațiilor de producție existente în agricultură.

Obținerea independenței economice presupune, de asemenea, lupta fermă împotriva neocolonialismului. Neocolonialismul reprezintă totalitatea măsurilor economice, politice, ideologice, militare, întreprinse în mod direct sau indirect de către statele imperialiste în vederea limitării independenței tinerelor state, a exploatarei în continuare a acestor state și a aruncării pe seama lor a consecințelor crizei structurale, globale și a celorlalte crize ale societății capitaliste. Pentru exercitarea politicii de dominație și asuprire se folosește atît calea economică, cît și cea militară. Fără îndoială că ambele constituie un pericol pentru cauza independenței și păcii și, ca urmare, trebuie respinse cu fermitate de către toate popoarele.

Țara noastră, a cărei rămăneri în urmă a fost rezultatul nemijlocit al îndelungatei dominații străine, al exploatarei bogățiilor țării de către marile monopoluri imperialiste, este legată de tinerile state prin aspirații comune spre progres, prin lupta pentru abolirea vechii politici de inechitate, pentru promovarea unor relații noi între state. În Mesajul pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu l-a adresat celei de a cincea Conferințe a Națiunilor Unite pentru Comerț și Dezvoltare este prezentată concepția partidului și statului nostru referitoare la direcțiile de acțiune ale tuturor țărilor lumii pentru înlăturarea subdezvoltării și instaurarea noii ordini economice și politice internaționale. Se propun printre altele: a) elaborarea unui program de lungă durată — pînă în anul 2000, cu o primă etapă pînă în anul 1990 — care să prevadă măsuri de dezvoltare mai intensă a economiei țărilor în curs de dezvoltare; b) elaborarea unor programe speciale pentru dezvoltarea agriculturii pe baza extinderii irigațiilor, ameliorării solului și mecanizării lucrărilor, care să asigure satisfacerea cerințelor de consum ale maselor; c) alcătuirea unui program pentru dezvoltarea industriei, în special a industriei alimentare și textile, precum și a altor ramuri pentru care țările respective dispun de materiile prime necesare; d) adoptarea unui program privind dezvoltarea învățămîntului, a pregătirii cadrelor naționale pentru toate domeniile de activitate; e) crearea unor organisme de studii și cercetare pe zone geografice, care să analizeze sarcinile și obiectivele economice și sociale specifice ale acestor țări și să preconizeze soluții concrete pentru rezolvarea problemelor cu care se confruntă aceste state.

prof. dr. Gheorghe TOMESCU

ÎNTREBĂRI :

1. Care sînt cauzele subdezvoltării ?
2. Prin ce se caracterizează subdezvoltarea economică ? Definiți structura social-economică a țărilor în curs de dezvoltare.
3. Ce înțelegeți prin independența economică a țărilor în curs de dezvoltare ?
4. Care este raportul dintre efortul propriu și colaborarea internațională în procesul de lichidare a subdezvoltării ?
5. Ce măsuri se impun în ce privește agricultura ? Dar cu privire la dezvoltarea unei industrii proprii ?

STRUCTURILE ECONOMICE ÎN PERSPECTIVA DECENIILOR VIITOARE (III)

„Transferul de structuri economice“ spre țări în curs de dezvoltare

PE FONDUL unor condiții defavorabile, nemaiîntlnite pentru capitalism, de ordin endogen și exogen, are loc un transfer tehnologic, în măsură covârșitoare pe baze comerciale, conform schemei: materii prime sau petrol — utilaj și cunoștințe. Acest transfer, pentru unele țări în curs de dezvoltare, are o semnificație deosebită. El contribuie la crearea unor ramuri de producție pentru care există resurse abundente și câștigă o asemenea importanță și asemenea proporții încât s-ar putea vorbi de un „transfer de structuri economice“ de la țările industrial avansate înspre țările în curs de dezvoltare. Nu ne permite spațiul să ne ocupăm de cazurile în care țările industrial avansate consimt să exporte industrii poluante pentru a-și conserva mediul ambiant. Acest tip de transfer se adaugă celorlalte și completează fluxul ireversibil al structurilor de la centru la periferie.

Dezvoltarea unor zone industriale noi pe harta lumii, de prelucrare a petrolului, petrochimice sau siderurgice, extinderea unor ramuri ale industriei ușoare, alimentare, textile și de mobilă (tradiționale pentru țări în curs de dezvoltare) începe să fie resimțită în economia țărilor avansate¹⁾.

În esență, aceasta reprezintă începutul unui proces cu ample consecințe și anume, modificarea structurii economiei țărilor industrial avansate sub impulsul uriașelor transformări care au loc în viața economică a lumii, în special a țărilor în curs de dezvoltare. Cu ea se deschide un dosar uriaș care va cuprinde file de istorie privind procesul de retragere a economiei mondiale capitaliste de pe pozițiile sale de hegemon și adaptarea structurii economiei țărilor industrial avansate la posibilitățile lor reale.

Teza „transferului de structuri“ a stat în centrul numeroaselor dezbateri și documente elaborate de diverse organisme ale Organizației Națiunilor Unite specializate pe problemele dezvoltării. S-a pornit de la cerința ca țările în curs de dezvoltare să organizeze noi structuri economice, pe plan regional, ținându-se seama de posibilitățile de cooperare între ele, în cadrul unor complexe economice menite să valorifice resursele proprii existente. Obiectivul principal al unei astfel de structuri era de a rupe sistemul de structuri inechitabile impuse de marile puteri industriale.

La sesiunea a III-a U.N.C.T.A.D. (Chile, 1971) însuși un reprezentant al grupului de țări industriale din Europa occidentală a afirmat că chiar din țările industrializate trebuie să înceapă modificarea structurilor economice pentru a putea permite intrarea produselor lumii a treia, dar în așa fel încât agricultura sau ramurile învechite cele mai puțin competitive din aceste țări să nu sufere în mod dramatic.

În mai 1974, prin rezoluția consacrată noului ordin economic internațional, Organizația Națiunilor Unite consfințește ideea necesității modificării structurilor economice în țările cu înaltă industrializare pentru a crea condiții dezvoltării nestingherite a țărilor în curs de dezvoltare. În felul acesta a fost săvârșit un pas decisiv pentru crearea unei noi diviziuni internaționale a muncii.

Practic, acest proces a și început să se desfășoare independent de faptul că a fost sau nu evidențiat în rezoluțiile O.N.U. Unii autori leagă transferul structural de o anumită diminuare obligatorie a activității economice în țările occidentale, aflate sub puternicul efect al unei crize economice

prelungite și cu perspectiva de a se menține încă în deceniul următor sau îl văd ca o stagnare de tipul creșterii zero, iar alții — ca o reducere generală a nivelului de trai al occidentului. Între timp, fiecare țară industrială în parte caută să participe cât mai intens la efortul conflictual pentru asigurarea pe termen cât mai lung posibil a unei aprovizionări sigure cu materii prime și hidrocarburi, nu numai acaparând zone de influență, dar și cedind tehnologie în asemenea proporții încât aceasta ia, așa cum am mai spus, caracterul unui real transfer de structuri.

Conștiința necesității de a accepta, într-o formă sau alta, anumite măsuri privind restructurarea economiei mondiale și a celei proprii câștigă teren chiar în cercuri influente din țările industrial avansate. Raportul Consiliului guvernamental japonez pentru problemele structurii industriale consideră perioada până în anul 1985 drept etapă de tranziție spre o economie cu un consum redus de energie și materii prime, de reducere a ritmului de creștere. Prin promovarea tehnologiei intensive și dezvoltarea cu precădere a ramurilor industriale cu un înalt grad de prelucrare, bazate pe realizarea unor produse de mare valoare și consum material scăzut, se vor obține mutații semnificative în ponderea diferitelor sectoare ale economiei. În același timp, raportul arată că în viitor produsele manufacturate necesare înlocuirii importului produselor deficitare, ca și materiile prime cu grad mai avansat de prelucrare (nu minereu, ci bloomuri și laminate) vor constitui obiectul unui import mai intens din țările în curs de dezvoltare.

În Franța, de asemenea, capătă o largă recunoaștere însemnătatea restructurării economiei ca factor primordial care poate crea condițiile pentru a face față marilor probleme puse de criză.

Începând din 1973—1975 în articole și studii, abundă termeni ca „remodelarea hărții industriale“, „abandonarea industriilor tradiționale“, „emigrarea siderurgiei“, „redistribuirea mondială a siderurgiei“, „ajustări dureroase pentru industria Europei“.

Profunda criză economico-financiară din Occident provoacă deplasarea ritmurilor de creștere dinspre ramurile cu productivitate scăzută spre cele înalt productive. Se pot descifra tendințele de viitor prin extrapolarea neferoasă a acestor deplasări. Astfel, din 1976, se manifestă în Europa de Vest o însemnată scădere a ritmului de creștere economică, deci a ponderii producției în producția internă brută într-o serie de ramuri ca industria extractivă, transporturi, construcții navale și industriale, produse chimice primare, mobilă și o creștere a ritmului în industriile electronice, sisteme de comunicații, producția de televizoare în culori, aparate electrocasnice noi ș.a. Această tendință indică posibilitatea de a se încerca înfăptuirea unei „ieșiri“ din criza economică mondială pe seama unor însemnate deplasări în structura economică a țărilor industrial avansate însăși, abandonând ramuri economice care și-au epuizat factorii de eficiență, de rentabilitate, în favoarea ramurilor economice noi, viguroase, reprezentând știința și tehnica de vîrf. De altfel, în Statele Unite și în Europa occidentală, de pe acum o parte tot mai mare a investițiilor, a forței de muncă și deci a activităților economice, se concentrează în producerea și prelucrarea cunoștințelor în locul producerii de bunuri materiale de tip clasic.

Asemenea fenomene, care în perspectiva anilor 2000 vor cunoaște o tot mai puternică expansiune, întăresc poziția aceluia care susține teza despre societatea postindustrială organizată pe baza cunoștințelor științifice și axată pe relații sociale noi și structuri economice noi, spre care ar păși societățile dezvoltate ale Europei de Vest și Americii de Nord. Aceasta nu se poate ca în perspectivă să nu influențeze puternic întreaga structură economică a lumii nesocialiste.

Apare cu o mare marjă de probabilitate, în perspectiva anilor 2000—2050, fenomenul prin care țările avansate vor renunța la ramuri întregi sau la o mare parte a unor din ramurile industriei lor prelucrătoare bazate pe mare consum de materii prime și energie, preferînd să importe, în locul materiilor prime și a resurselor energetice, produse în faze avansate de prelucrare, chiar produse finite (lamine) cu profile complicate, piese turnate și agregate grele, aliaje complexe și produse de aluminiu și alte metale colorate cu mare consum de material.

Este de presupus că țările avansate își vor rezerva tot mai mult activitatea din sectorul quaternar (cercetare științifică) pentru a-și asigura superioritatea în producția de utilaje și aparate sofisticate, licențe pentru invenții. Noile structuri preferențiale se vor îndrepta spre industriile polimerilor și materialelor plastice, electronice și optice, chimice și sintetice, aerospațiale și comunicații, energenice și a fluidelor, sau

¹⁾ Jan Little, Tibor Scitovsky, Maurice Scott, Industry and Trade in some developing countries, Oxford University Press, 1971, 2nd ed.

R. P. MONGOLĂ

Consolidarea bazei tehnico-materiale și sporirea eficienței

POPORUL MONGOL este în prezent antrenat cu toate forțele sale în îndeplinirea sarcinilor planului de dezvoltare a economiei naționale pe 1981 — primul an al celui de-al 7-lea cincinal, ale cărui prevederi sînt dezbătute în aceste zile la Congresul al XVIII-lea al Partidului Popular Revoluționar Mongol. Obiectivul fundamental al planului pe anul în curs constă în consolidarea continuă a bazei tehnico-materiale a economiei naționale, în utilizarea rațională a capacităților de producție, a resurselor de muncă, a celor materiale și financiare, în aplicarea consecventă a regimului de economii și ridicarea eficienței producției sociale — toate contribuind convergent la ridicarea nivelului de trai material și cultural al populației.

Volumul investițiilor în economia națională (din toate cursurile de finanțare) se va ridica la 3,6 miliarde tugrici, ele urmînd a fi orientate în proporție de 70% în dezvoltarea producției materiale; sarcina fundamentală o constituie în continuare sporirea eficienței investițiilor, concentrarea forțelor și mijloacelor pe obiectivele care prezintă cea mai mare importanță.

Prin planul pe 1981 se prevede ca, pe calea folosirii eficiente a bazei tehnico-

materiale a economiei naționale și a resurselor de forță de muncă, să se realizeze o creștere cu 9% a venitului național (produs), trei sferturi din acest spor urmînd a fi obținute pe seama ridicării productivității muncii. În industrie, a cărei producție globală va crește — în comparație cu nivelul din 1980 — cu 9,5%, se va pune accent pe întărirea bazei energetice a economiei naționale, pe dezvoltarea industriei miniere, a celei ușoare și alimentare, a industriei materialelor de construcții. În acest context, o atenție deosebită se acordă aprovizionării stabile a economiei naționale cu combustibil și energie, prevăzîndu-se — între altele — majorarea producției de cărbune (la 4,5 mil. tone), a celei de energie electrică etc. Dintre celelalte ramuri prioritare, industria minieră urmează să-și sporească producția cu 42,8% (îndeosebi datorită intrării în funcțiune a etapelor a treia și a patra din marele combinat „Erdenet”), industria alimentară — cu 14,6%, cea textilă — cu 11,8% ș.a.

În zootehnie — ramură de bază nu numai a agriculturii, ci și a întregii economii naționale — se urmărește extinderea șeptelului de vite cu 2% (față de 1980), a producției de carne și lînă cu 4%, a celei de unt cu 10%, a volumului

achizițiilor centralizate de lapte cu 16%, iar de ouă cu 4,5%. În cultura plantelor, pe seama lărgirii suprafețelor cultivate și celor irigate, se prevede majorarea substanțială a producției de nutrețuri și furaje precum și a celei de cereale panificabile și de legume.

Progresele realizate de diferite ramuri ale economiei naționale se vor reflecta în mod favorabil asupra bunăstării oamenilor muncii mongoli, fiind prevăzut ca în cursul acestui an veniturile bănești ale populației să crească cu 6%, volumul desfăcerilor de mărfuri în comerțul socialist cu amănuntul cu 5,5%, fondul locativ din țară — cu 5,5% ș.a.m.d.

Se preconizează, de asemenea, ca volumul comerțului exterior al R.P. Mongole să sporească în 1981 cu 11%; ponderea schimburilor cu țările socialiste se ridică la 98%, fiind în curs de desfășurare și numeroase acțiuni de cooperare economică, tehnică și industrială cu țările respective. În acest cadru relațiile economice dintre România și R.P. Mongolă cunosc o evoluție favorabilă, recent fiind încheiat între cele două părți un acord asupra schimburilor comerciale pe perioada 1981—1985.

N. P.

a unor produse spectaculoase ca laserul și computerele superperfecționate și miniaturizate, microprocesoarele, întemeiate total pe activitatea științifică, dependente de cercetarea științifică cea mai nouă.

Este posibil ca în deceniile următoare să se ivească și să se manifeste astfel un decalaj de tip nou între grupările de state pe care azi le numim țările industriale avansate și țări în curs de dezvoltare. Acest decalaj care se va prelunge încă un timp nedefinit, ar putea fi bazat pe menținerea și dezvoltarea unei producții industriale în țările avansate în domeniul de înaltă specializare, specifice stadiului de dezvoltare economică, numit în genere, postindustrial și preconizat ca atare în scenariile viitorului.

Paralel cu aceasta, țările în curs de dezvoltare vor depăși industrializarea de tip clasic, progresînd în domeniile industriale ale producției de masă bazată pe prelucrarea materiilor prime autohtone. Viteza înaltă a progresului tehnico-științific va introduce raporturi noi în nivelurile de dezvoltare ale economiilor naționale. În acel viitor, previzibil, țările în curs de dezvoltare vor beneficia, fără îndoială în măsură mereu mai mare, exponențială, de cuceririle civilizației mondiale. Mai mult, ele vor participa la producerea și aplicarea lor.

Un scenariu optimist al structurii economice viitoare a lumii

PE BAZA DATELOR EXPUSE anterior, este totuși posibil ca, în linia mari, să construim un scenariu optimist al structurii economice viitoare a lumii.

Într-o primă etapă, în viitorii 30—40 de ani, probabil se va manifesta tendința ca ponderea fiecărei țări în economia mondială să se reazeze în funcție de factorii de producție de care va putea dispune în mod optimal, de numărul și pregătirea populației și de spațiul geografic ocupat.

Factorii artificiali instaurați de-a lungul secolelor de dominație și influență străină, de aspirare economică și națională, prin elemente de forță, vor dispărea treptat și vor în-

ceta, în cele din urmă să fie factori determinați ai structurii economico-sociale. Pe măsură ce urmările acestor factori negativi, inegalitatea și inechitatea în relațiile internaționale se vor șterge, dezvoltarea economică a națiunilor, structurile economiei lor se vor înlăunța în mod liber, iar popoarele își vor desfășura nestingherit capacitatea de creație. Acesta este obiectivul principal al noii ordini economice internaționale.

În descrierea acestui viitor nu ne este permis să cădem în idealism. Dezvoltarea inegală cauzată de factorii obiectivi nu va dispărea cu totul și dintr-o dată, ci va dăinui încă o vreme. Însă nivelul de conștiință internațională, gradul de cooperare benevolă vor atenua la minim deosebirile. Aceste deosebiri nu vor avea nimic asemănător cu discrepanțele și decalajele cu care secolele XIX—XX au culminat deasupra tuturor epocilor istoriei omenesci.

Ca urmare a unei noi diviziuni internaționale a muncii în America Latină, Africa și Asia se vor forma noi zone cu o puternică dezvoltare economică, adăugîndu-se, alături de statele socialiste, vechilor state industriale din Europa și America de Nord. Printre țările care se vor ridica la nivelul de mari puteri economice pot fi citate: Brazilia, India, Argentina, Nigeria și, bineînțeles China, care au șansele cele mai mari de a realiza un salt bazîndu-se pe vaste resurse materiale și umane, pe teritoriul întins. În general, se apreciază, că, structura economică a lumii modelată și în raport cu marile bazine (spații geografice) unde există rezervoarele principale de materii prime, pămînturi fertile și forță umană, va modifica și fluxurile tradiționale ale căilor comerciale, nefiind exclus ca unele centre mondiale de azi să devină periferice într-un viitor mai mult sau mai puțin îndepărtat.

Actuala criză economică mondială, cu toate efectele sale negative, are un puternic rol de factor stimulator în marile procese de transformări structurale care în mod previzibil se vor desfășura în economia lumii. Istoria confirmă existența unor asemenea contradicții dialectice. Cu cît criza este mai profundă, cu atît ne putem aștepta ca modificările pe care le va impune în structura economică a țărilor să fie mai radicale.

dr. Andrei VELA

Dinamica prețurilor
internationale — aprilie 1981

FE FIATA internațională a produselor de bază prețurile au continuat să înregistreze tendința de scădere din lunile precedente, sub influența creșterii cursului dolarului american față de celelalte monede occidentale și a menținerii unei activități tranzacționale reduse. Prețurile internaționale pe ansamblul produselor de bază cuprinse în nomenclatorul de export-import al R.S. România au scăzut în luna aprilie, potrivit indicelui Institutului de economie mondială, cu 2,9% față de nivelul existent în luna precedentă.

Prețurile la produsele agroalimentare, au scăzut în medie cu 4,1% în evoluții diferențiate. Prețurile au înregistrat o scădere accentuată la zahăr și produse tropicale (-14,9%), la animale, carne și produse animale (-4,4%).

Pe de altă parte, prețurile au crescut la cereale (+1,2%).

Activitatea slabă din ramurile industriei prelucrătoare din țările capitaliste dezvoltate a exercitat o influență depresivă asupra mării majorități a prețurilor materiilor prime și semifabricatelor industriale și anume: cauciuc natural (-8,6%), fibre textile naturale (3,5%), lemn și produse din lemn (-3,1%), mineuri (-2,2%), metale feroase și neferoase (-1,3%).

La combustibili, prețurile au scăzut la produsele petroliere (-5,0%) sub influența existenței unei cereri sporadice din partea consumatorilor vest-europeni, care folosesc din stocurile proprii. Prețurile au scăzut în special la motorină și păcură și mai puțin la benzină, la care a avut

INDICELE SIMBOLIC I.E.M. IN ANII 1979-1980
SI MARTIE - APRILIE 1981

Categoriile de produse	Anul	1970-1972 = 100 -	
		Martie	Aprilie
INDICE GENERAL	1979	338,5 ^{a)}	300,3
	1980	382,0 ^{a)}	374,0 ^{a)}
	1981	-	373,8 ^{a)}
1. produse agricole	1979	223,2	207,5
	1980	264,7	242,1
	1981	-	251,3 ^{a)}
- cereale	1979	231,1	205,2
	1980	258,7	230,0
	1981	-	261,7
- științe oleag. prod. derivate, gră. animale	1979	237,0	235,9
	1980	223,0	235,0
	1981	-	225,9
- animale, carne și prod. anc.	1979	200,1	187,8
	1980	221,6	214,8
	1981	-	215,4 ^{a)}
- zahăr și produse tropicale	1979	250,0	211,7
	1980	400,1	374,8
	1981	-	369,0 ^{a)}
2. Combustibili	1979	299,7	660,0
	1980	905,2	877,4
	1981	-	924,9
- petrol și produse	1979	167,2	331,9
	1980	401,1	461,3
	1981	-	425,0
- gaze	1979	837,7	715,0
	1980	1435,8	1392,5
	1981	-	1582,3
- produse petroliere	1979	165,0	380,0
	1980	1100,1	1073,4
	1981	-	1103,9
3. materii prime industriale	1979	258,1	249,2
	1980	274,9 ^{a)}	275,2
	1981	-	253,5 ^{a)}
- mineruri	1979	158,3	148,3
	1980	191,2	197,2
	1981	-	174,9 ^{a)}
- metale	1979	250,8	285,5
	1980	291,2	260,0
	1981	-	229,6 ^{a)}
- cauciuc	1979	357,9	327,5
	1980	401,5	415,7
	1981	-	354,4
- lemn și produse din lemn	1979	304,4	275,4
	1980	356,3	344,9
	1981	-	323,9
- fibre textile și vegetale	1979	221,1	226,7
	1980	245,0	270,5
	1981	-	275,4 ^{a)}
- piei	1979	389,7	479,1
	1980	240,2	227,7
	1981	-	240,5

a) Date previzorii pentru: fier-mangan, zinc-aliciu, yuri din țelii, iastate din cupru, mangan de fier, mangan de mangan, cromit, niuă, coș de furnal, cherestea de rășinoase, cherestea de foioase, celuloză, hirtie, iută, mizer, ulei de ricin, porci vii, carne de vită.

loc o sporire sezonieră a consumului. Scăderea prețurilor la cărbuni și cocs (-2,6%) reflectă creșterea cursului dolarului american față de marca vest-germană, monedă în care sint exprimate aceste prețuri.

Sectorul de conjunctură internațională și marketing — I.E.M.

Programe de dezvoltare
Maroc — priorități energetice

MAROCUL este dependent în mare măsură de sursele externe de aprovizionare, ceea ce are un puternic impact asupra economiei prin efectele defavorabile asupra balanței comerciale și de plăți: astfel necesarul de țiței, asigurat în întregime din import atinge în prezent 4 milioane tone/an și urmează să se ridice la 7,7 mil. tone în 1985 și la 10 mil. tone în 1990.

Noua politică energetică vizează, prin orientarea în acest domeniu a unui flux sporit de investiții, un ansamblu de măsuri concentrat spre descoperirea și punerea în valoare a unor zăcăminte de țiței, gaze naturale, sisturi bituminoase și cărbune. Prospecțiunile executate în zonele Taza, Fez, Sidi Kacem și Essauira au evidențiat existența unor însemnate zăcăminte de țiței și gaze naturale (peste 1.4 miliarde mc). Zăcămintele de sisturi bituminoase, concentrate în zonele Timahdit (Atlasul Mijlociu) și Tarfaya (în sudul țării), sint apreciate ca fiind printre cele mai importante din lume. Se apreciază că exploatarea acestora într-un ritm mediu anual de 30-40 milioane tone ar permite obținerea unei producții anuale de 3 mil. tone petrol brut.

Definit ca imperativ al depășirii dificultăților ce confruntă economia marocană, planul energetic național — orientat în perspectiva anilor 2000 — vizează utilizarea a noi surse energetice cum ar fi energia eoliană solară, geotermică și cu predilecție, energia nucleară. În acest cadru, sint luate în calcul imensele zăcăminte de fosfați (aproximativ 60 miliarde tone), a căror valorificare va permite Marocului — primul exportator mondial — să dețină primul loc și în terahia mondială a producătorilor de fosfați. O mare parte a acestei producții (aproximativ 30%) urmează a fi valorificată în unități proprii, creind astfel posibilitatea obținerii unei producții anuale de peste 4 milioane tone de acid fosforic, combustibil ce poate fi utilizat la extragerea uraniului necesar funcționării centralelor nucleare.

Marocul promovează o politică economică de cooperare cu partenerii străini în valorificarea resurselor energetice, în executarea de lucrări de cercetare, prospectare și prelucrare a resurselor minerale.

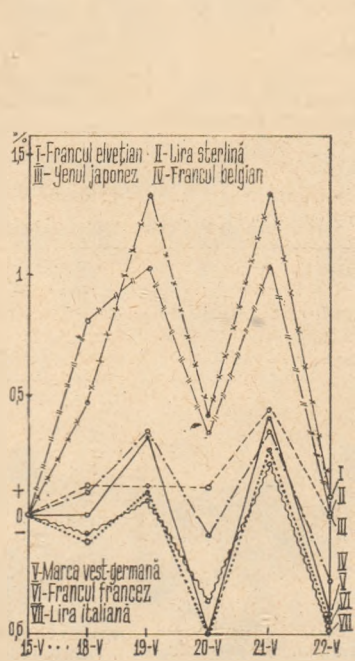
În cadrul relațiilor româno-marocane se evidențiază acțiunile de cooperare realizate în industria extractivă, de mineruri neferoase și transporturi (un important obiectiv fiind construirea portului Nador), precum și continua diversificare a schimburilor comerciale, România livrând mașini și utilaje, tractoare, autovehicule de teren și importând din această țară materii prime și unele produse prelucrate.

Marcel MOLDOVEANU

EVOLUȚII MONETARE

ÎN intervalul 18-22 mai a.c., piețele valutare internaționale au cunoscut o perioadă relativ agitată. Cursul dolarului S.U.A. față de majoritatea valurilor occidentale a înregistrat oscilații sensibile și contradictorii. La începutul intervalului, el a cunoscut o slăbire față de majoritatea valurilor occidentale, în special față de francul elvețian și lira sterlină. Ulterior, revizuirea datelor oficiale privind creșterea produsului național brut al S.U.A. în trim. I a.c. de la 6,5% la 8,4% (în termeni anuali) și a ratei inflației de la 7,8% la 10%, a fost interpretată de majoritatea operatorilor de devize ca reflectând un comportament bun al economiei americane chiar și în condițiile unor rate înalte de dobândă, fiind posibilă continuarea politicii monetare și de credit restrictive, în scopul frînării inflației și al evitării unei "încălziri" excesive a economiei. Drept rezultat poziția dolarului s-a întărit. În aceste condiții, un număr de bănci centrale din țările vest-europene au întreprins măsuri de susținere a valurilor naționale (în principal Banca Federală a R.F.G. care, potrivit aprecierii unor operatori de devize a procedat, în ziua de 20 mai, la intervenții prin vânzări de dolari pe piețele valutare însumind circa un miliard dolari), determinând o nouă slăbire a cursului monedei americane. Spre sfârșitul perioadei analizate, pe fondul consolidării poziției dolarului, precum și în condițiile anticipării unui raport cerere-ofertă la țiței puțin favorabil menținerii unor niveluri înalte de preț la țițeiul extras din Marca Nordului, cursul lirei sterline a slăbit.

Evoluția oscilantă a cursului mărcii vest-germane a reflectat influența unor factori contradictorii (antici-

Evoluția cursurilor principalelor valute occidentale față de dolarul S.U.A. în perioada 18-22 mai 1981, luându-se ca bază nivelurile de curs din ziua de 15 mai 1981

parea unei politici monetare restrictive; publicarea unor estimări potrivit cărora situația economică a R.F.G. nu se va deteriora în 1981 în măsura în care se prevedea anterior; majorarea prețurilor cu ridicata în luna aprilie a.c. cu 7,4% față de aprilie 1980).

Cursul francului elvețian a marcat, pe ansamblu, o îmbunătățire față de dolar și față de valutele vest-europene, în principal sub influența majorării dobânzilor la fondurile în franc în Elveția și a restringerii deficitului comercial al acestei țări de la 797,9 mil. franci în martie a.c. la 707,9 mil. în aprilie a.c.

Cursul francului francez a oscilat în perioada analizată între 5,51 și 5,57 franci/dolar, în principal datorită incertitudinilor privind politica economică a noului cabinet.

Oscilații ample a cunoscut în același interval, reflectând consolidarea sau deteriorarea poziției dolarului S.U.A., și lira italiană (între 1.140 și 1.151 lire/dolar). O poziție relativ fermă față de dolar și față de majoritatea valurilor europene a prezentat yenul japonez care, la finele intervalului cota 221,75 yen/dolar, nivel similar celui din 15 mai a.c.

Dobânzile la fondurile în eurovalute au cunoscut o evoluție diferențiată (se dau nivelurile în % la depozitele pe 6 luni din zilele de 15 și 22 mai): eurodolarii 19,3125 — 18,75, eurofranci elvețieni 9,5825 — 10,3125, euromărcii vest-germane 12,75 — 12,9375%.

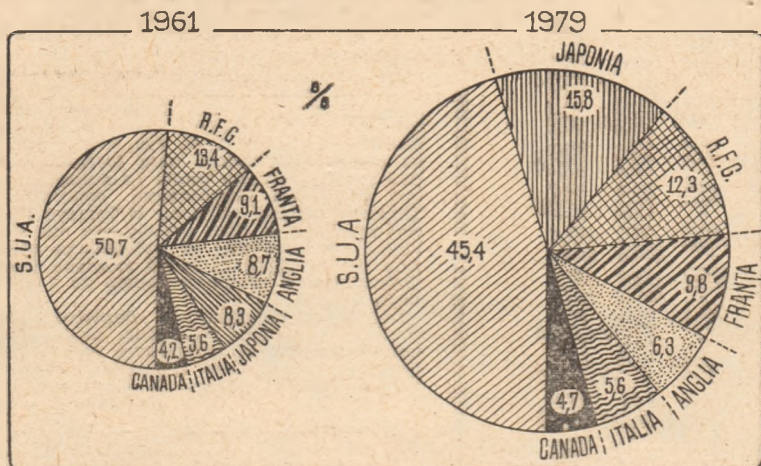
Prețul anului a oscilat în cursul săptămânii analizate în jurul nivelului de 480 dolari/uncie, diminuându-se la finele acestui interval sub influența îmbunătățirii cursului dolarului. La al doilea fixing de la Londra din ziua de 22 mai prețul aurului s-a situat la 472,50 dolari/uncie.

Gheorghe MUNTEAN
Alexandru OLTEANU

Dezvoltare inegală

DATELE statistice publicate de O.C.D.E. evidențiază că, drept urmare a dezvoltării inegale, potențialul economic al principalelor țări capitaliste a progresat în mod diferențiat, reducându-se unele decalaje și amplificându-se

1979 această pondere s-a redus la 45,4% (calculat în prețurile și cursurile valutare din 1975), micșorându-se implicit avansul lor îndeosebi față de a doua plasată — Japonia. Pe de altă parte, apare evidentă scăderea relativă a potențialului economic al Angliei : dacă în 1961 P.I.B.-ul său se apropia de cel al Franței și depășea pe cel al Japoniei, în

altele. În timp ce în 1961 S.U.A. deținea ceva mai mult de jumătate din produsul intern brut al principalelor șapte țări capitaliste industrializate, în

ultimii ani el tinde să se apropie de P.I.B.-ul Italiei (vezi graficul, în care suprafața cercurilor corespunde cu P.I.B.-ul însumat din anul respectiv).

Metale — creșterea consumului pînă în 1990

CONFORM prognozei elaborate anul trecut de grupul de studii „Chase Econometrics”, după o scădere temporară în anii de criză de la jumătatea deceniului trecut, consumul principalelor metale feroase și neferoase va crește din nou în țările capitaliste dezvoltate și în cele în curs de dezvoltare, în perspectiva anului 1990. Acoperirea necesarului corespunzător de metale va necesita extinderea capacităților de producție existente în țările respective. ceea ce va reclama investiții evaluate la circa 275 miliarde dolari în cazul fontei și oțelului, la peste 71 miliarde dolari în cazul aluminiului, la circa 41 miliarde dolari în cel al cuprului, la aproape 8 miliarde dolari în cazul nichelului etc.

Dinamica consumului (modificări medii anuale, în %)

Metalul	1973—1979	1979—1984*	1984—1990*
Oțel	— 0.1	3.8	3.1
Aluminiu	1.5	4.3	4.2
Cupru	1.6	2.7	3.0
Plumb	0.6	2.1	3.4
Zinc	— 0.6	2.9	3.3
Argint	— 1.5	1.1	3.3
Nichel	1.7	3.8	3.8
Cositor	— 2.3	2.0	1.5
Magneziu	1.2	5.0	3.8

* Previțiuni.

Sursa: „Metal Bulletin Monthly”, 1980.

Italia: acțiuni de sprijinire a industriei

UN PROIECT de lege care urmărește sprijinirea industriilor aflate în difi-

cultate și finanțarea inovațiilor tehnologice a fost aprobat recent de guvernul italian. Intitulat „Măsuri urgente în favoarea sectoarelor strategice ale economiei” (cum sînt considerate producția de automobile, chimia, electrotehnica), proiectul de lege își propune — între altele — blocarea spiralei taxelor financiare în siderurgie, favorizarea reducerii producției și deblocarea facilităților de plată pentru întreprinderile aflate în dificultate ș.a. Este vizată îndeosebi întreprinderea de stat „Finsider”, care întâmpină dificultăți financiare crescînde sub efectul recesiunii din siderurgia vest-europeană.

Înnuirea produselor

O SERIE de studii elaborate în Anglia, printre care și ancheta efectuată

cît marile companii engleze, acestea din urmă căutînd mai ales să-și mențină pozițiile deja cucerite într-un anumit segment de piață. Astfel, în timp ce fiecare a cincea firmă mijlocie și-a

Dependența dintre dimensiunile firmelor și ponderea produselor noi

Ponderea produselor noi (în %) ¹⁾	Pe ansamblul firmelor	Pe firme cu o cifră de afaceri (în milioane de lire sterline)			
		pînă la 2	2—5	6—25	peste 25
0	1	2	3	4	5
Pînă la 20	58	67	49	57	66
21—40	25	22	30	21	24
Peste 40	19	11	22	20	9

¹⁾ În volumul total al mărfurilor, care constituiau sortimentul producției firmei în momentul efectuării anchetei.

Notă : Cifrele din coloanele 1—5 reprezintă repartitia (în %, rotunjit), pe cele trei grupe, a firmelor care au furnizat datele cerute de anchetă.

în 1980 de „British Institute of Management” (după care sînt reproduse datele din tabel), conchid că firmele mijlocii sînt mai dinamice sub aspectul înnuirii producției decît întreprinderile mici și mai ales de-

înnoit sortimentul producției în proporție de peste 40% în decursul celor trei ani care au precedat ancheta, în cazul firmelor mici și celor mari aceeași performanță a fost realizată numai de fiecare a zecea întreprindere.

Ungaria — program de perfecționare a cercetării științifice

ÎN Ungaria a început — conform hotărîrilor Congresului al XII-lea al P.M.S.U. — aplicarea programului de perfecționare a bazei de cercetări științifice din industrie și agricultură, urmărindu-se întărirea caracterului centralizat al lucrărilor de cercetare și accelerarea promovării rezultatelor lor în producție. Se prevede ca în cursul actualului cincinal mai mult de jumătate din volumul total al lucrărilor de cercetare să fie efectuate nemijlocit în întreprinderi. Între altele, în conformitate cu programul menționat, nu demult la combinatul metalurgic și de construcții de mașini din Csepel a fost creat un nou centru de cercetări științifice. Se apreciază că, prin transpunerea în practică a rezultatelor studiilor ce se vor efectua pentru perfecționarea structurii producției, volumul beneficiilor combinatului va spori cu 1,5 miliarde forinți.

Bilanțul cincinalului trecut evidențiază că numai în industria construcțiilor de mașini au fost aplicate peste șase mii de noi soluții elaborate de centrele de cercetări științifice din întreprinderi, efectul economic cumulat al acestora ridicîndu-se la peste 8 miliarde forinți.

GLOSAR

Echilibrul economic

DESPRE starea de echilibru a unei economii se vorbește în cazul în care proporțiile diferitelor cantități globale se prezintă în așa fel încât să permită fluxuri armonizate, prețuri stabile și o funcționare satisfăcătoare a aparatului economic.

Un echilibru perfect este imposibil în practică. Viața economică, întocmai ca și organismele vii, nu cunoaște un asemenea echilibru ca stare permanentă, deoarece el presupune realizarea mai multor echilibre parțiale („subechilibre”) care concură la realizarea și menținerea echilibrului general. Or, realizarea concomitentă a acestor echilibre parțiale este problematică în capitalism; ea este unul din obiectivele pe care economia socialistă planificată centralizat își propune să le înlătuască.

Se consideră că rezultanta cea mai elocventă și mai cunoscută a echilibrului economic este stabilitatea prețurilor. Această stabilitate este însă ea însăși relativă, deoarece nu există prețuri care să nu fie influențate, într-un sens sau altul, într-o perioadă sau alta, de diferiți factori interni și externi. Ca urmare, în Occident se apreciază că într-o țară în care se înregistrează o creștere anuală a nivelului general al prețurilor de 2-3% se poate vorbi, într-un context internațional inflaționist, despre existența unei stabilități a prețurilor.

Echilibrul economic mai are ca expresie echilibrul balanței plăților curente: acesta reflectă un raport armonios între economia internă și mediul economic înconjurător. Nici acest echilibru nu este ușor de realizat, așa cum experiența internațională o demonstrează.

Echilibrul pe piața forței de muncă — rezultată a unei acoperiri integrale a cererii pentru locuri de muncă prin oferta de asemenea locuri — reflectă buna funcționare a acestei piețe, precum și un nivel stabil al salariilor. Dar, ca și în cazul prețurilor, în țările capitaliste se consideră că o proporție a șomajului de până la 3% din totalul populației active s-ar încadra în noțiunea de echilibru pe piața forței de muncă, ceea ce ilustrează relativitatea conceptului de echilibru economic.

Alte echilibre economice parțiale sînt cele între acumulare și investiții și, în sfîrșit, între masa banilor în circulație și fluxurile materiale din economie, la fel de greu realizabile.

Discuții mari au loc în Occident cu privire la compatibilitatea dintre echilibrul economic și creșterea economică. Un curent de gândire susține că creșterea economică nu este compatibilă cu stabilitatea monetară, avînd în vedere că o anumită depreciere a banilor ar avea un efect stimulator asupra creșterii. Într-un alt curent de gândire stabilitatea monetară este legată, după cum a rezultat din cele de mai sus, de conceptul de echilibru economic, înseamnă că creșterea economică echivalează cu dezechilibrul economic. S-a susținut chiar că dezvoltarea nici nu poate fi concepută fără dezechilibrul, dat fiind că numai dezechilibrul generează mișcarea, numai el constituie fermentul dezvoltării.

Un alt curent susține dimpotrivă că numai o creștere care nu rupe echilibrul prețurilor este o creștere reală, obiect al unei politici economice corecte. S-ar mai putea adăuga că economistii din Occident care preferă compromisiile susțin că politica economică este obligată să caute întotdeauna combinația optimă între ritmul de creștere dorit și dezechilibrul „tolerabil”.

Aceste controverse denotă, alături de altele, criza gândirii economice occidentale care intensifică criza economică. În socialism, echilibrul economic nu este un deziderat, ci un imperativ al conducerii planificate a economiei.

C. K.

Ajutor pentru dezvoltare

Radu Vlaiculescu, Cimpina — 1) În legătură cu modul de repartizare a ajutorului pentru dezvoltare s-a elaborat așa-numitul principiu al „aplicării graduale”, potrivit căruia țările în curs de dezvoltare ar urma să beneficieze de ajutor sub forma accesului privilegiat la resurse și piețe, în funcție de diferitele nivele ale dezvoltării lor

economice. Prin interpretarea unilaterală, subiectivă a acestui principiu țările occidentale vizează reducerea sau chiar suprimarea ajutorului pentru țările în curs de dezvoltare mai avansate.

Este evident că, în lipsa unor criterii obiective de repartizare a ajutorului, stabilite de comun acord între țările dezvoltate și țările în curs de dezvoltare, aplicarea acestui principiu deschide calea unor discriminări arbitrare între țările în curs de dezvoltare. În această situație, țara noastră consideră că ar fi necesar să se convină pe plan inter-

național criterii obiective, echitabile de repartizare a ajutorului, criterii care să prevadă acordarea de ajutor cu prioritate țărilor în curs de dezvoltare celor mai defavorizate, fără însă a suprima sau diminua ajutorul pentru celelalte țări în curs de dezvoltare.

2) În vederea ușurării povării datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare cele mai sărace, în martie 1978 la Consiliul U.N.C.T.A.D. țările dezvoltate au convenit să amelioreze retroactiv condițiile ajutorului public pentru dezvoltare în favoarea acestei categorii de țări. Potrivit estimăției Secretariatului U.N.C.T.A.D., măsurile adoptate pe baza deciziei din martie 1978 s-au soldat cu anularea sau refinanțarea în condiții mai favorabile în cadrul acestui ajutor a unei datorii în sumă de 5 miliarde dolari. Aceste măsuri au avut însă un efect limitat asupra ansamblului problemei datoriei externe a țărilor în curs de dezvoltare, datorie care, în 1978, a depășit probabil 300 miliarde dolari.

Exploatarea

muncii copiilor

Viorica Enache, Titu — Apropierea zilei de 1 iunie reamintește constatarea că numărul copiilor și adolescenților în vîrstă de pînă la 15 ani care muncesc în loc să învețe a sporit în lume în ultimii doi ani, el ridicîndu-se în prezent la cel puțin 55 milioane. După cum subliniază experții Biroului internațional al muncii, este foarte probabil ca numărul real al copiilor care muncesc să fie mult mai mare, dată fiind varietatea formelor de utilizare a muncii copiilor. În acest sens concludente sînt rezultatele unei anchete întreprinse de experții B.I.T. în rîndul a circa 100 de state membre și 7 teritorii neautonome: o serie de guverne au declarat cu acest prilej că, în anumite zone din țările lor, aproape toți copiii au intrat pe piața forței de muncă, unii chiar în mod legal. O serie de guverne s-au declarat în mod deschis incapabile de a lichida acest fenomen cită vreme țările lor nu vor fi atins un nivel de dezvoltare economică care să nu mai facă din muncă o condiție a su-

pravețuirii copiilor. Căci, subliniază experții B.I.T., copiii nu muncesc numai pe cont propriu, ca angajați, ci adeseori și pentru alți membri ai familiei, la domiciliu sau în agricultură. Într-o serie de țări este interzis copiilor să lucreze numai în timpul orelor de clasă, ceea ce este de natură să dăuneze atît sănătății cit și studiilor lor.

În același timp autorii relevă că nici învățămîntul obligatoriu nu va rezolva problema dacă nu furnizează o bază convenabilă pentru angajare.

Raportul experților B.I.T. urmează a fi supus reuniunii Conferinței Internaționale a muncii, care se va desfășura la Geneva între 3 și 24 iunie.

Reclamă excesivă

Pompilia Sterescu, București. — Interzicerea reclamei pentru lapte praf pentru nou născuți în țările în curs de dezvoltare, recomandată de Organizația Mondială a Sănătății printr-un cod internațional de conduită beneficînd de sprijinul U.N.I.C.E.F., s-a datorat în principal constatării că promovarea excesivă în aceste țări a unor mărci occidentale de lapte praf a descurajat hrănirea naturală atunci cînd aceasta era posibilă, ceea ce a redus imunitatea copiilor la o serie de maladii. Acest fenomen este de natură să agraveze morbiditatea și mortalitatea infantilă, și așa extrem de ridicate în aceste țări: în total circa 15 milioane de copii încețoșează din viață înainte de a implini vîrsta de 1 an. După cum relevă experții O.M.S., utilizarea incorectă a substitutelor laptelui matern de către mame analfabete sau folosirea unei ape nepotabile pentru prepararea lor sporește riscurile de îmbolnăvire. În același timp, arată experții citați, utilizate corect alimentele pentru nou născuți, între care în primul rînd laptele praf, se dovedesc extrem de necesare atunci cînd mamele nu-și pot alăpta copiii sau lipsesc de lîngă ei fiind la lucru. Desigur că utilizarea corectă presupune o informare corespunzătoare, codul făcînd de aceea o distincție între prezentarea modului de întrebuintare a produselor și presiunea publicitară. Codul O.M.S. are un caracter universal; el vizează, cu alte cuvinte, și țările dezvoltate, unde se

apreciază că circa 25 la sută din copiii de vîrstă mică sînt supraponderanți datorită înfărcării premature, sub impulsul intensei campanii promoționale a unor mari monopoli din industria alimentară.

Statistică

Ștefania Nicolae, Făgăraș — 1) Venitul național al R. P. Chineze a crescut în anul 1980, potrivit comunicatului statistic dat publicității în luna aprilie la Beijing, cu 6,9 la sută. Tot anul trecut populația țării a sporit cu 11,6 milioane de oameni, ajungînd la 982,5 milioane de locuitori. În ciuda secetei puternice și inundațiilor din două provincii, recolta de cereale a țării a fost destul de bună (318,2 milioane tone), relevă același comunicat. Totodată, s-a înregistrat o reducere a deficitului comercial al țării de la 3,1 miliarde yuani în 1979 la 1,9 miliarde în 1980.

2) Un amplu articol mai recent consacrat preocupărilor actuale ale economistilor chinezi puteți consulta în numerele din 13, 20 și 27 martie a.c. ale revistei noastre.

Clădiri înalte

Petre Nicolae, Constanța — Blocul turn „Empire State Building” din New York a fost într-adevăr cea mai înaltă clădire din lume din 1931 (anul construcției sale, cînd a detronat din poziția de lider al zgiriei-norilor blocul Chrysler, tot din insula Manhattan) pînă în 1970, cînd s-a terminat construcția turnurilor gemene ale lui World Trade Center din New York. Curînd însă și acestea au fost întrecute în înălțime de blocul Sears din Chicago. În cei 50 de ani de la inaugurare, observatorul de la etajul 102 al lui Empire State Building a fost vizitat de peste 60 milioane de oameni. Istoria mai consemnează faptul că într-o zi ceoasă din iulie 1948 blocul a fost atins din greșeală în dreptul etajului 79, de aripa unui bombardier B 25, provocînd un incendiu. Se estimează că demolarea acestui imens zgiriu nori, construit din materiale foarte rezistente, ar costa în prezent 10 ori mai mult decît costat la timpul său construcția.

Revista ECONOMICA

Ediție de Consiliul Suprem al Dezvoltării Economice și Sociale — Institutul Central de Cercetări Economice

Sumarul nr. 22 din 29 mai 1981

ECONOMIE NAȚIONALĂ

- Dezbateri „R.E.” Industria modernă presupune o optică nouă asupra specializării și cooperării (I) (B. Vasile, T. Ludovic) 1
- Valorificarea superioară a masei lemnoase (II) (Vasile Boescu, Bogdan Pădure) 3
- Mecanizarea și automatizarea proceselor de producție (Barbu Gh. Petrescu) 5
- Înfăptuirea revoluției agrare — un complex proces tehnic, organizatoric, economic și social
 - Optimizarea repartizării mijloacelor S.M.A. pentru efectuarea lucrărilor agricole (Maria Lovin, Dorin Panaite, Matei Bogdan) 7
 - Efectele economice ale transplantului de embrioni în zootehnie (Agatha Popescu, Vasile Zahiu) 9
- Pirghii de stimulare a exporturilor în condițiile noului mecanism economico-financiar (Adrian Constantinescu, Victor Babiuc, Nicolae Murgu) 11
- Perfecționarea activității economice a consiliilor populare (Virgil Dincă) 13
- Copiii României socialiste: stimularea respectului și dragostei pentru muncă (Vasile Văcaru) 15
- Cîntătorii au cuvîntul 16

CONDUCERE ORGANIZARE

- Tribuna „R.E.”. Juristul de întreprindere (Ionel Dumbravă) 17

TEORII-IDEI

- În dezbateri specialiștilor. Autofinanțarea unităților economice (II) (Emil Cioflan, Costinel Lazăr) 19
- Om-tehnică-mediu. Importanța ingineriei sociale (Ionel Dorofte) 21
- Școli-curenți-economiști. Repere ale crizei teoriei economice occidentale (I) (Sorica Sava) 22

ÎN SPRIJINUL CANDIDAȚILOR LA EXAMENUL DE ADMITERE ÎN ÎNVĂȚĂMÎNTUL ECONOMIC SUPERIOR

- Lichidarea subdezvoltării — problemă majoră a contemporaneității (Gheorghe Tomescu) 25

ECONOMIE MONDIALĂ

- Structurile economice în perspectiva deceniilor viitoare (III) (Andrei Vela) 27
- Tendințe — conjuncturi 29
- Mondorama 30
- Curier 31

ÎN SUPLEMENTUL NUMĂRULUI:
Organizarea și conducerea platformelor industriale.

IN THIS ISSUE

- Modern industry brings about a new view on specialization and cooperation 1
- Mechanization and automation in the production processes (Barbu Gh. Petrescu) 5
- Levers to stimulate exports in terms of the new economic and financial mechanism (Adrian Constantinescu, Victor Babiuc, Nicolae Murgu) 11
- Improving the economic activity of the popular councils (Virgil Dincă) 13
- Self-financing in the economic units under the debate of specialists (II) (Emil Cioflan, Costinel Lazăr) 19
- Importance of the social engineering (Ionel Dorofte) 21
- Schools-trends-economists. Guide marks of the crisis of western economic theory (I) (Sorica Sava) 22
- Economic structures in the perspective of the future decades (III) (Andrei Vela) 27

DANS LE NUMÉRO

- L'industrie moderne suppose une optique nouvelle sur la spécialisation et la coopération 1
- La mécanisation et l'automatisation des processus de production (Barbu Gh. Petrescu) 5
- Leviers de stimulation des exportations dans le cadre du nouveau mécanisme économique et financier (Adrian Constantinescu, Victor Babiuc, Nicolae Murgu) 11
- Le perfectionnement de l'activité économique des conseils populaires (Virgil Dincă) 13
- L'autofinancement des unités économiques (II) (Emil Cioflan, Costinel Lazăr) 19
- Homme-technique-environnement L'importance de l'ingénierie sociale (Ionel Dorofte) 21
- Ecoles-courants-économistes. Repères de la crise de la théorie économique occidentale (I) (Sorica Sava) 22
- Les structures économiques dans la perspective des futures décennies (III) (Andrei Vela) 27

ИЗ СОДЕРЖАНИЯ

- Современная промышленность предполагает новый взгляд на специализацию и кооперирование (I) 1
- Механизация и автоматизация производственных процессов (Барбу Г. Петреску) 5
- Рычаги стимулирования экспорта в условиях нового экономико-финансового механизма (Адриан Константианеску, Виктор Бабюк, Николае Мургу) 11
- Совершенствование экономической деятельности народных советов (Вирджил Динкэ) 13
- На обсуждение специалистов. Самофинансирование экономических предприятий (II) (Эмил Чиофлан, Костинел Лазэр).... 19
- Человек — техника — среда. Эволюция социального инженерства (Ионел Дорюфте) 21
- Школы течения экономисты. Ориентиры в кризисе западной экономической теории (I) (Сорика Савя) 22
- Экономические структуры в перспективе будущих десятилетий (III) (Андрей Вела) 27

Abonamentele se încheie la oficiile poștale, factorii poștali și difuzorii voluntari de presă din întreprinderi și instituții. Prețul unui abonament (inclusiv suplimentul săptămânal): pentru întreprinderi și instituții — 250 lei anual; pentru cursanții tuturor formelor de învățămînt politic și profesional, elevi, studenți — 130 lei pe an, 85 lei pe 6 luni, 32,50 lei pe 3 luni. Termen limită de încheiere a abonamentului: 15 ale lunii anterioare perioadei de abonare.

Redacția și administrația: 70159, București Bd. Magheru nr. 28-30 etaj I, sectorul 1. Cont I.S.I.A.P. 645 150 228 B.N.R.S.R. — filiala sector 1 București. Tiparul: Combinatul Poligrafic „Casa Scintei”

ASIGURAREA — O MĂSURĂ UTILĂ DE PREVEDERE

Printre asigurările de persoane puse la dispoziția populației de către Administrația Asiguraților de Stat este și „asigurarea familială mixtă de viață”, care satisface dorința celor care vor să ia o măsură suplimentară de prevedere pentru ei și membrii familiilor lor și, concomitent, să realizeze economii planificate pe o anumită perioadă de timp.

Pe scurt, această asigurare prezintă următoarele caracteristici :

— poate cuprinde pe toți membrii de familie care, la data contractării asigurării, sînt în vîrstă de la 5 la 65 de ani ;

— se poate contracta pe orice durată cuprinsă între 5 pînă la 15 ani, la o sumă ce se stabilește de asigurat ;

— participă la tragerile lunare de amortizare, prin combinațiile de cîte 3 litere ce se atribuie pentru fiecare 1 000 de lei din suma asigurată ;

— suma asigurată se plătește : în caz de invaliditate permanentă din accidente a oricărui dintre asi-

gurați ; la ieșirea combinației (combinațiilor) de litere cu prilejul tragerilor de amortizare ; la expirarea asigurării (independent de sumele plătite anterior pentru eventualele cazuri de invaliditate permanentă în caz de deces din orice cauză al oricărui dintre asigurați ;

— primele de asigurare sînt diferențiate în funcție de vîrsta persoanei care contractează asigurarea, de durata poliței, de mărimea sumei asigurate, precum și de numărul și de vîrsta membrilor de familie ce se includ în asigurare, putînd fi achitate și în rate.

La expirarea asigurării la care primele au fost plătite pentru întreaga durată prevăzută în poliță, suma asigurată se plătește concomitent cu o indemnizație de 10⁰/₀.

Pentru informații suplimentare și pentru contractarea de asigurări vă puteți adresa responsabililor asigurărilor din unitățile socialiste, agenților și inspectorilor de asigurare sau, direct, oricărei unități ADA

15 mai – 15 iunie

LUNA CADOURILOR PENTRU COPII

Confecțiile noi, moderne, atractiv colorate, precum și pantofii și sandalele cu fețe textile sînt cadouri pentru copii pe care le puteți cumpăra din magazinele și raioanele specializate ale comerțului de stat

Lei 5
(inclusiv suplimentul)